

24.01.2021

nr 04 (795)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Odejścia i powroty s. 10

*Powrót do
Kościoła zawsze
jest możliwy.
Wiąże się
z osobistą
deklaracją woli,
uzasadnieniem
decyzji
i wyznaniem
wiary.*

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2021

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2021: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem	P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a		
tytułem cd.	I d z i e m y n a o k r e s		
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata:	

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem	P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a		
tytułem cd.	I d z i e m y n a o k r e s		
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata:	

ks. Henryk Zieliński

Darmowe obiady?

Co jeszcze musi się stać, żeby ludzie poszli po rozum do głowy? Być może właśnie zablokowanie kont Donalda Trumpa w mediach społecznościowych okaże się punktem zwrotnym dla przynajmniej części spośród miliardów użytkowników Facebooka, Twittera, YouTube'a i innych. Bo jeśli coś takiego można zrobić z urzędującym jeszcze wówczas prezydentem supermocarstwa, to cóż dopiero z każdym z nas? Warto sobie także uświadomić, że treści prezentowane w mediach społecznościowych podlegają ciągłej obserwacji i selekcji. To nieprawda, że właściciele mediów społecznościowych nie mają swoich interesów i przekonań.

Już przed pięćdziesięciu laty Karl Popper, wobec rosnącego wpływu telewizji, ostrzegał, że jeśli demokracja nie poradzi sobie z telewizją, to telewizja zdławi demokrację. Czymże jednak była telewizja wobec internetowych gigantów z epoki globalizacji? Nie tylko zasięgi mediów społecznościowych, ale także ich swoista interaktywność sprawiają, że ich oddziaływanie na sposób myślenia i postawy ludzi jest o wiele większe. Rozróżnienie między nadawcą i odbiorcą z pozoru ulega w nich zatarciu, każdy może być jednym i drugim. Pojawia się iluzja upodmiotowienia użytkownika, który nie musi być ekspertem, aby być nadawcą. W tym świecie każdy pogląd jest bowiem jednakowo uprawniony. Może prawie każdy.

Ludzie dzisiaj często żyją w medialnych bańkach, w których pozornie wszystkie funkcjonuje według ich upodobań. Do tych baniek sączące według ich upodobań sprofilowane pod użytkownika reklamy, informacje i komentarze. Umożliwia to sterowanie ludzkimi decyzjami – nie tylko zakupowymi, ale także życiowymi i politycznymi. Po to internetowi giganci tworzą nasze profile osobowości. Więcej od nich wie o nas chyba tylko Szatan i... Bóg. Żaden z demokratycznie wybranych prezydentów i premierów nie ma takiej władzy nad ludźmi. Decyzje tych potentatów wobec Donalda Trumpa pokazały, ile znaczą choćby i prezydent USA, kiedy go odetną od dostępu do mediów.

Jak zatem ocalić demokrację przed dyktaturą medialnych gigantów? Widać gorączkowe próby wypracowania regula-

cji prawnych zarówno w Polsce, jak i na poziomie Unii Europejskiej, które miałyby zabezpieczyć polityków i zwykłych ludzi przed medialną samowolą. Nierówną walkę z gigantami, cenzurującymi szczególnie treści konserwatywne i katolickie, od lat toczy Ordo Iuris. Sprawa jest trudna, bo chodzi również o uszanowanie praw właściciela, podobnie jak każdej innej re-

dakcji, do kierowania się swoim systemem wartości, który nie jest prawnie zakazany. Na łamach „Idziemy” też nie wszystko może być publikowane. Komu to się nie podoba, może wybrać inny tygodnik. Podobnie Facebook może mieć swój profil i uprawiać swoją politykę, ale kłopot w tym, że obecnie nie ma realnej alternatywy wobec jego dominacji na rynku. Jak chce się na nim istnieć, trzeba przyjmując jego reguły.

Kolejny raz potwierdza się trafność maksymy wybitnego ekonomisty Milтона Friedmana: „Nie ma darmowych obiadów”. Jeśli chce się być niezależnym, trzeba mieć swoje media. O tym zarówno środowiska konserwatywne, jak i kościelne często zapominają. Pokusa zaniechania inwestycji we własne media i witryny w internecie, „bo wszystko można umieścić na Facebooku czy YouTube'ie”, jest tak samo zwodnicza jak hasło „Po co lotnisko w Warszawie, skoro jest w Berlinie”. Trzeba budować własne media i wzmacniać te, które istnieją. Nie chodzi przy tym o rezygnację z obecności w innych mediach prywatnych i publicznych, ale nie można być zdanym na ich arbitralne decyzje.

Nasz rząd w ramach repolonizacji mediów zdecydował się odkupić od niemieckiego koncernu za pośrednictwem Orlenu dużą pulę prasy lokalnej. Zobaczymy, jakie będą tego efekty. W mediach liczą się bowiem zasięgi, a nie sama liczba tytułów. Wskazuje na to doświadczenie z Polskim Radiem, które mając kilkadziesiąt rozgłośni i pieniądze z budżetu, dociera w sumie do mniejszej liczby słuchaczy niż jedna tylko największa stacja prywatna.

We wspomnienie św. Franciszka Salezego (24 stycznia) papież Franciszek ma ogłosić orędzie na 55. Dzień Środków Społecznego Przekazu, pod hasłem „Chodź i zobacz”. Jest to zachęta, aby „komunikować się, spotykając się z osobami takimi, jakimi są, i tam, gdzie są”. Nie jest to potępienie mediów, bo są one ważnym i koniecznym narzędziem komunikacji. Ale nie mogą być jedynym narzędziem kontaktu ze światem, z drugim człowiekiem i z Bogiem, jeśli nie chcemy utracić człowieczeństwa, zdrowego rozsądku i wiary.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

24.01.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Moda na apostazję s. 8

Odejścia i powroty s. 10

Apostoł Narodów
w Wiecznym Mieście s. 12

Nigdy nie byłem ateistą s. 18

Tragizm i komizm apostazji s. 32

NA CZASIE

Pozwolić działać s. 4

Ze świata s. 6

Z kraju s. 14

Rządy social mediów s. 36

NASZE SPRAWY

Droga dla zuchwałych s. 34

Gdzie godzina policyjna? s. 43

Umowy-zlecenia
bez składek s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Przez takich księży... s. 9

Nie dać się oczarować s. 23

Święty Józef sprawiedliwy s. 38

Nawrócenie Chestertona s. 42

Nowocześni misjonarze s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze
wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.

E-wydanie tygodnika można zakupić
na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Co pandemia ujawniła na temat polskiej gospodarki?

Na pewno rozproszoną strukturę gospodarki, charakterystyczną w znacznej mierze dla krajów Europy Środkowej. Jest ona bardziej odporna na wstrząsy niż gospodarka skoncentrowana w Europie Zachodniej. Zasadnicza różnica polega na tym, że w modelu skoncentrowanym występuje bardzo wysoka bariera wejścia do biznesu, wynikająca z potrzeby zainwestowania dużej ilości pieniędzy na starcie działalności gospodarczej. Kilku wielkich graczy kontroluje w przybliżeniu 80 proc. rynku. Natomiast w strukturze rozproszonej, jak w Polsce, jest odwrotnie. Koncentracja kapitału w największych podmiotach gospo-

foto: z archiwum Związku Przedsiębiorców i Pracodawców

ponieważ nie mają gdzie ich wydawać. Liczba sektorów społecznych, które podlegają restrykcjom, jest stosunkowo niewielka. Większość pracowników pracuje w branżach, które pracują w miarę normalnie. Ludzie obecnie nie wyjeżdżają na wypoczek, nie chodzą do restauracji, mają mniej możliwości wydatkowania środków. Dzięki temu bardzo rozwinęła się w pandemii działalność małych firm budowlanych, a także sprzedaż artykułów związanych z tym sektorem, osiągając wysokie przychody.

Kiedy i na jakich zasadach należałoby odmrażać gospodarkę?

Już należy odmrażać kolejne branże, korzystając z mapy stu dni solidarności, przy-

POZWOLIĆ DZIAŁAĆ

Z **Cezarym Kaźmierczakiem**, prezesem Związku Przedsiębiorców i Pracodawców, rozmawia Patryk Lubryczyński

darczycy nie przekracza 20 proc., panuje przewaga małych i średnich firm, które są w stanie szybciej przystosować się do zmieniających się realiów gospodarczych. Dla polskich przedsiębiorców kryzys jest naturalnym środowiskiem. Mamy większą inteligencję operacyjną od naszych zachodnich konkurentów, którzy są przyzwyczajeni do działania w stabilnych warunkach.

Wierzy Pan w argument, że znoszenie ograniczeń w działalności gospodarczej spowoduje lawinowy przyrost zachorowań?

Wierzmy Panu Bogu. Pozostali proszeni są o pokazanie dokumentów. Ministra zdrowia Adama Niedzielskiego zaliczam do tej drugiej grupy. Chętnie zapoznałbym się z twardymi danymi dotyczącymi konsekwencji poluzowania gospodarki, ogłaszanie czegokolwiek ex cathedra nie jest właściwe. Jako Związek Przedsiębiorców i Pracodawców zwróciliśmy się w trybie informacji publicznej do rządu, żeby ujawnił analizy – jeśli takowe posiada – z których wynika, że otwarcie gospodarki spowoduje katastrofę epidemiczną.

Zna Pan rozwiązania, które pomogłyby realnie, szczególnie małym i średnim przedsiębiorcom, w czasie pandemii?

Małym i średnim przedsiębiorcom trzeba pozwolić działać. Jako Związek Pracodawców i Przedsiębiorców przygotowaliśmy rozwiązanie kredytów długoterminowych dla przedsiębiorstw. Biznes sobie poradzi, nie należy mu przeszkadzać. Potrzebne jest proste prawo i podatki.

Czy system podatkowy, szczególnie w pandemii, wymaga zmian?

Tak, rezygnacji ze skomplikowanych podatków jak CIT i zastąpienia go podatkiem przychodowym. Dalej należałoby uprościć VAT, wprowadzając jedną obowiązującą stawkę.

Jakie sygnały płyną do Pana obecnie od pracodawców?

Jest około 50 sektorów gospodarczych poddanych całkowitemu lub częściowemu lockdownowi, w których jest bardzo źle. Choć trzeba przyznać, że Tarcza Finansowa PFR 2.0 powinna pozwolić większości firm ze wspomnianych branż przetrwać okres pandemii. Oczywiście wszystko zależy od tego, jak długo będą trwały ograniczenia w działalności gospodarczej. Polski nie stać jak Niemiec na dwa lata zamrożenia gospodarki, co trzeba sobie jasno powiedzieć. Jeżeli tak postąpimy, to spowodujemy masowe bankructwa. Wśród przedsiębiorców panuje duży niepokój i złość, kumulują się negatywne emocje. W tej chwili nie ma jeszcze masowych zwolnień ludzi, a łańcuchy produkcyjne są utrzymane. Ale to może się bardzo szybko zmienić. Nie radzą sobie sektory społeczne, gdzie wymagany jest duży kontakt z ludźmi.

Które z branż radzą sobie najlepiej?

Gigantyczne pieniądze zarabia handel internetowy. Ludzie mają więcej pieniędzy,

gotowanej przez rząd pod koniec listopada. Potem niestety rządzący ten plan porzucili bez słowa wyjaśnienia. W ciągu około czterech tygodni ma być zaszczepiona grupa wiekowa najbardziej narażona na ryzyko zgonu z powodu koronawirusa. Po tym okresie należałoby zacząć normalizować sytuację gospodarczą.

Czego spodziewa się Pan w najbliższych miesiącach w polskiej gospodarce?

Jeśli rząd nie zacznie odmrażać gospodarki, to wystawiamy się na ogromne ryzyko, że pandemia przeniesie się w sektory do tej pory nie dotknięte w znaczny sposób skutkami ekonomicznymi. Moim zdaniem jest to w stanie w bardzo szybkim

Wśród przedsiębiorców panuje duży niepokój i złość, kumulują się negatywne emocje.

tempie wygenerować gigantyczne bezrobocie, z którym długo będziemy się borykać. Na razie mamy szansę wrócić na ścieżkę rozwoju, a pozytywnym czynnikiem są szczepienia. Ważne jest, aby rządzący nie przeciągali w czasie decyzji o przywróceniu działalności gospodarczej. Jeżeli zdrowe branże uznają, że nadzwyczajna sytuacja będzie trwała jeszcze bardzo długo, to realną i poważną konsekwencją będą zwolnienia pracowników. Mam nadzieję, że władze posłuchają apeli przedsiębiorców. Gdyby wrócić do planów rządowych z listopada, większość Polski byłaby obecnie w strefie żółtej, a nieliczne regiony – w czerwonej.

Popielec w pandemii

W związku z pandemią koronawirusa Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów wydała notę określającą procedury, których kapłani na całym świecie mają przestrzegać przy obrzędzie posypywania głów popiołem w Środę Popielcową, która rozpoczyna liturgiczny okres Wielkiego Postu. W tym roku przypadnie ona 17 lutego.

Instrukcja wskazuje, że po pobłogosławieniu popiołu i pokropieniu wiernych wodą święconą w milczeniu, kapłan zwraca się do obecnych, recy-

tując jeden raz formułę, którą znajdujemy w Mszałe Rzymskim: „Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię” albo „Pamiętaj, że jesteś prochem i w proch się obrócisz”.

Następnie kapłan oczyszcza ręce, zakłada maskę ochronną, zasłaniając usta i nos, i posypuje głowy tym, którzy do niego przychodzą lub, jeśli to stosowne, idzie do tych, którzy stoją na swoich miejscach, nie wypowiadając żadnych słów. Dokument podpisali kard. Robert Sarah oraz abp Arthur Roche.

Krzysztof Ziemiec

W co zainwestować?

Historia pisze się dosłownie na naszych oczach. Ta dobra i ta zła. Obie tworzą nową rzeczywistość. Kilka dni temu K2 po raz pierwszy zostało zdobyte zimą! A ci, którzy tego dokonali, są bezpieczni i zdrowi, co nie było takie oczywiste. O współpracy zdobywców mówi cały świat. Bo ich wyczyn oznacza, że zimowym zdobywcą K2 będzie cała grupa. Tą grupą są nie utytułowani himalaści, ale Sierpowie – tybetański lud, zamieszkujący na wysokości kilku tysięcy metrów Himalaje w Indiach i Nepalu. Bez ich pomocy niejednej wyprawie nie udało się wejść na najwyższe, najtrudniejsze i niedostępne szczyty. I to właśnie oni przejdą do historii jako zdobywcy drugiego co do wysokości szczytu Ziemi.

Jakich, mamy twardy lockdown, a szczepienia, które mają zatrzymać pandemię, nie idą zgodnie z planem. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w innych rejonach świata, zwłaszcza tych najbardziej zagrożonych. W Indiach, gdzie od początku pandemii zachorowało ponad 10 milionów ludzi, ruszyły szczepienia. Na razie ten kraj, liczący ponad 1,3 mld mieszkańców, dysponuje zaledwie milionem szczepionek.

W Brazylii, kiedy piszę te słowa, mamy ponad 8 milionów zakażonych. W Amazonii już załamała się opieka zdrowotna. To najbardziej wymowny symbol przegranej walki z koronawirusem w jednym z najbardziej zagrożonych rejonów świata. Nowych grobów przybywa z każdym dniem i są ich setki. Amazonia, tak jak i Wielka Brytania, zmaga się

Solidarność z Chorwacją

W związku z Dniem Solidarności z Chorwacją, ustanowionym 24 stycznia br., przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki zachęcił do wsparcia modlitewnego i finansowego poszkodowanych w wyniku trzęsienia ziemi w tym kraju.

Przewodniczący Episkopatu przypomniał, że 29 grudnia 2020 r. Chorwację nawiedziło najsilniejsze od 140 lat trzęsienie ziemi. Jego epicentrum znajdowało się niedaleko stolicy kraju, Zagrzebia. Zginęło siedem osób, setki zostało rannych, a tysiące pozbawionych dachu nad głową. 6 stycznia

2021 r. doszło w tym regionie do kolejnych wstrząsów.

„W obliczu tego wydarzenia Caritas Chorwacji zwróciła się do wszystkich ludzi dobrej woli z prośbą o pomoc. Jako Kościół w Polsce – za pośrednictwem Caritas Polska – przekazaliśmy już 100 tys. zł, jednak potrzeby są zdecydowanie większe” – podkreślił przewodniczący Episkopatu.

Poza zbiórkami dla poszkodowanych prowadzonymi przed kościołami datki można również wpłacać na konto Caritas Polska: 70 1020 1013 0000 01020002 6526, z dopiskiem CHORWACJA.

z nową mutacją wirusa. Pewnie to tylko kwestia czasu, kiedy dotrze ona i do nas...

Wielu z nas jest już u progu wytrzymałości. A na pewno ci, którzy od kilku miesięcy muszą cały czas trzymać w gotowości swoje zamknięte firmy. Teraz najgłośniejszy slychać restauratorów, hotelarzy i właścicieli wyciągów czy siłowni. Zaraz pewnie dołączą inni. Choć i tak większość zamknie się w sobie i swoich troskach, widząc, że nie mają na nic wpływu...

Jest jednak w tym okropnym czasie coś dobrego! Jak wynika z informacji zebranych przez fundację Tato.net, podczas pandemii aż 60 proc. ojców w Polsce zaczęło spędzać więcej czasu z dziećmi.

Badanie przeprowadzono je na początku grudnia 2020 r. Objęło reprezentatywną grupę 1000 mężczyzn w wieku od 18 do 65 lat. Takich wyników chyba mało kto

się spodziewał. Bo pandemia zmieniła nasze społeczeństwo. Przeorała je. W przyspieszonym trybie zmianom uległ nasz sposób pracy, nauki, codzienne nawyki i kontakty. Zmianom uległy także relacje rodzinne, obawy o najbliższych. Pojawiła się niepewność finansowa. Ten rok to czas zachwianej równowagi między życiem zawo-

Podczas pandemii aż 60 proc. ojców w Polsce zaczęło spędzać więcej czasu z dziećmi.

dowym i rodzinnym. Każdy, kto ma rodzinę, widzi, jak w sytuacji pracy zdalnej trudno zachować w domu rozdział między czasem poświęconym na pracę zawodową i naukę a czasem spędzonym z dziećmi i dla dzieci.

Ta nowa sytuacja wymaga troski o dobrą organizację życia i domową atmosferę, a także niezwykłej siły i elastyczności, by te słabości pokonać. Mimo trudności widać jednak, że zaangażowane ojcostwo może zapracować. Lepsze relacje z dziećmi na pewno przełożą się na wzmocnienie więzi po okresie pandemii. I w to warto już dziś „zainwestować”!

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Franciszek i Benedykt zaszczepieni.**

Papież Franciszek i jego emerytowany poprzednik Benedykt XVI zostali zaszczepieni przeciw koronawirusowi – potwierdził dyrektor biura prasowego Watykanu Matteo Bruni.

■ **Rząd broni Carrefoura.** – Rząd Francji sprzeciwia się przejęciu sieci Carrefour przez kanadyjską grupę Couche-Tard – powiedział minister gospodarki i finansów Bruno Le Maire. Takie stanowisko uzasadniał troską o bezpieczeństwo żywnościowe kraju. „Kryzys zdrowotny nauczył nas jednego: bezpieczeństwo żywnościowe jest bezcenne” – podkreślił Le Maire. Dodał, że jest to sprawa strategiczna dla państwa. Transakcja mogłaby być warta 20 mld dolarów.

■ **Zamach na tajemnicę spowiedzi.**

Karę 30 dni więzienia lub grzywny do 1500 dolarów przewiduje projekt ustawy stanowej Dakoty Północnej w USA, która narzuca ma na kapłanów obowiązek ujawnienia tajemnicy spowiedzi w przypadku „potwierdzonego lub podejrzanego znęcania się nad dzieckiem”. Dotychczas nie mieli tego obowiązku, gdy wiedza lub podejrzenie na ten temat pochodzą ze spowiedzi. Stanowi kongresmeni z Dakoty Północnej chcą zniesienia tego wyjątku.

■ **Nominacja Polaka.** Dyrektor Domu Kultury Polskiej w Wilnie, a wcześniej wicemercer Wilna Artur Ludkowski został doradcą premier Litwy Ingridy Szimonyte ds. mniejszości narodowych.

■ **Bez eutanazji.** Kościół katolicki w Niemczech jednoznacznie sprzeciwił się propozycji przeprowadzania eutanazji w szpitalach i domach opieki społecznej prowadzonych przez Kościoły. Do krytyki przyłączyła się Rada Kościoła Ewangelickiego, dystansując się od propozycji trojga ewangelickich teologów, wśród których znalazł się też Ulrich Lilie, przewodniczący ewangelickiej organizacji charytatywnej „Diakonie”. Zaproponowali oni tzw. „komercyjne udzielanie pomocy w samobójstwie” przez kościelne instytucje charytatywne.

■ **Wyrok na Amerykance.** Amerykanka Lisa Montgomery została stracona za pomocą zastrzyku z trucizną za zabójstwo ciężarnej kobiety w 2004 roku. Była to pierwsza egzekucja kobiety w USA od 1953 roku.

■ **Bez niektórych sakramentów.** Konferencja Episkopatu Portugalii zawiesiła w związku z wprowadzonym w tym kraju nowym lockdownem możliwość organizacji chrztów, ślubów oraz bierzmowania.

foto: PAP/EPA/Vatican Media Handout

ŻEGNA WATYKAN

Ambasador USA przy Stolicy Apostolskiej Callista Gingrich złożyła 15 stycznia wizytę pożegnalną u papieża Franciszka. 54-letnia Gingrich, z wykształcenia muzyk, pochodzi z polskiej rodziny osiadłej w Wisconsin,

a swoją misję dyplomatyczną w Watykanie rozpoczęła pod koniec 2017 roku. Głównymi tematami jej działalności dyplomatycznej były wolność religijna na świecie oraz działania przeciwko handlowi ludźmi.

BĘDZIE KANCLERZEM?

1001 delegatów wybrało premiera Nadrenii Północnej-Westfalii Armina Lascheta na nowego przewodniczącego niemieckiej Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej (CDU). Zwycięzca ma duże szanse na zostanie kolejnym kanclerzem Niemiec. Jego konkurentami byli: lider grupy parlamentarnej CDU/CSU Friedrich Merz i były minister środowiska Norbert Roettgen.

foto: PAP/EPA/Christian Marquard

W lwowskim szpitalu przy ul. Piłkarskiej, w którym przebywają chorzy na koronawirusa, sprawnie działa duszpasterstwo katolickie. Placówkę i chorych odwiedził miejscowy biskup pomocniczy Edward Kawa. Najpierw rozmawiał z jednym z chorych księży, a następnie z innymi chorymi na oddziale modlił się, głosił im słowo Dobrej Nowiny, wręczał Pismo Święte i cudowne medaliki. Towarzyszył mu kapelan szpitala ks. Grzegorz Draus. Biskupowi dziękował za posługę kapelana dyrektor szpitala Sergiej Fedorenko. W sprawie opieki nad chorymi można zwracać się do rzymskokatolickiego kapelana ks. Grzegorza Drausa z parafii św. Jana Pawła II we Lwowie, tel. 097 517 06 42.

foto: archiwum ks. Grzegorza Drausa

fot. PAP/EPA/Yuri Kochetkov

NAWALNY ARESZTOWANY

Rosyjski opozycjonista Aleksiej Nawalny został zatrzymany podczas kontroli paszportowej na lotnisku Szeremietiewo w Moskwie, po przylocie 17 stycznia wieczorem samolotem z Berlina. Federalna Służba Więzienna oznajmiła, że Nawalny został

zatrzymany podczas przechodzenia kontroli paszportowej.

Służby zaznaczyły, że wysłany został za nim list gończy. Policjanci nie pozwolili, by towarzyszyła mu jego adwokat Olga Michajłowa.

ZAMIESZKI W BRUKSELI

W stolicy Belgii wybuchły zamieszki po śmierci zatrzymanego przez policję czarnoskórego 23-letniego Ibrahima Barrie. Mężczyzna nie chciał się poddać kontroli funkcjonariuszy, którzy sprawdzali, czy nie narusza obowiązujących zasad antyepidemicznych. Po przewiezieniu na komisariat zasłabł i wkrótce potem zmarł w szpitalu. Wandale zniszczyli witryny sklepowe i podpálili komisariat. Zaatakowali też samochód, którym wracał do domu król Belgów Filip I (na zdjęciu). Przez chwilę monarcha był w niebezpieczeństwie, kie-

fot. PAP/EPA/Stephanie Lecocq

dy do jego konwoju zaczęli zbliżać się demonstranci, próbując go dosięgnąć kamieniami. Policja szybko otoczyła królewskie pojazdy i odeskortaowała je w bezpieczne miejsce.

ZIMA W EUROPIE

Niemal wszystkie kraje Europy zaatakowała zima. Po potężnej śnieżycy w rejonie stolicy Finlandii, Helsinek, śniegu jest więcej niż w Laponii. Narty biegowe sprzedają się na pniu, a na trasach, wśród spragnionych tradycyjnej zimy narciarzy, tworzy się tłok.

fot. PAP/EPA/Mauri Raitanen

■ **Dymisje rządów w Estonii i Holandii.** Premier Estonii Juri Ratas podał się do dymisji w związku ze śledztwem prokuratury dotyczącym podejrzenia korupcji wśród członków rządu i Estońskiej Partii Centrum, której jest przywódcą. Również premier Holandii Mark Rutte podał swój rząd do dymisji w związku z aferą dotyczącą nieuprawnionych działań urzędu skarbowego, który błędnie oskarżył o wyludzenia tyśiące rodzin pobierających zasiłki na dzieci. W rezultacie działań fiskusa rodziny te musiały zwrócić tyśiące euro, co doprowadziło wiele z nich do finansowej ruiny.

■ **Przeciw życiu.** Prezydent Argentyny Alberto Fernandez podpisał ustawę zezwalającą na dokonanie aborcji na życzenie do czternastego tygodnia ciąży. Po tym terminie aborcja nadal może być dokonana z powodu zagrożenia życia matki lub gdy do zapłodnienia doszło na skutek gwałtu. Większość obywateli opowiada się za życiem. Publicznie w tej sprawie głos zabierał papież Franciszek, który zaznaczył, że „eliminowanie istoty ludzkiej to jakby wynajmowanie płatnego mordercy do rozwiązania problemu”.

■ **Tragiczne statystyki.** Lockdown zdzięsiłkował włoskie rodziny. W ubiegłym roku o 60 proc. wzrosła liczba wniosków o rozwód. W sumie rozpadło się 650 tys. rodzin. Konieczność przebywania ze sobą 24 godziny na dobę przez kilka tygodni, problemy związane z utratą pracy, ze zdalnym nauczaniem dzieci – wszystko to okazało się zabójcze dla małżeństw, które już wcześniej walczyły o przetrwanie. W ubiegłym roku o 70 proc. zwiększył się proceder przemocy domowej we Włoszech, a o 20 proc. wzrosła liczba przypadków kobietobójstwa.

■ **Zmarli.** W wieku 88 lat zmarł w szpitalu w Jacaref emerytowany arcybiskup metropolita Rio de Janeiro, kard. Eusébio Oscar Scheid SCJ. W wieku 61 lat zmarł biskup Florentin Crihalmeanu, jedna z najwybitniejszych postaci rumuńskiego Kościoła greckokatolickiego. W wieku 86 lat zmarł w Mińsku emerytowany metropolita Filaret, pierwszy i honorowy egzarcha całej Białorusi. Wszyscy zmarli wskutek komplikacji związanych z koronawirusem.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Moda na apostazję

Coraz częściej słyszymy w polskich mediach, że ten czy inny celebryta ogłasza wystąpienie z Kościoła katolickiego. Nie da się ukryć, że w ubiegłym roku trend ten – bo uważam, że chodzi tu właśnie o trend – przybrał na sile w związku z kampanią antykościelną na fali strajków kobiet oraz oszczerstwami rzucanymi pod adresem św. Jana Pawła II.

Jak podały media, w drugim półroczu 2020 r. bardzo popularnym hasłem wpisywanym w wyszukiwarce Google była „apostazja”, a wśród często zadawanych pytań znalazło się: „Jak dokonać apostazji?”. Na razie nie ma oficjalnych danych, ile osób rzeczywiście w ostatnim czasie wystąpiło z Kościoła katolickiego w Polsce, gdyż w związku z niewielką skalą zjawiska Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego

w Polsce nie prowadził badań nad apostazją od 2010 r., w którym to z Kościoła w naszym kraju wystąpiło 459 osób.

Statystyki takie publikuje za to co roku – przy okazji podawania wskaźników *dominantes* i *communican-*

tes – episkopat Niemiec czy Austrii, gdzie od lat liczba wiernych Kościoła katolickiego systematycznie maleje. Ale z innych powodów, niż to dzieje się obecnie w Polsce. Zarówno w Niemczech, jak i w Austrii każdy członek Kościoła katolickiego odprowadza podatek kościelny, i o to zazwyczaj rozbija się decyzja o przynależności do wspólnoty katolickiej bądź nie. Decyzja ta przebiega jednak dwutorowo. Część wiernych odchodzi, gdyż nie wierzy w Boga i dlatego nie widzi sensu przynależenia do Kościoła ani finansowania struktur tej instytucji. Ale są też wierni nadal wierzący, którzy dokonują apostazji, gdyż nie zgadzają się z poczynaniami swoich hierarchów i w ten sposób manifestują swój sprzeciw. Było to szczególnie widoczne wraz z rozpoczęciem w Niemczech tzw.

drogi synodalnej. Kościoły w tych dwóch państwach, dla przykładu, od lat zmagają się z masową apostazją.

Dane statystyczne opublikowane w ubiegłym tygodniu przez episkopat austriacki pokazują, że w 2020 r. z Kościoła katolickiego wystąpiło ponad 58 tys. katolików, co oznacza, że łączna liczba katolików w tym kraju zmniejszyła się o 1,5 proc. Aczkolwiek liczba apostazji jest mniejsza niż w roku 2019, w którym z Kościoła wystąpiło ponad 67 tys. wiernych.

Księża są zgodni co do tego, że w większości przypadków o apostazję proszą osoby, które nigdy nie pojawiają się w kościele i są zapisane w księgach kościelnych z racji chrztu.

Z kolei dane opublikowane przez episkopat niemiecki w lipcu ub.r. (za rok 2019) wskazują na rekordową liczbę wystąpień – ponad 270 tys. wiernych. Jest to o 26 proc. więcej niż w roku wcześniejszym. Komentatorzy łączą to z rozpoczęciem tzw. drogi sy-

nodalnej przez niemieckich hierarchów. Wcześniej rekordowa liczba wystąpień została odnotowana w Kościele w Niemczech w 2014 r., kiedy Kościół opuściło 214 tys. osób w związku ze skandalami z wykorzystywaniem nieletnich przez duchownych oraz ze zmianami w podatku kościelnym.

W Polsce sprawa ma się inaczej, gdyż podatek kościelny płacić nie trzeba, a na tacę dają ci, którzy chodzą do kościoła i którzy zechcą wrzucić datek na parafię do koszyczka, bo przecież nikt ich do tego nie zmusza. Ani też nie wygania z kościoła, jeśli na tacę nie dadzą. Księża proboszczowie są zgodni co do tego, że w większości przypadków o apostazję proszą osoby, które nigdy nie pojawiają się w kościele i które są zapisane w księgach kościelnych z racji chrztu. Są to osoby zupełnie nieznane swoim duszpasterzom, gdyż już od dawna są de facto poza Kościołem. To zresztą nic nowego: Kościół najbardziej krytykują ci, którzy są od niego daleko. W przypadku osób chcących dokonać apostazji w Polsce działa podobny mechanizm. Co z tego wynika? Że chcąc ukarać Kościół, takie osoby wymierzają karę samym sobie.

Największy w historii Włoch proces mafii z Kalabrii, „Ndranghety”, rozpoczął się w mieście Lamezia Terme na południu regionu. Oskarżonych jest w nim 325 mafiosów. Postawiono im ponad 400 zarzutów. Kalabryjska mafia jest najpotężniejsza ze wszystkich w tym kraju. Proces dotyczy klanów z miasta Vibo Valentia i silnie rozbudowanej sieci ich powiązań z polityką, administracją i gospodarką w regionie oraz poza nim. Przewiduje się, że potrwa około trzech lat. To największy proces mafijny we Włoszech od cza-

Największy proces mafii

su tego z lat 1986-1992, w którym na ławie oskarżonych zasiadli mafiosi z gangów cosa nostra z Sycylii. Ze względu na bardzo wyso-

ką liczbę oskarżonych i reprezentujących ich adwokatów oraz sił porządkowych i dziennikarzy salę sądową urządzono w przerobio-

fot. PAP/EPN Salvatore Monteverde

nym na „bunkier” centrum telefonicznym.

Oskarżycielem jest bardzo zasłużony w walce z mafią szef prokuratury w Catanzaro Nicola Gratteri. Od ponad 30 lat ma on całodobową policyjną ochronę.

Mafia dorobiła się gigantycznego majątku przede wszystkim na handlu kokainą w Europie, który kontroluje. Swoje wpływy rozszerzyła też na wiele krajów świata. Ponadto przeniknęła do wielu dziedzin włoskiej gospodarki i biznesu, także na północy: w Lombardii i Piemontie oraz w Ligurii.

Dariusz Kowalczyk SJ

Przez takich księży...

Bywa, że na Facebooku lub Twitterze oponenci próbują mnie zawstydzić „argumentem”: „Przez takich księży jak ty kościoły pustoszeją”. Piszą tak często tzw. katolicy otwarci (tyle że nie wiadomo, na co otwarci) albo ci, którzy do kościoła od dawna nie zaglądają, ale kiedyś zaglądali i wciąż potrzebują jakiejś formy usprawiedliwienia... Na Zachodzie wielu księży uległo tego rodzaju nagonce formułowanej przez „otwartych” i „postępowych”. W rezultacie nie dostrzegają zła i absurdów ideologii gender/LGBT, unikają tematu aborcji i w ogóle grzecznie popierają lewicowo-liberalne ideologie. Powtarzają, że trzeba pozytywnego przekazu, aby ludzi przyciągnąć. Ów pozytywny przekaz to najczęstszą walką z globalnym ociepleniem oraz ideologiczne otwarcie granic dla przybyszów z Afryki i Azji. Tylko że kościoły jakoś się nie wypełniają. A wręcz przeciwnie, pustoszeją. Nie dziwię się! Bo czemu ma służyć chrześcijaństwo upodabniające się w swym przesłaniu do programu partii zielonych?!

Z drugiej strony mamy „tradycjonalistów-lefebrystów”. Od takich mi się dostaje, kiedy tylko wspomnę coś pozytywnie np. o nowych ruchach kościelnych, a szczególnie o drodze neokatechumenalnej. Albo gdy stwierdzą, że choć cenię pobożność, która skłania ludzi do

przyjmowania Komunii do ust, to sprzeciwiam się diabolizowaniu Komunii na rękę, bo to starożytna tradycja, która dziś jest szeroko rozpowszechniona w różnych Kościołach lokalnych. „Tradycjonalisci-lefebryści” uważają, że Sobór Watykański II był raczej dziełem Złego niż Bożej Opatrzności. A kiedy zwracam uwagę, że Benedykt XVI i Jan Paweł II, wielcy mężowie Kościoła naszych czasów, byli na wskroś „soborowi”, i że Kościół nie zaczął się ani nie znalazł jakiegokolwiek ostatecznego zwieńczenia na Soborze Trydenckim, to słyszę, że ja też jestem „modernistą”. A niektórzy zwracają się wówczas do mnie per „pan”, bo – jak kądzieliwie zauważają – dla nich „modernista nie jest prawdziwym kapłanem”. Inna sprawa, że konia z rzędem temu, kto wyjaśni, kogo właściwie oznacza w tego rodzaju retoryce pojęcie „modernista”.

I tak „postępowcy” przyczynę kryzysu Kościoła upatrują w „konserwatywnych” księżach, a „tradycjonalisci-lefebryści” narzekają na księży

„modernistów”. Ci pierwsi powołują się z lubością na ks. Józefa Tischnera, który stwierdził, że nie spotkał nikogo, kto straciłby wiarę po lekturze Marks’a i Engels’a, ale zna takich, co oddalili się od Kościoła po spotkaniu z proboszczem w kancelarii. Niestety, to prawda, że brak zwykłej kultury ze strony duchownego albo zachłanność na pieniądze może wiernych o słabszej wierze na wiele lat zniechęcić do praktykowania. Tyle że opowieści filozofa, jakoby nie spotkał nikogo, kto straciłby wiarę pod wpływem marksizmu, są po prostu niepoważne. Bo marksizm wielu ludziom wydarł wiarę w Boga z serc, a dziś to samo, tyle że w sposób bardziej zawołowany, robią różnego rodzaju neomarksizmy. Sądzę, że Tischner o tym wiedział, ale miał taką słabość, że czasami formułował bon moty, by przypodobać się towarzystwu Michnika i Kuronia.

Księża są różni. Są także tacy, co nie zachycają swoją postawą i jakością pracy duszpasterskiej. Tyle że często bywa tak, iż dany kapłan jednych zachwyci, a innych nie zachwyci. Na przykład niektórzy są fanami ks. Bonieckiego, a inni mają o nim jak najgorsze zdanie. Z drugiej strony można by wskazać o. Rydyka, którego wielu podziwiał, ale z drugiej strony jest on jedną z najbardziej opluwanych osób publicznych w Polsce. Przypomina się tu powiedzenie, że „każda postać ma swego amato-

ra”. Ale może sama Opatrzność Boża tak to urządziła, że skoro katolicy są różni, to i posługujący im duchowni też są różni. Oczywiście można twier-

Marksizm wielu ludziom wydarł wiarę w Boga z serc, a dziś to samo, tyle że w sposób bardziej zawołowany, robią różnego rodzaju neomarksizmy.

dzić, że każdy ksiądz powinien być dla wszystkich. I to jest prawda. Wszak na przykład posługa sakramentalna jest dla wszystkich, którzy zgodnie z nauczaniem i dyscypliną Kościoła chcą z niej skorzystać. Tyle że praktyka jest taka, że ludzie wybierają sobie parafie i kościoły, do których uczęszczają.

To problem nienowoty. Już św. Paweł musiał prostować postawy pierwszych chrześcijan. W liście do wspólnoty w Koryncie Apostoł pisze: „Spieracie się między sobą. Mam na myśli, że jeden mówi: «Ja jestem Pawłem», drugi: «Ja jestem Apollosa», inny: «Ja jestem Kefasa»...”. Tymczasem wszyscy – przypomina Paweł – zostali ochrzczeni w imię Chrystusa.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem
Wydziału Teologicznego
Papieskiego Uniwersytetu
Gregorianum w Rzymie

Schronienie w kościołach

Sytuacja w Republice Środkowoafrykańskiej coraz bardziej się destabilizuje. Rebelianci przejmują kontrolę nad kolejnymi miastami i wioskami. W ich rękach znajduje się ponad 80 proc. terytorium kraju, a stolica jest obleżona. Rebelianci domagają się unieważnienia wyborów prezydenckich i ogłoszenia rządu przejściowego. „Nasze kościoły, seminaria i misje znów za-

pełniają się przestraszonymi ludźmi, którzy nie wiedzą, co ich czeka” – powiedział Rádiu Watykańskiemu polski biskup misyjny Mirosław Gućwa.

Jest on ordynariuszem Bouar, miasta, które kilka dni temu zostało zaatakowane przez doskonale uzbrojonych rebeliantów. Są ofiary i wielu rannych, ponieważ rządowe wojsko mocno się broniło. „Kiedy doszło do poważne-

go konfliktu między wojskiem a rebeliantami, ludzie masowo opuszczali domy, chroniąc się w polach, a niektórzy w seminarium kapucynów, przy katedrze, w parafii MB Fatimskiej czy w klasztorze ojców karmelitów. To jest kilka tysięcy ludzi. Ludzie boją się jednak wrócić do swych domów, ponieważ rebelianci wciąż są obecni. W miarę naszych możliwości staramy się pomóc dzieciom, osobom starszym, biednym. Zwróciliśmy się o pomoc do organizacji huma-

fot. PAP/EPN/Adrienne Surprenant

nitarnych, mam nadzieję, że w najbliższych dniach przysła żywność, środki higieny, ubrania” – powiedział papieskiej rozgłośni bp Gućwa.

Na zdjęciu wojska ONZ, próbujące opanować sytuację.

Do kancelarii parafialnych zgłaszają się osoby, które chcą dokonać aktu apostazji. Czy to początek exodusu katolików z Kościoła?

zujący od 19 lutego 2016 r. Osoba, która chce dokonać aktu apostazji, musi być pełnoletnia. Powinna zgłosić się do parafii w miejscu zamieszkania, przedstawić świadectwo chrztu pobrane z parafii, gdzie ten sakrament przyjęła, wypełnić wymagany formularz, podając przyczynę wystąpienia. Po zidentyfikowaniu osoby, do czego potrzebny jest dowód osobisty, proboszcz

zobowiązany jest przeprowadzić rozmowę duszpasterską.

– Ksiądz potem informuje parafię chrztu, że dana osoba występuje z Kościoła, i w księdze chrztu zostaje wykonana taka adnotacja. Potwierdzeniem dokonania apostazji jest nowe świadectwo chrztu z wpisem o wystąpieniu z Kościoła – wyjaśnia ks. prał. Dariusz Szczepaniuk, kanclerz kurii warszaw-

ODEJŚCIA I POWROTY

Irena Świerdzewska

– W 2020 r. odnotowaliśmy 445 przypadków apostazji, a rok wcześniej było ich 220 – informuje ks. Przemysław Śliwiński, rzecznik prasowy kurii archidiecezji warszawskiej. W diecezji warszawsko-praskiej apostazji dokonały w minionym roku 132 osoby. – Dla porównania: w 2019 r. było takich osób 85, w 2018 r. – 39, a w 2017 r. – 48 – mówi Jakub Troszyński, rzecznik prasowy diecezji warszawsko-praskiej.

Niższe liczby apostazji odnotowano w diecezjach łomżyńskiej i włocławskiej. – W minionym roku miały miejsce 54 apostazje, najwięcej w okresie, kiedy w Polsce trwały strajki kobiet. W 2019 r. były 23 apostazje – mówi ks. prał. dr Artur Niemira, kanclerz kurii diecezji włocławskiej, liczącej 800 tys. mieszkańców.

W pięćsettyśmicznej diecezji łomżyńskiej w 2019 r. odnotowano 13 apostazji, a w roku 2020 – 21. – Zdecydowana większość to osoby tutaj ochrzczone, ale mieszkające poza naszą diecezją, w innych miastach: Warszawie, Poznaniu; osiem osób to mieszkańcy diecezji – informuje ks. Artur Szurawski, kanclerz łomżyńskiej kurii. W bieżącym roku w diecezji łomżyńskiej odnotowano już 7 apostazji.

Zgodnie z procedurą księża proboszczowie raportują w kurii o takich przypadkach. Zasady apostazji reguluje Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wystąpień z Kościoła oraz powrotu do wspólnoty Kościoła, obowiąz-

Krzyż wpisany w człowieka
– rzeźba Igora Mitoraja w drzwiach kościoła MB Anielskiej w Rzymie

sko-praskiej, doktor prawa kanonicznego.

DECYZJA USZANOWANA

– W 2019 r. w naszej parafii było 6 przypadków apostazji, w 2020 r. – 11 – mówi ks. prał. Bogdan Bartold, proboszcz parafii katedralnej św. Jana w archidiecezji warszawskiej. – To osoby w przedziale wiekowym 30-40 lat, niepraktykujące, niektóre przyjęły sakrament Pierwszej Komunii Świętej, bierzmowania czy małżeństwa, inne tylko chrzest. Większość tych osób od wielu lat nie utrzymywała żadnych kontaktów z parafią. Ponad 90 proc. z nich przychodziło z gotowym oświadczeniem woli, wydrukowanym z internetu, wpisawszy tylko własne dane i uzasadnienie. W rozmowach deklarowały, że „nie mają żadnych związków z Kościołem, co chcą podkreślić przez akt apostazji”. Impulsem dla niektórych były ostatnie strajki kobiet. Niektórzy przychodzili w masceczkach z piorunem – mówi ks. Bogdan Bartold.

Ks. prał. Bogusław Kowalski przez dziewięć lat był proboszczem katedralnej parafii św. Floriana w diecezji warszawsko-praskiej, od dwóch miesięcy jest proboszczem parafii Nawrócenia św. Pawła na Grochowie. – W dwunastotysięcznej parafii, gdzie większość stanowią osoby starsze, w 2020 r. było 5 apostazji. W liczącej 30 tys. mieszkańców stołecznej parafii Nawrócenia

św. Pawła na Grochowie było 10 apostazji – mówi. – Większość mówi: „chcę usankcjonować” mój wybór życia, „nie chcę powiększać statystyk Kościoła, do którego praktycznie nie należę”. Albo: „nie wierzę, ochrzczono mnie, byłem u Pierwszej Komunii, szedłem drogą niewiary, a teraz chcę to opieczętować”, co robią świadomie. Nie mieli kontaktu z Kościołem, w kartotece widać, że nigdy nie przyjmowali księdza z kolędą – mówi ks. Bogusław Kowalski.

We włocławskiej parafii św. Maksymiliana Kolbego w Koninie w minionym roku wystąpiło z Kościoła 5 osób. – Natomiast 3 osoby zgłosiły się po dokument o chrzcie do przedstawienia w parafii swojego miejsca zamieszkania, wśród nich osoba na stałe mieszkająca za granicą – mówi ks. Radosław Cyrułowski, od pół roku proboszcz parafii.

– Zazwyczaj są to dwudziestokilkulatkowie, w spokojnych rozmowach daje się zauważyć, że wiedzę o Kościele czerpią nie z Kościoła, ale z internetu, powielają opinie ludzi, którzy są poza Kościołem, a zdominowali fora internetowe, komunikatory społeczne. Nie mają oni doświadczenia kontaktów opartych na głębokiej wierze i świadectwie. Każdy przypadek powinien nas boleć, natomiast to nie jest exodus – mówi ks. Radosław Cyrułowski.

Jak mówią kapłani, podobne sytuacje apostazji w parafiach miały miejsce za czasów istnienia Ruchu Palikota, choć wtedy były mniej nasilone niż obecnie.

POLITYCZNE NAKRĘCANIE

Intensywna kampania społeczna na rzecz występowania z Kościoła katolickiego miała miejsce w latach 2011-2012. Ruch Palikota i jeden z portali apostatycznych zainicjowały w Polsce Tydzień Apostazji. W łódzkiej siedzibie Ruchu Palikota porad, jak opuścić Kościół katolicki, udzielały osoby, które już były po apostazji. Janusz Palikot 19 maja 2012 r. widowiskowo chciał przeprowadzić akcję swojej apostazji, przybijając na drzwiach jednego z krakowskich kościołów oświadczenie o woli wystąpienia z Kościoła katolickiego. W rzeczywistości aktu apostazji nie dokonał, bo nie skontaktował się w tej sprawie ze swoją parafią. Zastanawiano się, ilu zwolenników przysporzy partii polityka ta akcja.

Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego podjął wtedy próbę oszacowania skali apostazji w Polsce. W latach 2006-2009 było w Polsce 1057 apostazji, w 2010 r. – 459. W związku ze stosunkowo niewielką skalą zjawiska ISKK nie kontynuował prac badawczych.

Pod koniec 2020 r. w mediach społeczno-ściowych zaczęły pojawiać się posty o akcji odchodzenia z Kościoła katolickiego, wbu-

dzające niemałe zainteresowanie. – Z powodu napływających sygnałów o wzroście liczby apostazji rozpoczęliśmy badania. Dotychczas przebadana została dwudziestoosobowa pilotażowa grupa – mówi ks. Wojciech Sadłoń, dyrektor Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego. Na wyniki trzeba będzie poczekać.

To nie przypadek, że jak przed dziesięcioma laty, tak i obecnie wzrost liczby apostazji łączy się z zaangażowaniem polityków. Lider Wiosny Robert Biedroń, Agata Dudusko-Zyglewska, od trzech miesięcy w partii Wiosna, oraz Joanna Scheuring-Wielgus z Koalicyjnego Klubu Parlamentarnego Lewicy uruchomili portal z licznikiem rejestrującym osoby, które wystąpiły z Kościoła. Po pierwszych dwóch tygodniach nowego roku licznik wskazywał 1,5 tys. apostatów z lat 2016-2021.

Na portalach internetowych ludzie zachęceni są do dzielenia się historiami swoich odejść, złego potraktowania w kancelarii, powielania historii o pedofilii w Kościele czy stanowisku Kościoła przeciwko aborcji. Pojawiła się mapa parafii, gdzie „łatwo dokonano” apostazji, choć kapłani, z którymi rozmawiałam, mówią, że żadnych przeszkód nie czynią, spotkania odbywają się w dobrej atmosferze.

Prof. Krzysztof Koseła, socjolog, o liczniku apostazji mówi w ten sposób: – Gdy jestem pytany o licznik apostazji, to w pierwszym odruchu przywołuję dwa wersy z pieśni Jacka Kaczmarskiego pt. „Kantyczka z lotu ptaka”: „Co za hańba, gdy talary mają lepszy kurs od wiary. Wymienimy na walutę honoru i pokutę”. Jest to ostra reakcja, sugerująca, że apostaci wdali się w jakieś targi, w sprzedawanie czegoś za coś. Bo kogo zainteresuje publiczne wyznanie: „miałem hemoroidy, ale już nie mam hemoroidów”. Twoja sprawa i nie musisz tego ogłaszać, jak kura ogłasza, że zniósła jajko.

Reakcja nieemocjonalna na licznik apostazji polega na stwierdzeniu, że niewiele osób w Polsce występuje z Kościoła. Medialne zainteresowanie w istocie marginalnymi przypadkami nadaje im skalę istotnego zjawiska społecznego. – Nie jest to jednak zjawisko interesujące dla socjologa, lecz problem psychiczny osób wypisujących się z Kościoła. Zjawisko ma skalę problemu społecznego w Niemczech. Odmowa płacenia podatku kościelnego jest tam równoznaczna apostazji; decyzje takie są liczne, a motywacja i mechanizmy – złożone – ocenia prof. Krzysztof Koseła.

– W Polsce ze wspólnoty Kościoła „wypisują się” osoby, które nie czują z nim związku.

Przypomniali sobie teraz, że są w Kościele, ale to przecież nic osobistego. To tak, jakby nagle przypomniali sobie, że nie są już uczniami szkoły podstawowej lub że nie należą do stowarzyszenia hodowców gołębi. Znajdują się poza wieloma innymi wspólnotami i stowarzyszeniami, a że chcą o tym przypominać, to znaczy, że mają jakiś problem. Uważam, że właściwym działaniem jest zaprzestanie medialnego nagłaśniania tych przypadków. Takim ludziom należy przypomnieć: „Rachunki ze wspólnotą Kościoła i z Panem Bogiem to twoja rzecz; nie absorbuje świata swoimi osobistymi sprawami” – twierdzi prof. Koseła.

Choć wiele mówi się o apostazji, mało osób wie, czym ona jest w rzeczywistości. – Mamy do czynienia z rodzajem duchowej schizofrenii, bo osoby, które dokonały apostazji, nadal uważają się za katolików, skoro mówią, że nie chcą mieć nic wspólnego z Kościołem instytucjonalnym. W rzeczywistości apostazja oznacza zerwanie więzi z instytucją Kościoła katolickiego i odrzucenie Pana Boga – tłumaczy ks. dr Dariusz Szczepaniuk, kanonista.

– Apostazja jest przestępstwem kanonicznym, ponieważ polega na odrzuceniu Boga i Kościoła – mówi ks. Dariusz Szczepaniuk. – Apostata nie powinien uczestniczyć w nabożeństwach w kościele, nie może pełnić żadnych funkcji, być świadkiem ślubu, bierzmowania, ojcem chrzestnym, nie ma prawa do katolickiego pogrzebu. Apostata nie może przystępować do sakramentów. Sakrament chrztu, który przyjął, pozostaje niezatarty – wyjaśnia kanonista.

Powrót do Kościoła zawsze jest możliwy, co wiąże się z osobistą deklaracją woli, uzasadnieniem decyzji, wyznaniem wiary. Nałożona zostaje pokuta, którą mogą być np. czyny miłosierdzia, odmówienie określonych modlitw, nawiedzenie sanktuarium.

Ks. Bogusław Kowalski zetknął się z trzema przypadkami wracających do Kościoła apostatów. – Po czterech latach poza Kościołem młody chłopak skomentował: „Ja już nie wyrabiam bez spowiedzi i Komunii Świętej” – mówi. Powroty nie są łatwe. Ks. Bogdan Bartoń opowiada o apostacie, który przyszedł po zaświadczenie, by móc być ojcem chrzestnym. „Tak, proszę księdza, ale jak mam się wycofać z tego, co powiedziałem? Dla mnie to wstyd” – odparł zrezygnowany.

Kapłani zapewniają o modlitwie, a Kościół czeka na zagubione owce.

W Polsce ze wspólnoty Kościoła „wypisują się” osoby, które nie czują z nim związku.

Apostazja – całkowite porzucenie wiary chrześcijańskiej (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 751). Odstępca od wiary podlega ekskomunie wiążącej mocą samego prawa (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 1364 § 1).

Pobyt i męczeństwo św. Pawła w Rzymie zostały upamiętnione na wiele sposobów. Nie tylko w Nowym Testamencie.

ks. Waldemar Turek

Apostoł Narodów w Wiecznym Mieście

Dzieje Apostolskie kończą się trochę ogólnym stwierdzeniem o św. Pawle, który w Rzymie „przez całe dwa lata pozostał w wynajętym przez siebie mieszkaniu i przyjmował wszystkich, którzy do niego przychodzili, głosząc królestwo Boże i nauczając o Panu Jezusie Chrystusie zupełnie swobodnie, bez przeszkód” (Dz 28, 30-31). Chcielibyśmy doprawdy wiedzieć coś więcej na temat tego ostatniego, tak doniosłego z wielu punktów widzenia etapu życia Apostoła, ale brakuje nam dokładnych i bezpośrednich świadectw. Pewno-

ści nie mamy nawet co do konkretnych dat (najprawdopodobniej chodzi o lata 61-63) i miejsc, w których św. Paweł mógł przebywać. Są jednak pewne „ślady” w Wiecznym Mieście – jedne bardziej znane, inne mniej – „wskazane” przez niektóre listy Apostoła, tradycję, archeologię, sztukę i inne dyscypliny, które chciałbym teraz przypo-

przedstawiającą św. Pawła z ręką związaną łańcuchem, który naucza pilnującego go żołnierza. Komentarzem do sceny są dwa jakże wymowne cytaty biblijne: „Dla nadziei Izraela dźwigam te kajdany” (Dz 28, 20) oraz „Ale słowo Boże nie uległo spętaniu” (2 Tm 2, 9). Mimo braku zewnętrznej wolności Apostoł pozostał głosicielem słowa wypowiedzanego

mniej i przybliżyć w związku z przypadającym w tych dniach świętem Nawrócenia św. Pawła.

WYNAJĘTE MIESZKANIE

Dom zamieszkiwany przez św. Pawła miał znajdować się, według tradycji, blisko Tybru, w dzielnicy zamieszkałej przez Żydów, tam gdzie dzisiaj możemy oglądać kościół *San Paolo alla Regola*. W jego wnętrzu malarz Luigi Garzi (zm. w 1721 r.) wykonał trzy freski ukazujące nawrócenie Apostoła, jego działalność w Rzymie i męczeństwo. Jest tu też mozaika

i pisanego, wykorzystując każdą okazję do szerzenia prawdy o Zmartwychwstałym.

WIĘZIENIE

Więzienie Mamertyńskie, najstarsze więzienie starożytnego Rzymu, znajduje się w historycznym centrum miasta, na słynnym Forum Romanum. To tutaj, według tradycji, miano przetrzymywać apostołów Piotra i Pawła; w przypadku tego ostatniego chodzi najprawdopodobniej o jego powtórne uwięzienie, bo kiedy przybył do Rzymu jako więzień, nie doszło do procesu i Apostoł miał być zwolniony.

Przetrzymywanie Piotra i Pawła w Więzieniu Mamertyńskim nie zostało naukowo potwierdzone, ale nie ma powodów, aby tego typu opinię, opartą na przekazie z V w., odrzucać. Najprawdopodobniej Apostołowie byli tu więzieni przez jakiś okres, trudno powiedzieć jak długi, poprzedzający ich męczeńską śmierć. Śledztwo w tym wypadku pewnie nie trwało zbyt długo, skoro podstawą oskarżenia była przynależność do wspólnoty chrześcijan, którą władze cesarstwa wówczas jawnie prześladowały. W przypadku św. Pawła chodziło o obywatela rzymskiego, któremu „przysługiwało” ścieżce mieczem poza miastem.

MIEJSCE MĘCZENSTWA

Skazanych na ścięcie prowadzono m.in. do miejsca zwanego wówczas *Aquae Salviae*, dzisiaj Tre Fontane, około ośmiu kilometrów od Więzienia Mamertyńskiego. Tę trasę można pokonać pieszo w ciągu dwóch godzin, należy jednak sądzić, że skutki więzienia potrzebował na dojście do miejsca kaźni znacznie więcej czasu (zakładając oczywiście, że nie został dowieziony). To tam, wedle tradycji, wykonano wyrok. Dla żołnierzy i kata był to z pewnością jeden z wielu obywateli, którzy wystąpili przeciwko panującej władzy i ponoszą tego konsekwencję. Ścieta głowa Apostoła Narodów podskoczyła trzykrotnie, a w miejscach,

Fresk Michała Anioła

fol. ks. Waldemar Turek

w których dotknęła ziemi, wytrysnęły trzy źródła (stąd nazwa „Trzy Fontanny”).

Dla uczczenia męczeństwa Apostoła Narodów wzniesiono tutaj później trzy sanktuaria, z których jedno powstało tam, gdzie dokonano egzekucji. Można w nim oglądać m.in. rzymski kamień, na którym został wykonany wyrok (być może w pozycji stojącej), trzy kapliczki postawione w miejscu trzech fontann, dwa ołtarze, z których jeden jest poświęcony św. Pawłowi, a drugi św. Piotrowi (obaj zginęli w Rzymie za panowania cesarza Nerona).

Kto zwiedza kompleks Trzech Fontann, jest urzeczony tym miejscem nie tylko z racji przekazywanych tradycji dotyczących św. Pawła, ale także ze względu na przyrodę i swoisty klimat (rosną tu liczne eukaliptusy, sprowadzone przez trapistów w drugiej połowie XIX w. w celu osuszenia bagnistego terenu), dobrze zachowany fragment rzymskiej drogi z czasów św. Pawła, wreszcie... ciśnie panującą tutaj przez cały rok. Odnosimy wrażenie, jakbyśmy byli w miejscu położonym daleko poza miastem, a tymczasem zupełnie blisko znajduje się ruchliwa *Via Laurentina* i stacja metra.

GRÓB APOSTOŁA

Przyjaciele św. Pawła mieli przenieść ciało Apostoła do posiadłości rzymskiej matrony, około trzech kilometrów od miejsca egzekucji w stronę Rzymu, i pochować je na niewielkim cmentarzu, przy drodze do Ostii. Cesarz Konstantyn, dla uczczenia wielkiego Apostoła, wybudował tutaj dużą świątynię, bazylikę św. Pawła za Murami, którą ulepszyli jego następcy. W ciągu następnych wieków świątynię rozbudowywano, tak że powstała nadzwyczaj okazała budowla, uchodząca za drugą świątynię chrześcijaństwa, po bazylice św. Piotra. Niestety, w nocy 16 lipca 1823 r. zniszczył ją pożar, powstały na skutek nieostrożności pracujących robotników. Szybko przystąpiono do odbudowy świątyni, którą zakończono w 1854 r. Przy okazji prac remontowych przeprowadzono wykopy pod prezbiterium i znaleziono marmurową tablicę z napisem po łacinie *Paulo Apostolo mart.*, czyli „Pawłowi Apostołowi męczennikowi”, pochodzącą z czasów Konstantyna Wielkiego.

FRESK MICHAŁA ANIOŁA

Życie św. Pawła, jego nawrócenie i męczeństwo, jak też bardzo bogata i wieloraka działalność były niezwykle doniosłe dla całego chrześcijaństwa. Nic więc dziwnego, że zarówno w przeszłości, jak i później, aż do naszych czasów, inspirowały nie tylko teologów, mistrzów życia duchowego, ale także artystów

Obraz Caravaggia Nawrócenie św. Pawła można podziwiać w kościele Santa Maria del Popolo

fot. ks. Waldemar Turek

z różnych dziedzin, szczególnie przedstawicieli malarstwa.

W Rzymie możemy podziwiać dwa szczególne „ślady” tego rodzaju, które stanowią owoc pracy malarzy najwyższej klasy: Michała Anioła i Caravaggia. Pierwszy namalował dużych rozmiarów fresk *Nawrócenie św. Pawła w Capella Paolina*, znajdujący się w samym centrum Pałacu Apostolskiego i stąd trudno dostępnej dla zwykłych turystów i pielgrzymów (pomieszczenie znajduje się w sąsiedztwie Kaplicy Sykstyńskiej, ale nie należy do obiektów, które można zobaczyć podczas zwiedzania Muzeów Watykańskich).

Fresk *Nawrócenie św. Pawła* powstał w latach 1542-1545, w trudnym dla Michała Anioła okresie, naznaczonym przerwami związanymi z problemami zdrowotnymi. Był w tak ciężkim stanie, że się wypowiadał, przyjął Komunię św. i sporządził testament. We wspomnianym fresku łatwo dostrzegamy dwa odróżniające się plany, oddzielone linią horyzontu. Górna część przedstawia Chrystusa w otoczeniu aniołów, który jedną ręką kieruje światło łaski w stronę Szawła, a drugą wskazuje mu miasto, do którego ma pójść. W dolnej części dzieła obserwujemy porażonego Szawła w otoczeniu żołnierzy, Apostoł z zamkniętymi oczami podtrzymuje się prawą ręką w pozycji półleżącej, a lewą zasłania oczy przed oślepiającym go światłem i jednocześnie, trochę w tajemniczy sposób, ku niemu się zwraca.

Życie św. Pawła, jego nawrócenie, męczeństwo i bogata działalność, były niezwykle doniosłe dla całego chrześcijaństwa.

MALOWIDŁO CARAVAGGIA

Obraz Caravaggia *Nawrócenie św. Pawła* można podziwiać w kościele *Santa Maria del Popolo*, w kaplicy znajdującej się po lewej stronie głównego ołtarza (warto dodać, że jest to kościół tytularny kard. Stanisława Dziwisza). Słynny malarz, który najprawdopodobniej znał dzieło Michała Anioła, pokusił się o nieco inną interpretację wielkiego wydarzenia pod Damaszkiem. Umieścił na pierwszym planie leżącego św. Pawła, podnoszącego ramiona w kierunku mocnego strumienia światła, co wyraża – jak się wydaje – jego otwarcie na przyjęcie Chrystusowej łaski. Malarz koncentruje się dokładnie na momencie, w którym św. Paweł się nawraca i przyjmuje Chrystusa jako Boga i swojego Pana. Artysta, opierając się na tekście Dziejów Apostolskich, które mówią jedynie o mocnym świetle i donośnym głosie, nie przedstawia na obrazie Chrystusa, w odróżnieniu od poprzedników, a nawet od własnej pierwszej

wersji tego dzieła, co – paradoksalnie – jeszcze dobitniej ukazuje kontekst tajemniczego spotkania z Bogiem, który tylko pozornie jest nieobecny. Łaska Boża dotyka w sposób bezpośredni serca człowieka i – jeśli on na to pozwala – dokonuje się w nim radykalna przemiana wewnętrzna.

Scenie przygląda się z niezwykłym spokojem koń, zajmujący znaczną część obrazu, i opiekujący się nim sługa. Św. Paweł leży na piaszczystej drodze, niemal w popiele, zdany na łaskę swojego sługi i zwierzęcia. To kolejne przesłanie genialnego malarza: kiedyś Szawel, gdy dosiadał konia, patrzył na ludzi z wysoko, miał władzę i jej używał, a teraz nagle wszystko się zmieniło. Ale właśnie w tej pokornej pozycji, leżąc na ziemi, Szawel jest gotowy spotkać Boga i stać się Pawłem. Niekiedy żeby patrzeć prawdziwie w górę, trzeba upaść bardzo nisko...

W obydwu dziełach wybitnych malarzy szczególną rolę odgrywa światło, wyraźnie skierowane na Szawła, znak Bożej obecności, Bożego wezwania i Bożej mocy, będącej w stanie przemienić najbardziej zatwardziały grzeszników i prześladowców Kościoła i uczynić z nich apostołów.

PS. Szerzej piszę o tym w książce „Śladami Apostoła Narodów”, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011.

Autor jest kapłanem diecezji płockiej, doktorem habilitowanym, specjalistą z zakresu teologii i filologii klasycznej, szefem sekcji łacińskiej Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej

W SKRÓCIE

■ **Modlitwa o jedność.** Pod hasłem „Trwajcie w mojej miłości, a przyniesiecie obfity owoc” do 25 stycznia obchodzony jest Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan. Wierni różnych wyznań mają spotkać się na ekumenicznych nabożeństwach i wysłuchać homilii przedstawicieli innych Kościołów. Nabożeństwu liturgii słowa podczas nabożeństwa centralnego 23 stycznia o godz. 18 w bazylice archikatedralnej św. Stanisława Kostki w Łodzi (ul. Piotrkowska 265) będzie przewodniczył abp Grzegorz Ryś, metropolita łódzki. Kazanie wygłosi bp Jerzy Samiec, Prezes Polskiej Rady Ekumenicznej, a jednocześnie biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce.

■ **Dzień ze Słowem.** 24 stycznia Niedzielę Słowa Bożego obchodzimy po raz drugi. Ideą tego dnia jest pogłębianie świadomości znaczenia Pisma Świętego w życiu wierzących oraz w liturgii.

■ **Aborcja w referendum?** – Jeśli dojdzie do referendum na temat aborcji, będziemy mieć nową wojnę. O sprawach życia nie mogą decydować obywatele w referendum, gdyż prawo naturalne w żadnym wypadku nie może być przedmiotem głosowania – tak Wojciech Zięba, lider organizacji pro-life, komentuje pomysł Jarosława Gowina.

■ **Kolęda i pomaganie.** Trwa akcja #KoledaDlaHospicjumChallenge krakowskiego Hospicjum św. Łazarza. Dzięki inicjatywie zachęcającej do śpiewania kolęd w mediach społecznościowych udało się już zebrać prawie 50 tys. zł na potrzeby placówki.

■ **„SOS – jestem w ciąży!”** – pod tym hasłem przy sanktuarium Matki Bożej Brzemiennej w Matemblewie (arch. gdańska) ruszył projekt duszpasterski skierowany do wszystkich, u których pojawienie się ciąży wywołało lęk, strach, niechęć do dziecka, myśl o jego zabiciu. Więcej: sosjestemwciazy.pl/.

■ **Adwokaci bronią papieża.** „My, adwokaci, wyrażamy swój sprzeciw wobec działań usiłujących zniszczyć nieskazitelny wizerunek Jana Pawła II, który najlepiej wyraziły tysiące ludzi w czasie jego pogrzebu okrzykiem «Santo subito»” – czytamy w przekazanym KAI liście polskich adwokatów w obronie Jana Pawła II.

■ **Święcenia tarnowskiego biskupa.** 30 stycznia w kościele w Tarnowie-Mościcach odbędą się święcenia biskupie ks. Artura Ważnego, ustanowionego biskupem pomocniczym. Transmisja radiowa i telewizyjna umożliwi wielu osobom duchowy udział w święceniach biskupich.

MISJE W NOWYCH RĘKACH

Kongregacja Ewangelizacji Narodów mianowała ks. dr. Macieja Będzińskiego z diecezji radomskiej dyrektorem krajowym Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Dotychczasowy dyrektor ks. Tomasz Atlas zakończył swoją dziesięcioletnią, dwukadencyjną posługę. Ks. Maciej Będziński urodził się w 1981 r., bezpośrednio po maturze został przyjęty do Wyższego Seminarium Duchownego w Radomiu. Studia seminaryjne zakończył dyplomem magistra teologii z przygotowaniem pedagogicznym. Święcenia kapłańskie przyjął z rąk abp. Zygmunta Zimowskiego w 2006 r. Przez osiem lat pracował jako wikariusz, a od 2014 r. pełnił posługę w dyrekcji krajowej Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce na stanowisku sekretarza krajowego Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.

W 2014 r. w katedrze personalizmu chrześcijańskiego UKSW w Warszawie obronił pracę doktorską pt. „Personalistyczny wymiar misjologii Jana Pawła II”.

Ukończył podyplomowe studia z kierownictwa duchowego na katedrze mistyki chrześcijańskiej UKSW oraz warsztaty dla rzeczników prasowych instytucji kościelnych organizowane przez UKSW.

NA DZIEŃ JUDAIZMU

W ramach XXIV Dnia Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce na placu przed Muzeum Archidiecezjalnym w Poznaniu odsłonięto rzeźbę Roberta Kai pt. „12 = 12”. Rzeźbiarska realizacja jest zapisem procesu zmieniającej się geometrii gwiazdy sześcioramiennej w krzyż równoramienny.

MARIACKA PO KAPITAŁNYM

Zakończył się trwający blisko cztery lata kapitalny remont bazyliki mariackiej w Gdańsku. Inwestycję przeprowadzono w latach 2017-2020, a jej koszt wyniósł blisko 20 mln zł. Były to największe prace konserwatorskie w świątyni od czasu jej odbudowy w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej. W zakresie zakończonych prac przeprowadzono między innymi rewitalizację elewacji, remont kapitalny dachu – z wymianą konstrukcji – oraz prace konserwatorskie przy głównym ołtarzu.

fot. BP KEP

Jest członkiem Stowarzyszenia Misjologów Polskich, Stowarzyszenia Naukowego Personalizmu oraz zarządu Stowarzyszenia Żywy Różaniec, a także moderatorem Ruchu Światło-Życie diecezji radomskiej dla grupy studenckiej mieszkającej w Warszawie.

W czasach alumnatu był prezesem Kleryckiego Koła Misyjnego, członkiem Papieskiej Unii Misyjnej, współorganizował Misyjne Wakacje z Panem Bogiem diecezji radomskiej, współpracował z Papieskimi Działami Misyjnymi przy tworzeniu materiałów formacyjnych Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci i przy organizacji kongresów misyjnych. Jako sekretarz krajowy PDRW i PDPA odwiedzał placówki misyjne w Zambii, Gabonie, Senegal, Tanzanii, na Kubie, Filipinach i Madagaskarze.

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

fot. PAP/Adam Ważawa

fot. PAP/Adam Warżawa

JEST TUNEL CZY NIE MA?

Naukowcy z Uniwersytetu Warszawskiego prowadzą odwierty w poszukiwaniu tunelu łączącego zamek joannitów i kościół św. Michała Archanioła w Skarszewach (woj. pomorskie). Informacje dotyczące tunelu pojawiają się w tekstach historyków

niemieckich z końca XIX w. W 1938 r. pisał na ten temat miejscowy proboszcz. Nie jest jednak pewne, czy autorzy opisów widzieli tunel, czy tylko o nim słyszeli oraz jaką konstrukcję opisywali. Badacze chcą zweryfikować te doniesienia.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

MAJOR NA DESKALU

W Bóbrce Kańczudzkiej pojawił się deskal autorstwa Arkadiusza Andrejkowa, upamiętniający majora pilota Waleriana Żaka. W ten sposób mieszkańcy podkarpackiej miejscowości upamiętnili swojego rodaka, jednego z bohaterów bitwy o Anglię. Żak służył w dywizjonach 303 i 308. Nigdy nie wrócił do Polski. Zmarł w wieku 58 lat w Surbiton, w Anglii.

BLIZNA Z KONIKIEM POLSKIM

fot. PAP/Darek Delmanowicz

W okolicy miejscowości Blizna, na pograniczu powiatów mieleckiego i ropczycko-sędziszowskiego, powstał 26-kilometrowy szlak „Z konikiem polskim”. Jest odpowiedzią leśników na rosnące zainteresowanie turystyką konną. Szlak biegnie m.in.

przez tereny leśne, lasy gospodarcze, miejscami przylega do użytków ekologicznych, śródleśnych łąk, dawnego poligonu Blizna, rezerwatowej hodowli konika polskiego, cieków wodnych i gruntów uprawianych rolniczo.

■ **Zmarł współzałożyciel Przymierza Rodzin.** Śmierć Adama Pietrzaka to – po odejściu Izabeli Dzieduszyckiej – kolejna wielka strata dla stowarzyszenia. Od początku istnienia Przymierza Rodzin odpowiadał on za formację dorosłych. Prowadził spotkania dla nowo powstających grup w terenowych ośrodkach oraz wygłaszał prelekcje formacyjne. Prowadził również spotkania dla rodziców dzieci ze świetlic środowiskowych. Był współodpowiedzialny za doroczną pielgrzymkę Przymierza. Zainicjował i poprowadził kilkanaście tygodniowych obozów formacyjnych dla dorosłych. Obozy łączyły letni wypoczynek z rekolekcjami.

■ **Szczepienia w szpitalach tymczasowych.** Michał Dworczyk potwierdza, że rząd zdecydował, by 30 szpitali tymczasowych dołączyć do puli masowych punktów szczepień. Osoby niemogące dostać się samodzielnie do punktu szczepień mogą ze swoim lekarzem POZ ustalić możliwość zaszczepienia w punkcie mobilnym. Wśród osób poniżej 70. roku życia pierwszeństwo w dostępie do szczepień mają ci, którzy się na nie zapisali przez formularz:

<https://szczepimysie.pacjent.gov.pl/>.

■ **Walka o życie Polaka.** Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka wystosowało oświadczenie do Ambasady Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Warszawie, wyrażając stanowczy sprzeciw wobec orzeczenia brytyjskiego sądu opiekuńczego, który zdecydował o wstrzymaniu podawania pożywienia i wody przebywającemu w szpitalu w Plymouth obywatelowi Polski R.S. Stowarzyszenie domaga się też nieutrudniania przewiezienia go do Polski.

■ **Tysiąc w papierku.** Prezes NBP zapowiedział wprowadzenie do obiegu nowego banknotu 1000-złotowego. Banknot o takim nominale nie był używany w Polsce od 31 grudnia 1996 r.

■ **Wyklęci na muralu.** Na murze aresztu śledczego w Lublinie powstał 102-metrowy mural ku czci Żołnierzy Wyklętych Lubelszczyzny.

fot. PAP/Wojtek Jargło

Jacek Karnowski

Orientacja na Niemcy

Donald Tusk jest obecnie przewodniczącym Europejskiej Partii Ludowej; nie więc dziwnego, że zabrał głos podczas zjazdu niemieckiej CDU (Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej) – partii, która obecnie sprawuje rząd w Niemczech i która właśnie wybierała swojego nowego przewodniczącego.

Tusk podziękował niemieckim chadekom (właściwie byłym chadekom) za postawę w czasie pandemii. Mówił, że gdyby miał wskazać, na kogo można liczyć w trudnych chwilach, to bez wahania wskazałby właśnie na CDU, dzięki której w Europie wciąż trwają „wolność, transparentność, prawda, rozsądek w walce z autorytarnymi tendencjami, korupcją, kłamstwami i populizmem”. Zaapelował też o stałość „w naszej wspólnej walce o wolnościową demokrację”. Podkreślił, że „w walce o obronę wspólnych wartości trzeba będzie podjąć trudne decyzje”; miał na myśli przyszłość węgierskiego Fideszu, który wciąż formalnie należy do Europejskiej Partii Ludowej.

Sam fakt wygłoszenia krótkiej mowy do delegatów CDU był więc uzasadniony. I pewnie sprawa przeszłaby bez większego echa, gdyby nie styl i forma tego wydarzenia. Po pierwsze, Tusk mówił po niemiecku, za tło mając najbardziej charakterystyczny widok Gdańska – portowe żurawie. Ktoś powie, że to nic szczególnego „w zjednoczonej Europie”, ja jednak uważam, iż jest to kontekst, który może razić,

który zgrzyta. Jeśli już tak bardzo chciał mówić w języku Goethego, mógł wybrać jakieś neutralne tło. Wybrał Gdańsk, co można czytać jako swego rodzaju sygnał skierowany do wyrobionej przecież, również historycznie, publiczności.

Po drugie, zwracała uwagę nadzwyczajnie ugrzeczniona forma wystąpienia byłego premiera. To nie był Tusk pokrzykujący, puszący się, pokazujący, ile to on nie znaczy. Nie, to były przymilne uśmiechy, wielka pokora, serdeczne podziękowania, ciepłe spojrzenia, a nawet chwile wzruszenia. Język łagodny, jakże inny od tego, czym raczył nas w trakcie swoich rządów i później. Prawdziwie zachodnia kultura polityczna. Można tylko pytać: czemu Polakom serwował coś tak skrajnie innego?

W sumie można się dziwić Tuskowi, że nagrał coś tak symbolicznego. Bo ten krótki przecież filmik jest naprawdę mocnym potwierdzeniem tezy, że mamy do czynienia z politykiem, który zbudował swoją karierę, zwłaszcza tę międzynarodową, w oparciu o naszego potężnego sąsiada. To niemiecka polityka stanowi dla niego główny punkt odniesienia. To z nią wiąże swoje nadzieje, a także swoje obawy. Teraz, gdy kanclerz Merkel powoli żegna się z urzędem, Tusk przypomina niemieckim chadekom, że jest, że potrafi komplementować – i że może być im użyteczny. Oczywiście, ma do tego prawo, ale też trzeba rzecz nazywać po imieniu. Choćby po to, by jak najmniej osób nabrało się na bajkowe opowieści. Karierę, które wyrastają z poparcia ze strony niemieckiego mocarstwa, które na tym wi-

szą, nie mogą być jednocześnie służbą Rzeczypospolitej. To fikcja.

I jeszcze jeden wątek. Tusk ocenił, że rządy CDU były „błogosławieństwem” dla całej Europy, także dla wschodnich sąsiadów Niemiec. Rzecz więcej niż dyskusyjna. Niemiecka chadecja, owszem, rozpędziła niemiecką gospodarkę i zapewniła Berlinowi nieprawdopodobnie wielkie wpływy polityczne, ale przecież są też ci, którzy na obecnym układzie gospodarczym wyraźnie tracą. To przede wszystkim kraje południa kontynentu, które przyjęły euro i tym samym znalazły się w pułapce. Niemcy bardzo świadomie naszkicowały i wprowadziły mechanizmy, które premiu-

ją ich przemysł i zabierają przewagi konkurencyjne słabszym państwom. Ktoś powie: tak, ale oni są pracowici, świetnie zorganizowani, kreatywni. Zgoda. Czy jednak w jednoczeniu Europy chodziło o to, by wszyscy stali się Niemcami? To absurd. Trzeba szukać takiego modelu, w którym każdy może być sobą: i Włosi, i Hiszpanie, i Grecy. W przeciwnym razie budujemy nie wspólnotę, ale imperium.

Na szczęście Polska zachowała własną walutę (Tusk opowiadał się za przyjęciem euro, na szczęście niezbyt energicznie). To nas uratowało. I gdy teraz słyszymy, że polski eksport bije rekordy (Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii oczekuje dwucyfrowego tempa wzrostu eksportu towarów w grudniu 2020 r.), to musimy pamiętać, że jest to możliwe tylko dlatego, że mamy złotego i możemy prowadzić samodzielną politykę monetarną. Gdybyśmy mieli euro, reguły gry pisałiby inni, i to na pewno nie w naszym interesie.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Zabytek zadbany

Rusza kolejna edycja organizowanego od 1975 r. konkursu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zabytek Zadbany”, prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. O miano laureatów i wyróżnionych ubiegać się mogą właściciele i zarządcy zabytkowych nieruchomości, którzy wzorowo i konsekwentnie prowadzą działania: badawcze, rewitalizacyjne, konserwatorskie i budowlane – celem utrzymania w jak najlepszym stanie obiektów, nad którymi sprawują pieczę.

Zgłoszenia rozpatrywane będą w kategoriach: a) utrwalenie wartości zabytkowej obiektu, b) rewitalizacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu (w tym założeń dworskich i pałacowych), c) adaptacja obiektów zabytkowych, d) architektura i budownictwo drewniane, e) zabytki techniki (w tym budownictwo przemysłowe i inżynierskie), f) kategoria specjalna: właściwe użytkowanie i stała opieka nad zabytkiem.

Udział w konkursie jest otwarty i bezpłatny, termin składania zgłoszeń upływa 31 stycznia. Szczegóły: https://nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zaradcow/Zabytek_zadbany/.

Bez cenzury

Powołanie Rady Wolności Słowa, która będzie rozpatrywała odwołania użytkowników od treści, które zostały usunięte przez serwisy społecznościowe bądź została ograniczona dostępność do nich – to jedno z założeń projektu w sprawie ochrony wolności słowa w internecie, którego ostateczny kształt przedstawiło kierownictwo resortu sprawiedliwości. Jego szef Zbigniew Ziobro przyznał, że dziś media społecznościowe same decydują, jakie treści mają być cenzurowane lub usuwane. Jego propozycja, jak twierdzi, ma przywrócić istotę wolnej debaty publicznej.

Kościół chroni dzieci

System na rzecz walki z wykorzystaniem seksualnym małoletnich realizowany przez Kościół w Polsce składa się z wielu elementów – twierdzi Marcin Przeciszewski w swojej analizie, którą podzielił się z uczestnikami konferencji na temat ochrony nieletnich w Kościele, organizowanej przez KAI we współpracy z Koordynatorem KEP i Biurem Delegata KEP.

Biskupi lub przełożeni prowincji zakonnych są zobowiązani do udzielenia pomocy duchowej, medycznej, terapeutycznej i psychologicznej ofierze, a w ra-

zie potrzeby zapewnienia także konsultacji prawnej już na etapie przyjęcia zgłoszenia od osoby poszkodowanej lub jej rodziny.

Ogólnopolską instytucją powołaną w 2019 r. do pomocy pokrzywdzonym jest Fundacja Świętego Józefa. Osoby zaangażowane w ochronę dzieci i młodzieży przechodzą szkolenia. Za aspekt prawno-kanoniczny oraz organizacyjny całego systemu odpowiada Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. ochrony dzieci i młodzieży, którym od marca 2019 r. jest abp Wojciech Polak, metropolita gnieźnieński.

Waluta Wojtyły

Od końca listopada 2020 r. dostępny jest pamiątkowy banknot 0 euro z wizerunkiem młodego Karola Wojtyły i graficznymi elementami Wadowic, który wydano z okazji 100. rocznicy urodzin św. Jana Pawła II. Przez kanały dystrybucyjne Muzeum Miejskiego w Wadowicach rozprowadzono już ponad 6 tys. egzemplarzy.

To pierwszy na świecie banknot pamiątkowy wydany z okazji jubileuszu, który zawiera w pełni polski motyw. Uzupełnieniem graficznym

jest współczesny herb rodzinnego miasta papieża Polaka oraz stanowiąca tło przedwojenna panorama miasta. Projektantką wszystkich polskich emisji banknotów pamiątkowych 0 euro jest Małgorzata Pławiecka-Jasek.

Obecnie banknot można nabyć w budynku Muzeum Miejskiego w Wadowicach, ale pod koniec stycznia planowane jest rozpoczęcie sprzedaży internetowej.

Koszt jednostkowy banknotu wynosi 20 zł.

foto: PAP/Lech Muszyński

Królowa dla Medjugorie

W katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Górzach Wielkopolskich wystawiono ozdobioną kryształami i meteorytami monstrancję „Królowa Pokoju”, która powstała w Gdańsku, a docelowo ma trafić do Medjugorie.

Refleksje rodzin polonijnych

Blisko 400 osób z 23 krajów uczestniczyło w Kongresie Rodzin Polonijnych w formie on-line. Temat spotkania brzmiał: „Idź i odbuduj mój Kościół... domowy”.

Na wstępie konferencji, której przewodniczył Delegat KEP ds. Emigracji Polski bp Wiesław Lechowicz, przypomniano naukę Jana Pawła II na temat małżeństwa i rodziny. Ks. dr Marek Dziewiecki z kolei zaprosił małżonków do podejmowania trzech kroków, będących „niezawodną drogą do szczęścia w małżeństwie”: wzajemnego okazywania sobie miłości, trwania w przyjaźni z Bogiem i przyjmowania i wychowywania dzieci w wierze katolickiej.

– Kryzys rodziny wynika zarówno z problemów wewnątrz samej rodziny, z rozluźnienia więzi rodzinnych, z poczucia braku zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb: miłości,

foto: Biuro Delegata KEP ds. Dispersji Emigracji Polskiej

kontaktu, akceptacji, przy równoczesnym „nadszpokajaniu” różnego typu potrzeb materialnych – wyjaśniała psycholog rodziny prof. Maria Ryś.

Misjonarz Świętej Rodziny ks. dr Bogusław Jaworowski przedstawił św. Józefa jako konkretny wzór postaw broniących życia i rodziny. O sposobach pomocy małżeństwom zmagającym się z trudnościami mówiły zaś dr inż. Agnieszka Chrobak (INER Polska) oraz Mirosława Pakur, lider Wspólnoty Trudnych Małżeństw „Sychar”.

Weług Rosji i lewicy

Ambasada Rosji w Polsce podała na Twitterze informację, że Armia Czerwona w styczniu 1945 r. wyzwalała Polskę od hitlerowców. W rozmowie z PAP prezes IPN Jarosław Szarek wskazywał, że we współczesnej debacie publicznej nie można mówić o „wyzwoleniu Polski”, lecz o jej ponownym zniewalaniu. – W zajętej kraj Związek Sowiecki na stałe umieścił garnizony Armii Czerwonej, nie pozwolił na powrót do ojczyzny prawowitych polskich władz państwowych, ustanowił marionetkowe władze komunistyczne, które pod sowiecką ochroną przystąpiły do budowy systemu totalitarnego – podkreślił prezes IPN.

Dobłą ilustracją tego, jak wyglądało wkroczenie wojsk sowieckich na ziemię pol-

skie – zdaniem prezesa IPN – była np. oblawa augustowska, w wyniku której Sowietci w lipcu 1945 r. zamordowali prawie 600 osób podejrzanych o powiązania z AK-owskim podziemiem. Innym symbolem „wyzwolenia” były wydarzenia w Wilnie, gdzie po wyparciu Niemców Armia Czerwona i NKWD uwięziły w obozach żołnierzy i oficerów Armii Krajowej.

Również wiceprezes IPN Mateusz Szpytma przypominał w rozmowie z PAP, że Związek Sowiecki nie pozwolił na odbudowę niepodległej Polski, niszczył Armię Krajową i Polskie Państwo Podziemne. Nawiązał tym do wypowiedzi lidera SLD Włodzimierza Czarzastego, który ocenił, że żołnierze radzieccy wyzwolili Polskę.

fot. PAP/Tomasz Czeli

Nigdy nie byłem ateistą

Z **Bronisławem Wildsteinem** – pisarzem, publicystą, dziennikarzem, myślicielem
– rozmawia Radosław Molenda

W Pańskich publikacjach mało jest wątków dotyczących Pana stosunku do religii. Możemy o tym pomówić?

O religii powinno się mówić. Żyjemy w perwersyjnych czasach, kiedy religia ma być sprawą prywatną, a seks – publiczną. Nie. Należy przypominać, że powinno być odwrotnie. O swojej wierze kilka lat temu mówiłem w wywiadzie dla red. Roberta Mazurka w „Rzeczpospolitej”, ale istotnie – to był chyba jedyny raz.

Został Pan ochrzczony jako dwunastolatek...

Żyłem w rodzinie, która nie była religijna. Ojciec był ateistą. Jako lekarz miał scjentystyczne podejście do świata. Był jednocześnie Żydem i to także – zwłaszcza po holokaucie II wojny światowej – determinowało jego antagonistyczny stosunek do chrześcijaństwa. Był też członkiem PZPR, ale – jak sam mówił – rozczarowanym. Matka, walcząca w szeregach

Armii Krajowej antykomunistka, wstąpiła do partii ze względu na swój społecznikowski rys. Uznała, że inaczej się nie da w tamtej Polsce funkcjonować. Jednak szybko z PZPR wystąpiła. Żyła w specyficznym stanie: wyniosła religię z rodzinnego domu, wychowana w chrześcijańskiej kulturze, jednak bardzo ciężkie przeżycia wojenne i choroba spowodowały jej bunt przeciw Bogu. Doświadczyła wiele zła. Była w nim zanurzona jako żołnierz AK, świadek prześladowań jej towarzyszy i przyjaciół – najpierw przez Niemców, potem władzę komunistyczną. Wszystko to składało się na dość nieszczęśliwe życie, którego nie była w stanie pogodzić z wizją Boga, jakim Go pojmujemy w chrześcijaństwie. To nie było zakwestionowanie Jego istnienia, ale bunt i traktowanie Boga niekiedy wręcz jako wroga.

Jak to się więc stało, że został Pan ochrzczony?

Jako dziecko często jeździłem na wieś – do Knurów k. Wyszkowa, gdzie mieszkała z rodziną siostra mojej matki i gdzie teraz mieszkam. Ta rodzina była klasycznie, wiejsko religijna. Zabierali mnie ze sobą na wszystkie ceremonie. W końcu zaproponowali mi przyjęcie chrztu. Zgodziłem się – mówiąc szczerze, w dużej mierze w poczuciu, że jest to jakaś przygoda. Wtedy swoim niedojrzałym rozumkiem byłem agnostykiem. Podszedłem do sprawy czysto pragmatycznie: ochrzcenie się lechało moją próżność, miałem stać się przecież centrum zainteresowania. Poza tym był to rodzaj Pascalowskiego zakładu [Blaise Pascal uważał, że jeśli Boga nie ma, człowiek, wierząc, nic nie traci. Jeśli jednak Bóg istnieje – człowiek przez wiarę i przynależność do Kościoła zyskuje Bożą przychylność i po śmierci zasługę potrzebną do zbawienia – przyp. RM]. Dużą rolę odegrała też mocna religij-

ność rodziny mojej ciotki. Świat Knurówka był zanurzony w religii.

Kiedy jednak już się zgodziłem, potraktowałem przygotowanie do chrztu poważnie. Sumiennie przeszedłem całą potrzebną katechezę i uczyłem się m.in. o tajemnicy Trójcy Świętej. Zapytałem księdza, u którego się przygotowywałem, jak to z tą Trójcą Świętą jest. Odpowiedział mi przypowieścią o św. Augustynie medytującym nad tą tajemnicą podczas spaceru brzegiem morza. Zobaczył tam dziecko próbujące przełazić morze do wykopanego dołka. Św. Augustyn wykił pomysł, po czym usłyszał: „a czy ty porównałeś swój rozum z nieskończonością Boga, którą chcesz teraz wlać do swojego umysłu?”.

Wtedy to wyjaśnienie mnie odrzuciło. – Jak to? Bóg daje nam rozum wystarczający do tego, by Mu służyć, ale niewystarczający, by próbować Go pojąć? – pomyślałem.

Co było dalej?

Wspomniane „odkrycie”, że Bóg nam daje rozumy, które nie są w stanie Go pojąć, pozostało we mnie głęboko. Czy trwale wpłynęło wtedy na moją postawę wobec Boga? Dziś nie jestem tego tak pewny jak kiedyś. Dość powiedzieć, że po chrzcie stopniowo, coraz bardziej się od katolicyzmu i w ogóle chrześcijaństwa oddalałem. Odrzucała mnie moja młodość pycha. Fakt, że jesteśmy nieskończenie mali wobec Boga – tego absolutnie nie akceptowałem. Jeśli z początku chodziłem do kościoła, głównie w Knurówce z resztą rodziny, to potem już całkiem przestałem.

Jedną z ostatnich rzeczy, które na to wpłynęły, był obraz modlących się kobiet, które błagały Boga o wybaczenie. Wtedy – na skutek doświadczeń rodzinnych, w które wojna była wpisana bardzo mocno, ale także m.in. ciężkiej choroby matki – widziałem świat w bardzo ciemnych barwach. Życie jawiło mi się jako tragiczne i ponure. Stał te kobiety proszące Boga o wybaczenie za to, że nałożył na nie cierpienie – wydawało mi się to straszliwie poniżające. I to ugruntowało na jakiś czas moje specyficzne podejście do Boga i religii. Byłem dzieckiem czasów, w których żyłem, w szerokim tego słowa znaczeniu. Nie tylko metrykalnym, ale i kulturowym. Absorbowałem współczesny sobie świat. Byłem w jakimś sensie, nie zdając sobie wtedy z tego sprawy, uczniem Feuerbacha – nie znając jego myśli. Przyjmowałem, że człowiek swoje dobre skłonności, swoją potencjalną wielkość projektuje w nieistniejący byt, a tym samym pozbawia się możliwości, by samemu stać się wielkim. Tak to widziałem jako nastolatek.

Kiedy więc Pana stosunek do Boga i religii zaczął się zmieniać?

W momencie, kiedy jako student UJ zacząłem współorganizować działania opozycji, które wtedy jeszcze w dużej mierze wynikały u mnie z potrzeby (w duchu lewicowym) wyrażania swojego sprzeciwu wobec rzeczywistości, zwłaszcza tak odrażającej jak komunizm. Wówczas – już nie wchodząc w szczegóły – odkryłem, że przeciw temu koszmarnemu systemowi działa także spora grupa studentów motywowanych katolicyzmem, związanych z duszpasterstwem akademickim, z „Beczka” prowadzoną przez o. Andrzeja Kłoczowskiego OP. Kiedy ich w 1976 r. poznałem, zaczął mi się zmieniać obraz katolików, a tak naprawdę to ten obraz dopiero zacząłem uzyskiwać. Wcześniej, nie znając wierzących, a bardzo niechętnie nastawiony do ówczesnej rzeczywistości, traktowałem ich jako inne wcielenie mieszczaństwa. Były mieszczańskie komunistyczne, a oni byli katolicy. Kiedy ich lepiej poznałem, przekonałem się, że są zupełnie inni.

Pamiętam, jak kiedyś śpiewali „Pieśń konfederatów” z „Księdza Marka” Juliusza Słowackiego [„Nigdy z królami nie będziem w aliansach” – przyp. RM]. To mną wstrząsnęło. Zawsze uważałem religię za wędzidło dla wolności, a tu słyszę, że religia może być jej fundamentem. A oni nie tylko w to wierzą, ale takie podejście ich formuje. Dzięki wierze uzyskują integralność, siłę pozwalającą im bronić tego, co ważne.

To mi dało mocno do myślenia. Zacząłem też zmieniać swoje myślenie w wielu innych sprawach, w czym bardzo ważne okazały się rozmowy z o. Kłoczowskim. Zacząłem poznawać katolicyzm i katolików, poznawać teksty religijne – już nie tylko jako elementy kultury. I zaczął się u mnie pojawiać szacunek do religii. Czytając publikacje drugiego obiegu i emigracyjne o komunizmie, życiu w obozach, sowieckich łagrach – dowadywałem się, że ci, którzy potrafili się oprzeć, to generalnie byli ludzie wierzący.

Jednocześnie coraz mocniej odkrywałem to co wcześniej – kulturotwórczą funkcję religii. I odwracało mi się patrzenie na religię: z jej funkcji alienacyjnej ku funkcji cywilizacyjno-twórczej. Byłem, gdy chodzi o podejście do religii, coraz bardziej rozdarty, myśląc trochę po heglowsku, że tworzy ona ludzki świat, ale być może ewoluujemy w inną, kolejną formę kultury...

Jeśli człowiek jest człowiekiem, to dzięki kulturze, której źródłem jest religia.

...że religia jest źródłem cywilizacji, pozwala nam nie zdziżyć.

Wtedy już widziałem to bardzo mocno. I jest dla mnie jasne do dziś jako jeden z niebezpośrednich dowodów prawdy religii: że jeśli człowiek jest człowiekiem, to dzięki kulturze, której źródłem jest religia. Co więcej – czym dłużej obserwuję rzeczywistość ludzką i porównuję ją w jej rozmaitych postaciach, tym bardziej mogę powiedzieć, że wszędzie tam, gdzie religia jest mocna, a zbiorowość ludzka jest wokół niej zorganizowana, tam są najlepsze dla człowieka warunki do istnienia

i rozwoju. Czy to nie jest manifestacja prawdy, którą w sobie religia zawiera? Nie znaczy to oczywiście, że wyznawcy religii nie czynią zła, niektórzy nawet odwołując się do niej, w konsekwencji jej niewłaściwego rozumienia, mirażu ocze-

kiwania, że jesteśmy w stanie zaprowadzić na ziemi ład doskonały. To ostatnie jest iście diabelskim roszczeniem. Pychą, która obraca się przeciw sobie i staje się manifestacją nihilizmu. Jednak w religii jest prawda! Nie w sensie funkcjonalnym, ale religia zawiera w sobie i wyraża fundamentalną prawdę. Pozwala się ludziom rozwinąć i być naprawdę. A kiedy na skutek jakichś procesów religijność obumiera – rzeczywistość ludzka zaczyna się rozpaść, ulega dekadencji. Jeśli więc – skracając myśl – człowiek de facto nie umie istnieć bez Boga, to czy nie jest to dowód na Jego istnienie?

I stał się Pan na początek sprzymierzeńcem religii w tworzeniu nowej jakości życia?

Na poziomie szacunku do religii, który mi się z czasem pogłębiał, byłem nim już w wieku około 25 lat. Pozbywając się młodościowych, inteligentkich przesądów (przed-sądów), poznając lepiej katolików i zaprzyjaźniając się z nimi, coraz lepiej rozumiałem rolę religii: społeczną, kulturotwórczą, państwowotwórczą itd.

Ten szacunek pogłębiał się zwłaszcza wobec narastającej antyreligijności na świecie, kiedy wyjechałem z Polski. Spędziłem niemal dziesięć lat na Zachodzie. Widziałem tam fanatyzm antyreligijny graniczący z nową parareligijnością. Widziałem, jak trywialna, prymitywna, a jednocześnie żarliwa jest ta emocja. To specyficzny paradoks, że ci wszyscy, którzy opowiadają o neutralności państwa, sprowadzeniu religii do sprawy prywatnej, w rzeczywistości nie są żadnymi ateistami, ale antyteistami. Nie prezentują obojętności wobec religii, wiary i jej praktykowania

przez innych, ale nienawiść do religii i jej wyznawców, namiętą chęć wyrugowania jej zewsząd. I to też widzimy dziś na polskich ulicach.

Ja tę narastającą antyreligię, pełniącą funkcje nowej religii, widziałem już, mając niecałe trzydzieści lat. I tym bardziej stawiałem całym sercem po stronie ludzi religijnych. Ale to jeszcze nie była wiara w Boga. Dochodzenie do niej było u mnie procesem bardzo długim.

Po drodze związał się Pan także z lożą masońską. To też w ramach szukania Boga?

Po części tak. Moje narastające tęsknoty metafizyczne poszukiwały konkretyzacji. Nie tylko w moim wyobrażeniu masoneria wiązała się z docieraniem do tajemnicy świata, miała być stowarzyszeniem temu poświęconym. Zresztą, jak to w masonerii – to ona przyszła do mnie, nie ja do niej. A ludzi, którzy zwrócili się do mnie w tej sprawie, ceniłem i szanowałem. Zresztą, klasyczna masoneria uznaje istnienie Boga, Wielkiego Architekta, i tym różni się np. od Wielkiego Wschodu, który go nie uwzględnia. Dlatego przez klasycznych masonów „szkockich i uznanych” Wielki Wschód nie jest uznawany za prawdziwe wolnomularstwo. Z czasem ezoteryczny wymiar wolnomularstwa odsłonił mi swoją mniej pozytywną stronę i doprowadził między innymi do mojego wycofania się z tego przedsięwzięcia. Inna sprawa, że wizja masonerii jako demonicznej sekty, która wprawia świat w ruch, jest nieporozumieniem, choćby dlatego, że można spotkać masonów po obu stronach głównych sporów współczesnego świata.

Dlaczego postawił Pan na chrześcijaństwo?

Przed wszystkim Europa, a to mój świat, jest dojmująco chrześcijańska. W każdym wymiarze wyrasta z chrześcijaństwa. Gdyby nie to, byłaby niewyobrażalnie inna; nie byłaby tym, czym jest. Druga sprawa: kiedy poznawałem także inne religie, zawsze narzucała mi się przewaga chrześcijańskiego uniwersalizmu. Obserwowałem zwłaszcza jego dość ostrą konfrontację z islamem. Nie znaczy to, że w islamie nie ma wspaniałych ludzi potrafiących pięknie swoją religię przeżywać, ale islam jako religia jest monistycznym systemem, głównie – podobnie do judaizmu – systemem prawnym. I ten to dopiero naprawdę odbiera człowiekowi wolność! Jest przede wszystkim w miarę szczelnym ziemskim łańcem.

fot. archiwum prywatne

Wracając do mojego osobistego doświadczenia: zastanawiam się, czy tak naprawdę kiedykolwiek byłem ateistą. Zawsze świat wydawał mi się czymś, co człowieka nieskończenie przerasta, wymyka się prostej interpretacji, wykracza poza pojmowalną rzeczywistość. Świadomość tej nieogarnionej głębi świata już jest przeżyciem religijnym.

Zacząłem poważnie myśleć: a może świadomie zostać katolikiem? Tyle że sama ta myśl wydawała mi się absurdalna. Jak można wiarę wybrać? – zastanawiałem się. Wydawało mi się to czymś niezwykle sztucznym, nieautentycznym – a kult owego autentyzmu ciążył jeszcze na mnie. Czekalem, aż spłynie na mnie w sposób nadprzyrodzony łaska wiary. A to nie następowało.

Mówię to wszystko w ogromnym uproszczeniu, ale w takim stanie ducha tkwiłem bardzo długo. Pamiętam, że jeszcze w połowie lat 90. XX w. przy jakiejś okazji napisałem tekst, a w nim słowa, że przy całej mojej akceptacji i ogromnym szacunku do chrześcijaństwa, przy uznaniu jego roli, nie mogę ot tak, w sposób wyrozumowany, postanowić zostać katolikiem i nim się stać.

Jak więc Pan doszedł do świadomego „zostania katolikiem”?

Kiedy się trochę zestarzałem, zrozumiałem, że ustawiłem się w bardzo wygodnej pozycji kogoś oczekującego biernie na łaskę. Że przyjdzie do mnie Bóg i powie: „dobrze, to ja cię teraz oświecę i będziesz wszystko wiedział, co i jak”. I nie potrzeba z mojej strony żadnego

wysiłku, żadnej pracy. Tymczasem jeśli religia, kontakt z rzeczywistością najgłębszą jest sprawą najważniejszą, absolutnie fundamentalną – a tak to musi odczuwać każdy wierzący – to z jego strony potrzebna jest nieustająca decyzja, wysiłek i praca. Im bardziej coś jest wartościowe, tym więcej potrzeba na to pracować. Tak jest ze wszystkimi istotnymi sprawami, na przykład z miłością. Namiętność nie wymaga wysiłku, pracy nad sobą, przełamywania się, wyzbywania pychy – ale miłość już tak. I to ogromnego wysiłku. Dlatego namiętność tak prędko obumiera, mija, a prawdziwa miłość trwa. Jeśli więc tak jest w naszych relacjach międzyludzkich, to dlaczego tak ma nie być z Bogiem? Mam czekać, aż Bóg za mnie wszystko załatwi?

Uznałem, że skoro wiara w Boga wymaga ode mnie pracy, działań w tym kierunku, to zacznę działać. A przez to właśnie stanę się katolikiem. Jak we wszystkich sprawach nie mogę nie odnotować zasadniczego wpływu innych ludzi, w tym wypadku wierzących. Ich przykład, nie zawsze wyrażana wprost, ale tym bardziej wartościowa zachęta miały dla mnie ogromne, być może decydujące znaczenie. Przy tej okazji mógłbym wymienić wielu, ale nie mogę pominąć przyjaciół: Angeliki i Grzegorza Górnych.

Poza tym coraz intensywniej zaczynałem nie tylko rozumieć, ale i odczuwać łańcuch świata, który odsyłał poza, w transcendentny wymiar. Zaczynałem pojmować, że bez tego porządku nie byłaby możliwa ludzka cywilizacja i wszelkie jej przejawy, na przykład nauka. Jako naiwne – wbrew uproszczeniom współczesnych – zaczynały mi się jawić wszelkie

wyłącznie mechanistyczne czy biologiczne, które mają teleologiczny (celowościowy) charakter, interpretacje świata. A poza tym osobiście dostrzegać zaczynałem specyficzny porządek mojej własnej egzystencji, która wydawała się zmierzać w określonym kierunku, chociaż nie było to dla mnie bezproblemowe i bezkonfliktowe. Zaczynałem odczuwać coś, co tradycyjnie określa się jako czuwanie Boskiej Opatrzności.

Ale konkretnie – zaczął Pan się modlić, korzystać z sakramentów?

Jak już mówiłem, nie miałem swojej drogi do Damaszku i Jezus nie obalił mnie na ziemię, pytając: „dlaczego mnie prześladujesz?”. Chociaż naturalnie mógłbym wspominać momenty intensywniejszych przeżyć, które chyba trzeba zakwalifikować jako religijne. Może dostrzeganie ładu w moich losach, a więc wyższej opieki nade mną, było tym głosem w moim wypadku? Tylko że, jak wspominałem, nie było to dla mnie proste odkrycie, ale raczej narastające sugestie, które pojawiały się na polu mojej wewnętrznej walki. Moja wiara to jest proces i on trwa cały czas. Jest w dużej mierze wyrozumowany i nie uważam tego za deprecjację. Staram się być normalnym katolikiem, jak inni, i jestem nim co najmniej od lata 2015 r.

Zacząłem od modlitwy. Jeśli jest sposobem komunikacji, rozmowy z Bogiem jako Kimś, kto nas przekracza, to na co miałem czekać? Uznałem, że aby uwierzyć, muszę się modlić. Nie na odwrót. Ten wysiłek rozmowy z Bogiem zacząłem podejmować. I nadal to robię.

U żony, z którą jestem związany od niepamiętnych czasów, a w związku cywilnym od 1978 r., proces stawania się katoliczką przebiegał podobnie, choć w sposób naturalny, ponieważ nie miała w sobie pychy, którą ja niosłem. W pewnym momencie uznaliśmy razem, że powinniśmy wziąć ślub katolicki. I od 2015 r. jesteśmy małżeństwem sakramentalnym, a jeszcze wcześniej był czas na przyjęcie innych sakramentów: pokuty i pojednania, Eucharystii itd. Regularnie chodzimy do kościoła, do spowiedzi, choć teraz mniej, w związku z pandemią. Ale uczestniczymy on-line.

Miałem w życiu szczęście spotkać wielu wspaniałych ludzi – katolików – i za przyjaźnić się z nimi. I oni mnie prowadzili, pomagali mi. Wiele im zawdzięczam.

A tzw. katolicyzm otwarty?

Wiara wymaga konsekwencji w działaniu i wierności zasadom, regułom jej praktykowania. Rozumiałem to, jesz-

cze zanim zostałem katolikiem. Może dlatego już wtedy odrzucali mnie tzw. katolicy otwarcy, postępowi. Widziałem ich pychę – jakby rozmyślania nad Emmanuel Mounierem miały kogoś bardziej przybliżyć do Boga niż modlitwa w Kościele. To kolosalne nieporozumienie. Jakby ci katolicy nie czytali i nie znali Ewangelii. Apostołowie, pierwsi chrześcijanie nie byli intelektualistami. Modlili się, żyli porządnie, starali się zachowywać jedność z Bogiem na sposób, który im był dany. Ta pycha intelektualistów, ich intelektualne ekscesy – to odrzuca od wiary, a nie do niej prowadzi.

Sam kiedyś podobną pychę reprezentowałem. Podporządkowanie się nakazom wiary i Kościoła, ceremoniom religijnym, rytuałom – to wszystko jest rzeczą obowiązkową i piękną jako formy kontaktu z Tym Kimś, Kto i co nas przekracza. Wyobrażenie, że liturgię i w ogóle ceremoniał wypracowany przez wiele pokoleń może zastąpić czysto intelektualna spekulacja jako coś wyższego niż modlitwa – to absurd. Nie zachęcam nikogo, by przestał samodzielnie myśleć, ale jedno nie wyklucza drugiego.

Na koniec zapytam o diagnozę dzisiejszej sytuacji w Polsce, która jest też obrazem naszego świata. Grasuje nam po ulicach anarcholewica, wulgaryzuje język, atakuje kościoły...

Właśnie o tym piszę w ostatniej książce „Bunt i afirmacja”. Ten fundamentalny bunt przeciw światu jako takiemu, jego łaadowi, to bunt przeciw Bogu, który nam ten ład daje.

Te zjawiska, niestety, nie zaskakują. To, co obecnie obserwujemy w Polsce, Zachód już przerobił. I byłoby złudzeniem zakładać, że to do nas nie przyjdzie. To jest finansowane i narzucane nam ze strony bardzo silnych ośrodków zachodnich. Wiąże się z różnymi interesami: w głównej mierze ideologicznymi, ale też politycznymi, materialnymi... Mały przykład: ostatnio Unia Europejska dofinansowała konkretne, propagujące nowe ideologie neoliberalne NGO w Polsce, na kwotę 1,5 mld euro. To więcej niż pieniądze, którymi w tej sprawie dysponuje ministerstwo kultury. Z tych pieniędzy, de facto z naszych składek, finansowane są lewackie bojówki, które usiłują wywoływać bałagan na naszych ulicach i niszczyć kościoły. Jest też George Soros, który dziś urósł do ran-

gi emblematu, ale on naprawdę istnieje i naprawdę wydaje ogromne pieniądze na to, by świat przerobić na zgodny z jego wizją społeczeństw otwartych. I takich Sorosów jest wielu.

Myszę, że na zjawiska, o które pan pyta, trzeba patrzeć z pewnym dystansem. Zwróćmy uwagę, że te manifestacje nie są wcale liczne. Na Zachodzie mało kto by je zauważył. Wywołują żywe reakcje społeczne, ponieważ są świadomością ideologicznie podgrzewane. I to

jest ważniejsze – że u nas większość ośrodków opiniotwórczych, mediów, ma lewicowo-liberalną orientację. Ta większość jest wpisana w dominującą ideologię emancypacji, która jest radykalnie antyreligijna.

Co do oceny skutków – nie mam kwalifikacji profetycznych i nie wiem, co

będzie. Widzę jednak, że Europa Zachodnia głęboko, aż po fundamenty, przeżywa tak wielki kryzys, że być może już nie potrafi się z niego podnieść. Świat się zmienia. Upadały już imperia, które wydawały się nie do zachwiania. Ale jeśli upadnie Zachód – wcale nie oznacza to, że musimy upaść razem z nim. Jeśli patrzemy na upadek Rzymu, to jest to upadek imperium Zachodu. Bizancjum trwało jeszcze tysiąc lat.

Jedno jest pewne i by to stwierdzić wystarczy czysto intelektualna analiza: działania tzw. Strajku Kobiet to propozycja czysto nihilistyczna. Wszelkie działania wynikające z utrwalania neoliberalnej ideologii nie doprowadzą do powstania jakiejś nowej, zachodniej cywilizacji europejskiej, ale jedynie – jeśli do tego dojdzie – zburzą starą. A że zbudować na jej miejsce nic nie potrafią, z dużym prawdopodobieństwem to miejsce może zająć islam.

W opisie tych zjawisk jest pewne niebezpieczeństwo. Otóż nasza ludzka perspektywa jest bardzo krótka, natomiast procesy historyczne mogą trwać i kilkadziesiąt lat, potem się odwracać, zmieniać. Wiele zjawisk, które przemijają, powraca w innych formach. Chrześcijaństwo także ulega – oczywiście gdy chodzi o jego formy, a nie istotę – różnym przemianom. Ostatecznie nie wiemy, jak będzie. Nigdy nie jesteśmy do końca panami naszych działań. Na szczęście mamy fundamentalny porządek religijny, aksjologiczny, moralny, który nam wskazuje, co robić. I tego warto się trzymać.

Marek Jurek

Na manowcach naturalizmu

Tydzień temu pisałem o punktach zbieżnych radykalnej centroprawicy i lewicy, o ich więzi duchowej. Teraz od obserwacji pora przejść do analizy. Zarówno dla radykalnej lewicy, jak i dla radykalnej centroprawicy – ruch staje się wszystkim. Ruch i ożywiająca go mitologia polityczna, zawierająca zarówno mity docelowe i etapowe, jak i różnego rodzaju „mity założycielskie”, owe „doświadczenia wspólnoty”.

Mity te to często uzasadnione cele społeczne. W radykalnej polityce nie mają one jednak charakteru szczegółowych obowiązków czy konkretnych rozwiązań poszczególnych problemów, ale są obietnicą społecznego (albo narodowego, zależnie od języka) szczęścia. Nie tylko angażują poświęcenie, ale też duchowo pochłaniają wyobraźnię swych zwolenników.

Życie nie jest baśnią, życie społeczne może człowiekowi pomóc osiągnąć szczęście, ale go nie daje. Po spełnieniu mity budzą więc rozczarowania i potrzebę... kolejnej rewolucji. Polityka napędzana chęcią egzaltowania tego rodzaju nastrojów prowadzi do „permanentnej rewolucji”, którą mądry Hermann Rauschning nazwał rewolucją nihilizmu.

Oczywiście motywowana realizmem narodowym krytyka tego rodzaju nastawień nie zmierza do podważenia wagi uczuć społecznych, a tym bardziej odowiedzialności społecznej. Wszyscy żyjemy zbiorowe nadzieje i przeżywamy zbiorowe wzruszenia, brak tego rodzaju uczuć jest raczej świadectwem jakiegoś niedorozwo-

ju emocjonalnego. Towarzyszą one jednak pracy i walce o dobro wspólne, a nie są ich celem. Są jedynie „wartością dodaną”.

Niepodległość państwa, wolność polityczna, dostatek materialny – to wielkie wartości, warunkujące realizację dobra wspólnego narodu. Ale jego

pełnia musi brać pod uwagę sens życia ludzkiego. Dobre życie rodzin i ludzi, wypełniające Dekalog – to właściwy cel polityki. Nie umniejsza on w niczym wartości wspólnotowych, bo godność narodu, suwerenna władza Rzeczypospolitej, a także poświęcenie polityczne wypełniają się właśnie w ochronie tego życia, poczynając od obowiązku przekazywania życia. Naród nie żyje dla własnej chwały, ani nawet dla satysfakcji jednostek – jest przestrzenią ładu, w którym ludzie mogą żyć, służąc Bogu, wypełniając wzajemne obowiązki wobec siebie.

Bez tej perspektywy polityka popada w naturalizm, kult doczesnego szczęścia, który stopniowo wchłania cały religijny i duchowy wymiar społeczeństwa. Pierwszym zarzutem katolicyzmu wobec wolnomularstwa był zawsze naturalizm, niezależnie od jego wszystkich innych, dalej idących i zróżnicowanych – jak pisał Leon XIII – dążeń. Wciąganie (duchowe) społeczeństw w „budowę lepszego życia”, by odwrócić ich uwagę od właściwego sensu życia. Tymczasem w jego perspektywie najważniejszymi składnikami dobra wspólnego narodu są religia i ład moralny, również dlatego, że najbardziej bezpośrednio dotyczą człowieka. Gdy o tym pamiętamy, łatwo zrozumieć, że pierwszymi bohaterami naszej codzienności są matki i ojcowie rodzin dobrze wychowujący swoje dzieci, a godność polityki zawiera się w tym, by ich obowiązki wspierać, a nie traktować jako „przed-polityczne”.

W służbie nowej ewangelizacji

W wieku 50 lat zmarł ks. Artur Godnarski, koordynator Przystanku Jezus – poinformował Zespół KEP ds. Nowej Ewangelizacji, którego kapłan od 2011 r. był sekretarzem. Duchowny był zarażony COVID-19 i od kilku tygodni w ciężkim stanie przebywał w szpitalu. Kilka miesięcy wcześniej przeszedł przeszczep nerki i z tego powodu miał obniżoną odporność.

„Kochani... Dzisiaj nad ranem ks. Artur Godnarski odszedł do naszego Pana. Prosimy Was, pomódlcie się za Niego,

fot. nowaewangelizacja.org

Jego bliskich i zachowajcie w sercu serdeczne wspomnienie Człowieka, który całe życie oddał dziełu Nowej Ewangelizacji! Arturze... Odpoczywaj w pokoju!” – napisano na facebookowym profilu Zespołu KEP ds. Nowej Ewangelizacji.

Ks. Artur Godnarski był też koordynatorem Ogólnopolskiej Inicjatywy Ewangelizacyjnej Przystanek Jezus i pasterzem Wspólnoty św. Tymoteusza. Był kapłanem diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, w której święcenia kapłańskie przyjął w 1994 r.

Prześladowania chrześcijan

W ubiegłym roku 4761 chrześcijan zginęło za wiarę. W skali całego świata wzrosły ograniczenia wolności religijnej. Ogółem ponad 340 mln wyznawców Chrystusa, czyli mniej więcej jeden na ośmiu, spotkało się z poważnymi przejawami prześladowań i dyskryminacji.

Dane te zawiera doroczny raport organizacji Open Doors, która zajmuje się monitorowaniem prześladowań chrześcijan. W Nigerii oraz w krajach Afryki Subsaharyjskiej nastąpił wzrost liczby zabitych chrześcijan o 60 proc. w stosunku do roku ubiegłego. Lista krajów, gdzie panują najbardziej skrajne prześladowania, pozostaje niezmienna od wielu lat. Czołowe miejsca zajmują Korea Północna, Afganistan, Somalia, Libia i Pakistan.

Zauważono też, że pandemia COVID-19 stała się pretekstem do wprowadzenia nowych restrykcji w zakresie wolności religijnej. Wzmogła się również aktywność grup fundamentalistycznych i przestępczych. Globalny kryzys sanitarny stał się dodatkowym katalizatorem postaw agresywnych i opresyjnych, które często pozostawały ukryte.

„Bez wątpienia COVID i wszystkie restrykcje podjęte przez poszczególne państwa służące powstrzymaniu rozwoju pandemii w pewien sposób zaostrzyły i pogorszyły już i tak trudne położenie społeczne, kulturalne oraz ekonomiczne wielu mniejszości chrześcijańskich. Nawiązując szczególnie do nich w obecnej chwili, ale dotyczyło to również innych. Z pewnością COVID stanowi jeden z kluczy naszych analiz w odniesieniu do prześladowań i dyskryminacji chrześcijan w roku 2020” – podkreśla Cristian Nani, dyrektor włoskiego oddziału Open Doors.

Zaznacza, że „w sieci dystrybucji pomocy, która była oferowana w wielu krajach, w przekazywaniu środków sanitarnych i żywności odnotowaliśmy bardzo silne przejawy dyskryminacji w stosunku do chrześcijan. W wielu relacjach słyszeliśmy, że chrześcijanie byli często ostatni w kolejce, właśnie ze względu na wyznawaną wiarę, a zdarzało się, że dla nich już nie wystarczało i nie otrzymali niczego. To jest emblematiczne dla sytuacji spowodowanej przez COVID w ubiegłym roku”.

Nie dać się oczarować

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Jednym z obszarów, które najbardziej ucierpiały w wyniku pandemii, są instytucje wychowawcze, charytatywne i apostołskie. Niemal wszystkie organizacje działają wyłącznie zdalnie. Nie tylko Watykan, Parlament Europejski, ONZ, Sejm oraz agendy rządowe, ale również najbardziej lokalne rodzinne przedsiębiorstwa. Praca zdalna, wideokonferencje, cyfrowa transformacja – to najbardziej aktualne pojęcia w naszym codziennym życiu.

Chociaż bez technologii cyfrowych z pewnością nie możemy już się obejść, coraz bardziej systematyczne korzystanie z nich, niemalże we wszystkich dziedzinach naszego życia, nie powinno nas uspić i zaczarować do tego stopnia, że wyłączymy refleksję nad rolą i wartością stosowania technologii w relacjach ludzkich i budowaniu instytucji.

W przypadku różnych prac organizacyjnych – a takie aspekty dotyczą każdej instytucji – trzeba przyznać, że technologia pozwala uprościć wiele biurokratycznych zadań i tym samym

Dobro konkretnego człowieka powinno być zawsze na pierwszym miejscu.

oszczędzać mnóstwo czasu. W efekcie umożliwia ukierunkowanie talentów na to, co jest naprawdę ważne we wspomnianych wcześniej inicjatywach: promocję rozwoju człowieka, poszukiwanie nowych sposobów, aby głosić Ewangelię w hiperteknologicznym i zsekularyzowanym społeczeństwie, gdzie w wielu przypadkach Bóg jest prawie nieobecny. Jednocześnie trzeba uważać, aby włączenie technologii do takich zadań nie stało się sprzeczne z wartościami tych inicjatyw, gdyż dobro konkretnego człowieka powinno być zawsze na pierwszym miejscu.

W ostatnich miesiącach wzrosła świadomość społeczna dotycząca tego, w jaki sposób – poprzez algorytmy, które dla większości są nie do rozszyfrowania – sieci społecznościowe i technologia manipulują nawykami użytkowników, ich preferencjami, skłonnościami, a nawet ich stylem życia. Dlatego ważne jest, aby zdać sobie sprawę z tego, że technologia nie jest całkowicie neutralna; wpływa, i to mocno, na sposób budowania ludzkich relacji.

Wyrażanie obaw i możliwych zagrożeń, jakie niosą ze sobą narzędzia technologiczne, oczywiście nie oznacza pragnienia cofnięcia wskazówek postępu i promowania stylu życia zbliżonego do Amisów (wspólnot religijnych odrzucających postęp techniczny, które znamy z różnych filmów i o których można poczytać w internecie). Nie wolno dać się oszołomić hasłami, które w praktyce głoszą, że *extra internet nulla salus* – nie ma zbawienia poza internetem. **I**

Zadbaj o swoje myśli

**Magdalena
Wołochowicz**

Siedząc u fryzjera, prowadziłam pogawędkę ze strzygącą mnie kobietą. Spytała, za jakiego powodu zmieniam fryzurę. Odpowiedziałam, że nie mam konkretnego powodu – oprócz tego, że pojawiła się we mnie potrzeba zmiany. Skomentowała, że bywają kobiety, które kompletnie zmieniają swoją fryzurę ze względu na okoliczności w życiu, np. rozstanie z chłopakiem. Chcąc coś zapamiętać, zmieniają dużo – od długości po kolor włosów.

Skłoniło mnie to do myślenia, jak zewnętrznym wyglądem staramy się przykryć to, co dzieje się wewnątrz nas.

Sama pamiętam, że kiedy cztery i pół roku temu zmarła moja Mama, też mia-

łam potrzebę zmiany fryzury. Nie do końca byłam to w stanie wytłumaczyć, ale tak jakbym chciała zamknąć ten trudny okres i pokazać sobie samej, że żyję dalej i idę do przodu. Wtedy zmiana uczesania nieco pomogła, ale wcale nie uzdrowiła w cudowny sposób mojego wnętrza. Potrzebowałam przejść długi proces żałoby, mierząc się z wszelkimi towarzyszącymi temu myślami i emocjami.

Wewnętrznych problemów i towarzyszących im emocji nie da się zamieść pod dywan i udawać, że ich nie ma. Okej, może się da, ale tylko na pewien czas. W końcu odezwą się jak bomba z opóźnionym zapłonem. I może być jeszcze trudniej uporać się z nimi, niż gdybyśmy zajęli się nimi od razu.

W książce „Włącz swój mózg” dr Caroline Leaf pisze: „Sposób, w jaki doświadczasz swoich uczuć,

w jaki mierzysz się ze swoimi myślami i rodzaj uwagi, którą im poświęcasz, zmienia funkcjonowanie Twojego mózgu” (s. 117). Nie możemy kontrolować niektórych wydarzeń, ale możemy kontrolować nasze reakcje na nie. Każda pozytywna, pełna nadziei myśl zmienia i rozwija nasz mózg na dobre, a negatywne myśli dosłownie nas niszczą. Tak stworzył nas

Pan Bóg. „Badania wykazują, że od 75 do 98 proc. chorób umysłowych, fizycznych i behawioralnych ma swoje korzenie w procesie myślowym” (s. 36). Warto więc zadbować o nasze myśli!

Ja sama z natury działam szybko, a to oznacza, że czasem mogę pominąć przeżywane emocje. Ponieważ jednak wiem, jak niekorzystne dla mnie może być ich nieprzepracowanie, nauczyłam się być bardziej świadoma w tej kwestii.

Wewnętrznych problemów i towarzyszących im emocji nie da się zamieść pod dywan.

Gdy jest mi bardzo trudno, zadaję sobie pytanie: „Co teraz czuję?”. A potem się zastanawiam: „Dlaczego tak się czuję?”. A gdy już znajdę korzeń, mogę podjąć decyzję, co zrobić z moją reakcją. Wtedy, zamiast udawać, że problemu nie ma,

najpierw oddaję tę sprawę Bogu w modlitwie. A następnie, jeśli to potrzebne i możliwe, podejmuję kroki, by sprawę rozwiązać. Cza-

sem radzę się także kogoś zaufanego.

Pan Bóg, nasz Stwórca, który nas najlepiej zna, pomaga nam układać wszystkie elementy życia, włącznie z zawiłościami naszych emocji i myśli. Jak to dobrze, że kiedy zwrócimy się z tym do Niego, On obiecuje: „A pókj Boży, który przewyższa wszelki umysł, będzie strzegł waszych serc i myśli w Chrystusie Jezusie” (Flp 4, 7).

I

Panie, Ty się tym zajmij

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Od kilku lat mamy problemy z poczęciem dziecka. Powoduje to we mnie gniew, pretensję, sprzeczne uczucia. Czy z tymi uczuciami powinnam myśleć o adopcji?

Ambiwalentne uczucia towarzyszące pragnieniu dziecka są normalne. Dlaczego ambiwalentne? W trakcie przeżywania trudności z poczęciem dziecka narasta równolegle obawa i tęsknota. Z jednej strony rosną wielkie marzenia o dziecku: „księżniczce” czy „księciu”. Z drugiej strony pojawiają się różnorodnie przeżywane lęki przed ciążą. „Czy będziemy potrafili być dobrymi rodzicami?”. To zapewne dlatego tylko część małżeństw mających trudność z poczęciem dziecka przeprowadza badania czy decyduje się na adopcję.

Na etapie uczuć ambiwalentnych pojawia się też gniew. Jest to gniew na dziecko, które nie przychodzi. Może być też kierowany w stronę współmałżonka, lekarza prowadzącego badania, przeciw badaniom, klinice, w której dokonywane są testy na niepłodność. Może też pojawić się gniew na Boga i swoje życie.

Nie wiadomo – aż w 70 proc.! – co ostatecznie decyduje, że dziecko się poczy. W ośrodkach adopcyjnych pojawia się mnóstwo par fizycznie zdrowych. I przeciwnie: przypadki ciąż

ży u osób z orzeczoną medycznie niepłodnością nie należą do cudów i rzadkości. Coraz mocniej podkreśla się znaczenie psychiki i ducha w staraniach o poczęcie dziecka. Dziecko się rodzi, bo Bóg kocha i chce tego dziecka. Rodzi się także z miłości i z woli życia rodziców. Dobry stan psychiczny i duchowy jest tak samo ważny, jak parametry zdrowia fizycznego. Warto

dbać o odpoczynek, rozwój osobisty, miłość do ludzi i pielęgnować zainteresowania.

W pracy z rodzinami adopcyjnymi widziałem, że są dwa motywy, które w praktyce pomagają podjąć niezwykle trudną decyzję o przyjęciu dziecka. Pierwszym jest przykład rodziny w pobliżu, która adoptowała. Drugi powód stanowi serdeczna, wzajemna miłość między małżonkami, którą chcą się dzielić na zewnątrz. Statystycznie tylko 7 proc. adopcji jest nieudanych, ale wszystkie są wymagające. Biologiczne rodzicielstwo jest trudne, a adopcyjne jeszcze trudniejsze – przez zestaw ran dziedziczonych przez dziecko. Kto takie dziecko przyjmuje, Chrystusa przyjmuje.

Ważną rzeczą jest zamiana w myśleniu słów „bądź wola moja” na „bądź wola Twoja”. Często małżonkowie chcą mieć całkowitą kontrolę nad życiem. A skoro nad płodnością nie można mieć panowania, wpadają we frustrację. Trzeba zawieść sprawę Bogu: „Panie, Ty się tym zajmij”. Warto ufać, że Boże drogi są drogami miłości. Miłosierny jest Bóg i łaskawy. A naszym powołaniem jest kochać.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

W hołdzie biskupowi poecie

Zaledwie dwa miesiące po śmierci biskupa poety Józefa Zawitkowskiego ukazała się pierwsza jego biografia. To historia życia hierarchy ukazana na tle czasów, w których przyszło mu żyć i działać.

Gdy w 1956 r. wstępował do seminarium duchownego w Warszawie, Prymas Stefan Wyszyński właśnie opuszczał ostatnie miejsce internowania w Komańcu. Na pierwszy rok – oprócz Józefa Zawitkowskiego – zgłosiło się 73 kandydatów. Po święceniach przeszedł przez wszystkie etapy pracy kapłańskiej. Był wikariuszem w kilku parafiach, katechetą nauczającym w odległych nieraz od siebie punktach katechetycznych, notariuszem w kurii, proboszczem dwóch parafii (w Gołąbkach i Łowiczu, gdzie doprowadził do świetności kolegiatę, obecną katedrę) i wreszcie biskupem

pomocniczym: najpierw, od 1990 r., w archidiecezji warszawskiej, a od 1992 r. w powstałej wówczas diecezji łowickiej. O ile współpraca bp. Zawitkowskiego z prymasem kard. Józefem Glempem układała się bardzo dobrze, o tyle z pierwszym biskupem łowickim Alojzym Orszulikiem relacje były trudne, a biskup pomocniczy był w diecezji bardzo marginalizowany.

Bp Zawitkowski bardzo lubił bierzmować młodzież, wizytować parafie i mieć bliski kontakt z wiernymi. Do historii przeszedł przede wszystkim jako znakomity kaznodzieja, poeta i muzykolog. I dobrze, że w książce tym jego zdolnościom autorzy Artur Żak i Joanna Skrzypnik poświęcili wiele miejsca. Któż z nas nie pamięta jego homilii, zaczynających się zawsze od słów „Kochani moi”, albo nie

zna śpiewanych w kościołach pieśni „Panie dobry jak chleb”, „Abyśmy byli jedno” czy „Panie, zostań z nami”. Przeżył pięknie w kapłaństwie 58 lat, a w posłudze biskupiej 30.

Trudno czasami w obszernej publikacji ustrzec się od drobnych błędów. Tygodnik „Za i Przeciw”, w którym swoje pierwsze teksty publikował ks. Zawitkowski, podpisując się ks. Tymoteusz, należał do Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego, a nie Towarzystwa (s. 229); decyzję o tym, aby biskupi korzystali z kierowców, a nie prowadzili samochodów sami, podjęła Nuncjatura Apostolska w Warszawie, a nie Episkopat (s. 214), a cytowana w tekście o wikariacie w parafii Nawrócenia św. Pawła w Warszawie nasza koleżanka redakcyjna nazywa się Irena Świerdzewska (s. 116).

Książka ważna dla wszystkich, którzy cenili zmarłego hierarchę, a także dla tych, którzy interesują się historią Kościoła w PRL i w okresie tzw. transformacji.

Wojciech Świątkiewicz

„Życie w rytm Bożych nut. Opowieść o biskupie Józefie Zawitkowskim”
Artur Żak, Joanna Skrzypnik
Wydawnictwo Franciszkanów
Bratni Zew
Kraków 2021, 352 s.

Tryptyk Matki Bożej Nieustającej Pomocy z wizerunkami świętych

W duchu ojcostwa Patryk Lubrzyński

W parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie w Warszawie panuje dobra atmosfera, która udziela się wspólnocie, a ksiądz proboszcz konsultuje najważniejsze decyzje z księżmi i parafianami.

– Saska Kępa była i jest modną dzielnicą Warszawy. W przeszłości na terenie osiedla funkcjonowało wiele ambasad. Obecnie jest tu mniej placówek dyplomatycznych, ale tę część Warszawy nadal uważa się za reprezentacyjną. Mieszkają tu znaczące osobistości: lekarze, politycy, profesorowie uczelni, ludzie sztuki. Niektórzy uczestniczą w Mszach świętych – mówi ks. prał. Zygmunt Wirkowski, miejscowy proboszcz.

W parafii panuje bardzo dobra atmosfera pomiędzy księżmi. – Mówię młodym kapłanom: „Jeśli coś Ci się nie podoba w postawie własnego proboszcza, zapisz sobie jego błędy, abyś nie popełniał ich, kiedy sam będziesz zarządzać parafią”. Staram się rozmawiać z księżmi po przyjacielsku, dzięki temu spotykam się z dobrym odbiorem z ich strony. Każdego wikariusza i rezydenta przyjmuję z szacunkiem – tłumaczy ks. Zygmunt. Zaznacza, że daleka jest mu postawa wymuszania posłuszeństwa na współpracownikach.

– Modlę się dużo na różańcu, odmawiam Koronkę do Bożego Miłosierdzia, także gdy jadę samochodem. Kapłan nie może zaniedbać modlitwy, a w szczególności brewiarza. Powinien korzystać z sakramentu pokuty, aby wychodzić do Mszy świętej oraz konfesjonału w stanie łaski uświęcającej. Ksiądz na bakier z modlitwą i regularną spowiedzią wypłukuje się z dobra, przez co staje się zaskorupia-

ły. Wtedy brakuje mu wewnętrznej radości i może być zagrożony niewytrwaniem w powołaniu – mówi z własnego doświadczenia ksiądz proboszcz.

W przerwach pomiędzy niedzielными Mszami świętymi któryś z kapłanów zaprasza pozostałych księży z parafii na spotkanie. – Przy okazji możemy ustalić i doprecyzować plany dotyczące posługi w parafii – dzieli się ks. Wirkowski.

Wikariusz ks. Dariusz Rosłon zaznacza, że proboszcz ma ojcowskie podejście do pracujących księży. – Podejmujemy decyzje kolegiąlnie, ks. Zygmunt chętnie radzi się nas w ważnych sprawach. Jest to szczególnie cenne w czasie pandemii, gdy potrzebujemy proponować nowe rozwiązania naszym parafianom. Wspólnota jest istotna w życiu kapłańskim, ponieważ nasze powołanie niesie wiele wyzwań oraz trudnych momentów. To jest pomocne, że nie idziemy sami, ale obok są wspierający bracia kapłani, nawet poprzez samo wysłuchanie drugiej osoby – wyjaśnia ks. Dariusz.

Malarz i ministrant w parafii Tadeusz Molga stwierdza, że ks. Wirkowski potrafi z życzliwością zwrócić uwagę wiernym. – Poucza w sposób sympatyczny i subtelny, bije od niego duch ojcostwa. Kiedy jest gorąco, zdarza

Obraz Tadeusza Molgi – św. męczennik Andrzej Bobola

się, że ludzie przychodzą w nieodpowiednim ubiorze. Trzymając patenę, nieraz słyszę, jak ks. Zygmunt mówi dobrotliwym głosem, uśmiechając się do ludzi: „następnym razem proszę przyjść w długich spodniach” albo „proszę założyć bluzkę z mniejszym dekoltem”. W parafii wyczuwam dobrą atmosferę, dostrzegam ducha jedności pomiędzy współpracującymi kapłanami – zauważa Tadeusz Molga.

W dniu powołania do życia parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie – 17 kwietnia 1938 r. – odbywała się kanonizacja św. Andrzeja Boboli w Rzymie. Dłate-

Tegoroczna szopka bożonarodzeniowa

go kuria zaproponowała, by kościół był pod wezwaniem Andrzeja Boboli. – Dla pierwszego proboszcza, ks. Władysława Roguskiego, kluczowa była pobożność maryjna, dlatego zależało mu na tym, aby parafia otrzymała tytuł Matki Bożej. Tak też się stało – opowiada ks. Wirkowski.

We wnętrzu świątyni, w kaplicy Najświętszego Serca Pana Jezusa, wystawione są relikwie św. Andrzeja Boboli i bł. Jerzego Popiełuszki. Przy sakramentaliach wiszą obrazy Tadeusza Molgi ukazujące obydwu męczenników [opisywaliśmy dzieła malarza w „Idziemy” nr 15 (344) – przyp. red.]. – Nawiązałem do malarstwa barokowego, przedstawiając postacie w czerwonych ornatach z palmą męczeństwa oraz twarzami wzniesionymi w kierunku nieba – interpretuje obrazy Tadeusz Molga.

Kościół nie zamknięto dla parafian, nawet gdy obostrzenia pandemiczne pozwalały jedynie na obecność w świątyni pięciu osób. – My, kapłani, zmienialiśmy się na dyżurach w kościele co godzinę. Wpuszczaliśmy do świątyni kolejne osoby, zachowując limit. W tym czasie wierni mieli okazję wypowiadać się lub przyjąć Komunię świętą. Byliśmy za taką postawą doceniani, przyjeżdżały osoby także z sąsiednich parafii – wspomina ksiądz proboszcz.

W tym roku ze względu na pandemię wizyta duszpasterska odbywa się w formie wieczornych Mszy świętych z nabożeństwem i wystawieniem Jezusa Eucharystycznego. – Na końcu „kolędy” istnieje wyjątkowa okazja do indywidualnego błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem – zachęca ks. Zygmunt.

W SKRÓCIE

■ **Żegnamy kapłanów.** 9 stycznia w wieku 87 lat zmarł ks. kan. Hieronim Józef Serżysko. W kapłaństwie przeżył 64 lata. Był wikariuszem kilku parafii warszawskich i podwarszawskich oraz proboszczem parafii Złotokłos, Wrociszew, Żdżary, Wielgolas i Pieczyska. Ostatnio przebywał w Domu Księży Emerytów w Łomiankach.

Ks. Czesław Zdziarski zmarł 7 stycznia w wieku 96 lat, w kapłaństwie przeżył 58 lat. Był wikariuszem parafii Kocierzew, Sochaczew, Wiskitki, Lipce oraz proboszczem parafii Kukłówka Zarzeczna (1976-1997). Ostatnio przebywał w Domu Księży Emerytów w Łomiankach. Mszy św. pogrzebowej przewodniczył 13 stycznia w kościele parafialnym MB Częstochowskiej w Kukłowie bp Michał Janocha, po czym ciało zostało złożone na cmentarzu parafialnym.

■ **Msza św. radiowa.** W bazylice św. Krzyża w Warszawie 31 stycznia o godz. 9.00 sprawowana będzie Msza św. „radiowa” z okazji Dnia Życia Konsekrowanego.

■ **Karnety „kolędowe” dla wiernych.** Wydział Duszpasterski Kurii Warszawsko-Praskiej w związku z dużym zainteresowaniem przygotował dodruk okolicznościowych kart (składany karnet w formacie B6), które będzie można rozdać po Mszy św. za rodziny z poszczególnych ulic lub rejonów parafii, w ramach kolędowej modlitwy. Księża proboszczowie mogą zgłaszać zapotrzebowanie na adres mailowy Wydziału Duszpasterskiego: duszpasterstwo@diecezja.waw.pl. Odbiór w Wydziale Duszpasterskim.

■ **W intencji kard. Glempa.** Kard. Kazimierz Nycz będzie przewodniczył Mszy św. w ósmą rocznicę śmierci kard. Józefa Glempa – 23 stycznia o godz. 19 w archikatedrze warszawskiej.

■ **Cykl debat naukowych.** Komitet Nauk Teologicznych PAN wraz z Akademią Katolicką w Warszawie podejmuje inicjatywę zorganizowania cyklu debat naukowych na tematy ważne dla współczesności. Cykl zatytułowany jest „Pro tempore. Dialog nauk” i rozpocznie się 22 stycznia o godz. 19.00. Tematem pierwszego spotkania będzie wolność, a konkretnie „Wolność i odpowiedzialność w dobie naturalizmu antropologicznego”. Wydarzenie można śledzić na kanale YouTube Akademii Katolickiej w Warszawie.

POMNIK Z MONITORINGIEM

fol. PAP/Albert Zawada

Pomnik papieża Jana Pawła II w Legionowie został objęty monitoringiem. Monument można oglądać przez całą dobę w sieci. Jednym z głównych powodów zainstalowania kamery przy pomniku było to, że podczas jesiennych protestów pojawił się na nim symbol Strajku Kobiet. Blisko 300 mieszkańców miasta podpisało petycję w tej sprawie.

TERAPIA DUCHOWA

Siódma Msza święta nowenna w ramach Terapii duchowej została odprawiona 13 stycznia w kaplicy domu sióstr elżbietanek w Otwocku. Podczas homilii bp Romuald Kamiński przypomniał, że cierpienie nabiera sensu przeżywanego tylko w zjednoczeniu z Chrystusem. – Jeśli my swoje cierpienia połączymy z Jego, to nasze cierpienie nie będzie cierpiętnictwem, czyli cierpieniem dla cierpienia, ale zostanie dołączone do wielkiego cierpienia Pana Jezusa i będzie wydawało razem z Nim dobre owoce – podkreślił ordynariusz warszawsko-praski. Ostatnia Msza święta w intencji chorych

fol. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska

oraz pracowników służby zdrowia zostanie odprawiona 27 stycznia. Intencje można przekazywać na adres: intencje@salvenet.pl, na profil FB diecezji warszawsko-praskiej oraz na czacie podczas transmisji Mszy świętej.

CHOTOMOWSKI CMENTARZ

fol. https://www.facebook.com/Parafia-Rzymskokatolicka-pw-Wniebowzięcia-NMP-w-Chotomowie

Parafia Wniebowzięcia NMP w Chotomowie 17 stycznia gościła bp. Jacka Grzybowskiego, który odprawił Mszę św., a po niej udał się wraz z księżmi posługującymi w parafii i asystą liturgiczną na cmentarz, gdzie w obecności kilkunastoosobowej grupy parafian poświęcił nową część cmentarza. Nie jest to jednoznaczne z otwarciem obiektu. Wspólnota parafialna czeka na pozytywną decyzję Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego o zgodzie na użytkowanie.

KARMEL W KWARANTANNIE

Łódzki klasztor karmelitanek bosych został zamknięty i objęty kwarantanną w związku z hospitalizacją trzech spośród dwunastu sióstr. Z informacji przekazanych przez matkę Marię Weronikę, przełożoną łódzkiego Karmelu, wynika, że siostry pozostające w klasztorze czują się dobrze, ale to, co będzie się działo dalej – to już Boża wola. Jesteśmy w Bożych rękach! – podkreśla przełożona. Na co dzień siostry modlą się w intencjach Łodzi, Łódzian i całej archidiecezji, dziś to one potrzebują naszej modlitwy. Nie zapomnijmy o łódzkim Karmelu. xpk

fol. ks. Paweł Klys

fot. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/

POŚWIĘCENIE KOLUMBARIUM

Bp Romuald Kamiński 15 stycznia poświęcił kolumbarium na Cmentarzu Bródnowskim. Jest to pierwsza budowla przeznaczona do przechowywania urn ze szczątkami na terenie nekropolii. W kolumbarium jest 1530 nisz, w każdej z nich miejsce na cztery

standardowe urny. Na Cmentarzu Bródnowskim nie ma możliwości powstania grobów urnowych w ziemi, ponieważ jest to stary cmentarz i istnieją jedynie miejsca do pochówku ciał w trumnach. Dlatego zdecydowano się na postawienie kolumbarium.

RELIKWIE W BUDACH BARCZAŃSKICH

Do parafii Matki Bożej z Guadalupe w Budach Barczańskich zostały wprowadzone relikwie misjonarzy Michała Tomasza i Zbigniewa Strzałkowskiego, którzy zginęli śmiercią męczeńską w peruwiańskim Paríacoto. Promotorzy kultu bł. Męczenników, o. Dariusz i br. Jan, franciszkanie konwentalni z Krakowa, przekazali relikwię na ręce

ks. proboszcza Adama Praszczalka. Wygłoszona przez gości homilia zaznaczyła parafian z sylwetkami męczenników. Wydarzenie zakończyło się uroczystym błogosławieństwem. Po Eucharystii każdy z uczestników otrzymał obrazek zawierający fragment ubrań męczenników – relikwię drugiego stopnia. **/Emilia Kurpisz**

PO NAPADZIE

Policjanci poszukują sprawcy napadu na 67-letniego właściciela sklepu z warzywami w Ząbkach – poinformował rzecznik wołomińskiej policji asp. sztab. Tomasz Sitek. Dodał, że 67-latek zmarł w szpitalu kilka godzin po napadzie. Do zdarzenia doszło 10 stycznia w jednym ze sklepów przy ul. Powstańców w Ząbkach. – Prowadzimy czynności w tej sprawie. Dążymy do ustalenia i zatrzymania sprawcy – zaznaczył. Część mieszkańców Ząbek spotkała się na znak solidarności, by zapalić znicze w miejscu zbrodni.

fot. PAP/Tomasz Czeli

■ O owoce beatyfikacji.

W archikatedrze warszawskiej 28 stycznia o godz. 19.00 odbędzie się Msza św. i modlitwa o owoce beatyfikacji Prymasa Wyszyńskiego, której będzie przewodniczyć o. Jacek Salij OP.

■ Zamknięty kościół w Michalczewie.

Kościół Świętej Rodziny w Michalczewie koło Warki planowo do 21 stycznia ma być zamknięty. Od 8 grudnia odwołano wszystkie Msze św., odbywały się tylko pogrzeby, odprawiane przez proboszcza sąsiedniej parafii św. Izydora w Nowej Wsi. Proboszcz parafii w Michalczewie od 9 grudnia 2020 r., po uzyskaniu pozytywnego wyniku testu na COVID-19, pozostaje w izolacji, która została przez lekarzy przedłużona już piąty raz.

■ Pomoc dla powstańców.

Stolica przygotowuje specjalne wsparcie dla powstańców warszawskich podczas szczepień przeciwko COVID-19. Bohaterowie będą mogli skorzystać ze szczepień w pierwszej kolejności. Punkt szczepień zostanie zorganizowany w Przychodni Lekarskiej dla Kombatantów przy ul. Litewskiej 11/13, finansowanej ze środków m.st.

Warszawy. Uruchomiono specjalny numer telefonu: 726 290 189. Pod nim można uzyskać szczegółowe informacje dotyczące pomocy.

■ Punkty dla ubogich.

Jadłodajnie, które wydają posiłki dla osób w kryzysie bezdomności i najuboższych, to m.in.: św. Ryszarda Pampuri przy ul. Sapieżyńskiej, Braci Mniejszych Kapucynów przy ul. Miodowej, Zgromadzenia Sióstr Świętego Feliksa przy ul. Azaliowej, Caritas AW przy ul. Żytniej 1, Caritas DWP przy ul. Grochowskiej, Alter Ego przy ul. Wiślanej. Przy ul. Grochowskiej 111/113 działa placówka, w której znajdują się łaźnia, ogrzewalnia oraz jadłodajnia. Punkt prowadzi na zlecenie miasta Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej.

■ Rzeźby na 600-lecie.

W tym roku Mińsk Mazowiecki będzie obchodzić 600-lecie nadania praw miejskich. Z tej okazji powstaną dwie rzeźby-pomniki. W okolicach skrzyżowania ul. Siennickiej i Warszawskiej stanie rzeźba Jana z Gościańczy (ok. 3,5 m wysokości). Rzeźbę Anny Mińskiej (ok. 2,6 m wysokości) będzie można podziwiać na Skwerze 600-lecia. Pieniądze na obie rzeźby, które ma wykonać Muzeum Ziemi Mińskiej, znajdują się już w budżecie miasta na 2021 r.

Biskupie dziękczynienie

Dziękczynna Msza święta za wieloletnią posługę kapłańską i biskupią bp. Marka Solarczyka odprawiona została 14 stycznia w praskiej katedrze.

Mszy świętej dziękczynnej przewodniczył bp Marek Solarczyk, który objął już posługiwaniem diecezję radomską. Eucharystię współkoncelebrowali bp Romuald Kamiński i bp Jacek Grzybowski. Bp Marek Solarczyk podziękował współpracownikom i wiernym za ponad dziewięć lat biskupiej posługi i wspólnych inicjatyw w diecezji warszawsko-praskiej. – Moi drodzy, stojąc pod krzyżem w naszej katedrze, mam świadomość tak wielu doświadczeń, tak wielu darów, tak wielu tajemnic, które są wpisane w to miejsce i w każdego z was. Także w diecezję warszawsko-praską, z której przecież się wywodzę – mówił bp Solarczyk. – Tu wzrastałem, tu się kształtowało moje życie, kapłaństwo i posługa biskupia. Sprawuję tę Mszę świętą, dziękując Bogu i Wam, choć w słowach trudno to wszystko wyrazić – mówił ze wzruszeniem do zebranych.

Homilię wygłosił bp Romuald Kamiński. Ordynariusz warszawsko-praski podkreślił

dziękczynny, a nie pożegnalny wymiar Eucharystii. – Idziesz do innych zadań, będzie nas dzieliła fizyczna odległość, będziemy mieć rzadszy kontakt, ale nie opuszczasz naszej wspólnoty, bo nie można zerwać korzeni. Byłoby to swoiste unicestwienie. Te korzenie głęboko zapuszczone w tej ziemi, z tego doświadczenia wielu lat, które minęły, nadal będą czerpać moc – podkreślił bp Kamiński. Przywołując słowa z pierwszego Listu do Koryntian, bp Kamiński przypomniał, że choć nie znamy planów Bożych wobec nas, to powinniśmy przyjmować je zawsze z pokorą i ufnością. – Spodobało

się Bogu posłać biskupa Marka do wspólnoty Kościoła radomskiego. Co znaczą te szczególne słowa? Jest w nich ogromna tajemnica, niezmierzona, dlatego jednego z nas Bóg posyła na taką drogę, a drugiego na inną? [...] To tylko my, w tym ludzkim wymiarze próbujemy ją wartościować. Pamiętajmy i uwierzmy, że każda droga jest wyjątkowa – podkreślił bp Kamiński.

W modlitwie dziękczynnej uczestniczyło kilkudziesięciu kapłanów z diecezji warszawsko-praskiej, przedstawiciele wspólnot diecezjalnych i zgromadzeń zakonnych.

Wszystko o diecezji

„Jest to pierwsze tak bardzo rzetelne i szerokie ujęcie, opisujące ćwierćwiecze funkcjonowania diecezji warszawsko-praskiej” – napisał bp Romuald Kamiński we wstępie opublikowanej książki ks. dr. Macieja Radzikowskiego „Diecezja Warszawsko-Praska w latach 1992-2017”. Książka, wydana w tym roku przez pelplińskie Wydawnictwo Bernardinum, powstała na bazie pracy doktorskiej, napisanej na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie przez ks. Radzikowskiego. – Możemy w tej jednej pozycji odnaleźć najistotniejsze sprawy dotyczące diecezji: wczytać się w historię tych ziem i Kościoła lokalnego, poznać jego strukturę, personalia, dokonania duszpasterskie, powstanie i funkcjonowanie instytucji diecezjalnych, osiągnięcia w zakresie tworzenia nowych parafii i budownictwa sakralnego – podkreśla bp Romuald Kamiński, wyrażając autorowi wdzięczność za podjęcie tematu.

Praca szeroko prezentuje struktury administracyjno-kościelne na obecnych terenach diecezji warszawsko-praskiej, aż do ustanowienia 25 marca 1992 r. obecnej diecezji przez Jana Pawła II. Możemy się dowiedzieć, jak przebiegało jej tworzenie,

z wyznaczaniem granic dekanatów. Z biegiem lat powstawały nowe parafie i dekanaty, co szczegółowo prezentują tabele. Autor dokonał też zestawień z podziałem na parafie prowadzone przez zgromadzenia zakonne i księży diecezjalnych oraz parafie „wojskowe”.

Odrębny rozdział poświęcony jest analizie demograficznej diecezji, jej strukturze społecznej, z uwzględnieniem liczby katolików w poszczególnych latach. Na tym tle analizowana jest religijność wiernych, istniejące formy życia konsekrowanego. Zawarte są także biografie wszystkich dotychczasowych ordynariuszy i biskupów pomocniczych diecezji.

Najszerzej zobrazowane jest duszpasterstwo w diecezji, z podziałem na małżeństwo i rodzinę, dzieci i młodzież, działalność charytatywną, duszpasterstwo środowiskowe, ruchy i wspólnoty, działalność misyjną i ekumeniczną. Osobny rozdział poświęcony jest ewangelizacji przez powstałe w diecezji media.

Cennym dodatkiem są aneksy z chronologicznym zestawieniem 185 parafii wg daty ich powstania, liczbą wiernych, wykazem prałatów i kanoników kapituł diecezji, ka-

planów odznaczonych godnościami papieskimi, historycznymi mapami diecezji oraz fotografiami najważniejszych wydarzeń, które miały miejsce w diecezji.

Autor książki, ks. dr Maciej Radzikowski, pochodzi z parafii Miłosierdzia Bożego w Otwocku-Ługach, święcenia kapłańskie przyjął 30 maja 2009 r. z rąk abp. Henryka Hosera SAC. Od grudnia 2020 r. jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Warszawsko-Praskiej.

foto PAP/Łeszek Szymański

XXIV Dzień Judaizmu

Diecezja warszawsko-praska była współorganizatorem tegorocznych centralnych obchodów XXIV Dnia Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce.

W przedpołudniowej modlitwie na Cmentarzu Żydowskim na warszawskim Bródnie 17 stycznia wzięli udział naczelny rabin w Polsce Michael Schudrich oraz biskupi Romuald Kamiński i Rafał Markowski – przewodniczący Komitetu Konferencji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem.

Bródnowska nekropolia jest największym pod względem liczby pochowanych osób żydowskim cmentarzem w Warszawie. Na blisko 14 hektarach spoczywa około 320 tys. zmarłych. Pochówki odbywały się tutaj w latach 1743-1940. – Najpiękniejszą formą naszego bycia jest wspólna modlitwa. Dzisiaj jesteśmy tutaj, w tym wyjątkowym miejscu, i dlatego przed Panem, który jest Panem dziejów, pragniemy odmówić modlitwę za tych wszystkich, którzy nas poprzedzili w drodze do wieczności. Będziemy modlić się słowami Psalmu 130 – podkreślił ordynariusz warszawsko-praski.

Słowa Psalmu 130 „Z głębokości wołam do Ciebie, Panie” odczytał najpierw biskup warszawsko-praski Romuald Kamiński. Tę samą modlitwę odśpiewał po hebrajsku rabin Michael Schudrich.

Bp Romuald Kamiński zauważył, że takie dni zbliżają do siebie ludzi, którzy żyjąc ze sobą na co dzień, często nie mają świadomości, jak wiele ich łączy. – I ekumenia, i dialog międzyreligijny znalazły swoje miejsce, bo są to działania bardzo sobie bliskie. Kiedy możemy dostrzec, że obok nas żyją ludzie, z którymi dzielimy nieraz tę samą pracę, miejsce zamieszkania i znajomości wielopokoleniowe, a oni inaczej się modlą, inaczej rozumieją niektóre sprawy wiary. Dlatego trzeba pochylić się nad tymi za-

foto PAP/Łeszek Szymański

gadnieniami, żeby od tej strony było nam do siebie bliżej – apelował.

Po południu w auli kurii warszawsko-praskiej przy ul. Floriańskiej 3 odbywione zostało Nabożeństwo Słowa pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego. – To najpiękniejszy obraz, jaki możemy zaobserwować w naszym życiu: kiedy bracia zebrani są na modlitwie, aby uwielbiać Boga – mówił bp Kamiński. Podczas spotkania odczytano po polsku i hebrajsku fragment Księgi Powtórzonego Prawa, z którego pochodzą słowa będące hasłem tegorocznych obchodów Dnia Judaizmu: „Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście”.

Komentarze do pierwszego czytania z Księgi Powtórzonego Prawa ze strony żydowskiej wygłosił rabin Stas Wojciechowicz. Podkreślił, że zgodnie z żydowską wykładnią człowiek powinien żyć tak, jakby dzień, który przeżywa, był ostatnim w jego życiu.

Ze strony katolickiej komentarz wygłosił o. Wiesław Dawidowski, augustinianin. – Jesteśmy, chrześcijanie i Żydzi, dziećmi wielowiekowej, wzajemnej pogardy, która nie przyniosła nam życia, a nierzadko – śmierć – podkreślił o. Dawidowski. Zachęcił, aby zastanowić się nad tym, co dla współczesnych relacji chrześcijań-

sko-żydowskich oznaczają słowa: „Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście”.

Homilię wygłosił bp Romuald Kamiński. – Dzisiaj, kiedy tak bardzo relacje ludzkie są sponiewierane, oznacza to, że wcześniej zostały sponiewierane relacje z Bogiem – Miłością i Miłosierdziem. To sprawia, że wyszło w naszym życiu źródło, z którego można by w każdej chwili zaczerpnąć moce uzdrawiające i ożywcze dla budowania prawdziwie braterskich relacji między nami, dziećmi jednego Boga – zaznaczył bp Kamiński. – Jeśli w dobie pandemii jest tyle lęku i napięcia, to tutaj odnajdujemy ich źródło – dodał kaznodzieja.

Nabożeństwo odbyło się z ograniczonym udziałem gości ze względu na reżim sanitarny. Przebieg spotkania można było śledzić dzięki transmisji TV Salve.NET. Po nabożeństwie odbył się koncert „Dla moich braci i siostr” w wykonaniu zespołu znanego żydowskiego kantora Symchy Kellera. Była to muzyczna opowieść o dawnym i współczesnym życiu polskich Żydów.

Na 19 stycznia zaplanowano sympozjum poświęcone hasłu Dnia Judaizmu.

Bp Rafał Markowski poinformował, że przyszłoroczne centralne obchody jubileuszowego XXV Dnia Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce odbędą się w Poznaniu.

foto ks. Paweł Krys

Podobnie jak w latach ubiegłych archidiecezja łódzka czynnie włączyła się w obchody XXIV Dnia Judaizmu w Kościele katolickim. Choć trwająca pandemia nie pozwoliła wzorem lat ubiegłych spotkać się w namiocie spotkania, to jednak łódzkie obchody i tak się odbyły, choć w wersji wirtualnej. Abp Grzegorz Ryś oraz Dawid Szychowski, rabin Łodzi, spotkali się przy Słowie, rozważając tekst (Pwt 30, 15), a z wykładu prof. Krzysztofa Stefańskiego łodzianie dowiedzieli się o żydowskich mieszkańcach Łodzi, którzy angażowali się w budowę i wyposażenie katolickich obiektów sakralnych./oprac. is, xpk

W obronie papieża

Stowarzyszenie Polskich Artystów Muzyków (SPAM) Oddział Warszawski nadesłało do naszej redakcji list w obronie prawdy i szacunku wobec pamięci o Janie Pawle II. „(...) w imieniu własnym i w porozumieniu z licznymi przedstawicielami środowiska muzycznego pragniemy zwrócić się z apelem o zaprzestanie haniebnego ataku na osobę św. Jana Pawła II” – napisano w apelu.

„My – artyści muzycy (...), mając na uwadze dobro Polaków, pragniemy stanąć w prawdzie i z szacunkiem mówić o czynach św. Jana Pawła II. Jan Paweł II był i jest dla nas wielkim autorytetem moralnym, przywódcą duchowym, który prowadził nasz kraj ku wolności. Pamiętamy spotkanie papieża Polaka z artystami w gmachu Teatru Wielkiego – Opery Narodowej i Jego słowo skierowane do nas – abyśmy poprzez kulturę i sztukę służyli prawdzie

i pięknu, które wyzwalają i rozwijają człowieka duchowo. (...)

Podkreślamy wielkie zasługi Jana Pawła II dla Polski, Europy i świata, Jego pracę na rzecz wolności człowieka. Uwrażliwiamy szczególnie młode pokolenia Polaków, dzieci i wnuków pokolenia JP II, dla których osoba Jana Pawła II może stać się ikoną budującą piękny i silny wizerunek Polski. (...)

Chrześcijaństwo jest religią miłości – oczekujemy, aby nie obrazano uczuć religijnych. Zadbajmy o pielęgnowanie świętości w naszym kraju, o piękno w kulturze i o dobro człowieka

w życiu publicznym. My, artyści muzycy, dzieląc apel Profesorów wyższych uczelni, pragniemy mówić o Janie Pawle II rzetelnie i z szacunkiem. Zostawmy przyszłym pokoleniom przeświadczenie, że my Polacy mamy powody do dumy, a naszą wspólnotę warto podtrzymywać w duchu wiary, nadziei i miłości”.

Zarząd Oddziału

Warszawskiego SPAM

Marta Straszewska, Dorota Radomska, Wojciech Świętoński, Justyna Straszewska, Marcin Stawiszński, Krzysztof Furmańczyk, Dorota Puchnowska-Afityka

W czasie pandemii, gdy przyjmujemy mnóstwo lekarstw i zapobiegawczo faszeryjemy się różnymi witaminami, witamina D powinna zająć pierwsze miejsce. Nie dostaniecie jej jednak w aptece, a przecież jest bardzo tania, a może i bezpłatna. Witamina D – to lekarstwo dla duszy. Można ją znaleźć wszędzie, gdzie znajdują się ludzie. Witamina D to najlepsze lekarstwo, najlepszy

WITAMINA D

„narkotyk”. Piszę o tym teraz, kiedy za nami święta Bożego Narodzenia, ale jeszcze śpiewamy kolędy, jeszcze pamiętamy, jak dzielimy się opłatkiem, a rodzina gromadzi się przy wigilijnym stole.

Witamina D to dobroć: dotyk ręki przyjaciela, dobre słowo od bliskiej osoby, dar serca

wysyłającego uśmiech. Ten specjalny każdy z nas chciałby mieć, zwłaszcza w tym okresie. Zасыpiamy ukojeni tym lekarstwem. Zасыpiamy z uczuciem radości, ukołysani śpiewem kolędy, stojącej jeszcze w wielu domach choinki ze świecącymi światłami. Dzięki witaminie D potrafimy być dobrzy dla innych.

Niechby tylko dwie osoby śpiewały: „Cicha noc, święta noc”, „Przybieżeli do Betlejem”, „Bóg się rodzi”, a już rodzi się dobro. To nie tylko tradycja, to najwspanialsze darmowe lekarstwo. Wszystkiego najlepszego dla wszystkich.

Halina Cieszkowska
„Alika”

uczestniczka Powstania
Warszawskiego, w setnym roku
życia

REKLAMA

Księga - ks. Łukasz Turek i Paweł Kęska,
niedziela, godz. 20.10

Ewangeliarz - codziennie,
godz. 6.15, 12.02, 15.45 i 21.02

Radio Warszawa 106,2 FM
i www.radiowarszawa.com.pl

Historyczny zespół budowlany dawnych fabryk Koronek i Haftów Adolfa Pypke oraz Armatur i Wyrobów Blacharskich Karola Junga i Ludwika Barwicha przy ul. Inżynierskiej 5A i 5B trafił do rejestru zabytków.

produkującą m.in. wanny, urządzenia kąpielowe, rynny, metalowe trumny. Obok funkcjonował drugi zakład, utworzony wcześniej – w 1892 roku – którego właścicielami byli bracia Aleksander i Henryk Jungowie oraz Ludwik Barwich. Zakład działał jako odlewnia metali połączona z nikłownią – opowiada Piotr Stryczyński z Towarzystwa Przyjaciół Pragi.

Posiadacze fabryk byli filantropami i przedsiębiorcami aktywizującymi rozwój lokalnego przemysłu. Wspomagali też działania warszawskich organizacji społecznych. Wiadomo,

zyka narodowego do liturgii oraz dokonano podziału parafii mariawickich na pięć okręgów terytorialnych i wybrano zwierzchników Kościoła, tak zwanych kustoszów.

Od 1932 do 1933 roku w oficynie działała spółka kierowana przez inżynierów Antoniego Kocjana i Jerzego Wędrychowskiego, o nazwie Warsztaty Szybowcowe w Warszawie. – W zakładach powstał prototyp szybowca szkolnego „Wrona”, o konstrukcji drewnianej, możliwego do wykonania w warsztatach szkolnych i przeznaczonego dla pilotów rozpoczynających naukę la-

Przemysłowe oblicze Pragi Patrik Lubrzyński

Unikatowym reliktem historii przy ul. Inżynierskiej 5 w Warszawie są napisy cyrylicą z czasów zaboru na budynku pofabrycznym sprzed 1915 roku. W II RP powstawały tu nowatorskie prototypy szybowców. Po staraniach Towarzystwa Przyjaciół Pragi Mazowiecki Konserwator Zabytków włączył obiekty do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego.

– Dynamiczny rozwój przemysłowej Pragi nastąpił wraz z doprowadzeniem linii kolejowych w latach 60. XIX wieku. W 1862 roku powstała Kolej Warszawsko-Petersburska, a w 1867 roku – Kolej Warszawsko-Terespolska. Były to linie, które prowadziły w głąb Rosji, a polskie towary ceniono w Cesarstwie Rosyjskim podobnie jak produkty zachodnie – opisuje przemysłowe tło Jarosław Kaczorowski, „Spacerolog Praski”, licencjonowany pilot wycieczek i przewodnik miejski po Warszawie ze specjalizującą się w tematyce prawobrzeżnej ekipy przewodnickiej Praska Ferajna.

Intensywny rozwój przemysłu warszawskiego zakończył się w 1915 roku, podczas I wojny światowej. – Uciekający Rosjanie dużą część personelu wielu fabryk oraz maszyny wywozili na wschód imperium rosyjskiego, przmuszając pracowników do pracy na rzecz przemysłu zbrojeniowego. Wiele zakładów zostało w tym czasie wysadzonych, a mężczyzn masowo powoływano do wojska – podkreśla przewodnik. Spacerolog Praski dodaje, że kolejne władze okupacyjne (władze cesarstwa niemieckiego) prowadziły w okresie wojny gospodarkę rabunkową, niszcząc przemysł i rekrutując szczególnie metale kolorowe. Skutek był taki, że po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku na terenie Warszawy przeważały zakłady małe oraz średnie.

– Duża posesja przy ul. Inżynierskiej 5 należała na początku XX wieku do braci Jungów: Karola, Henryka i Aleksandra. Była bardzo rozległa, miała pięć dziedzińców, sięgała aż do ulicy Targowej i została podzielona ok. 1900 roku. Karol i Henryk założyli w tym czasie fabrykę wyrobów blacharskich,

Budynek fabryczny w drugim podwórzu, elewacja frontowa

fot. Piotr Stryczyński

że Karol Ludwik Barwich był członkiem oddziału zawodowego odpowiedzialnego za wykształcenie ślusarzy przy Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej w Warszawie.

Dawna fabryka zbudowana jest w stylistyce fachowo zwanej Rohbau, czyli z użyciem surowej cegły, nieprzeznaczanej do tynkowania i tworzącej ozdobne gryzmy, obramienia (tzw. elewacje strukturalne). Na północnej części elewacji pomiędzy pierwszą i drugą kondygnacją zachował się na wpół zatarty napis cyrylicą „L. Barwich i S-ka”. Powstał przed 1915 rokiem i został sporządzony, zgodnie z regulacjami carskimi, w dwóch językach. – Po opuszczeniu Warszawy przez wojska rosyjskie w 1915 roku mieszkańcy miasta niszczyli wszelkie ślady przypominające czasy rosyjskiej niewoli, zresztą zobowiązywał ich też do tego rozkaz niemieckiego gubernatora von Besselera. W związku z tym tego typu zapisy zachowały się w znikomej liczbie – docenia walory historyczne obiektu Piotr Stryczyński.

Ciekawostką jest fakt, że w oficynie przy ul. Inżynierskiej 5 powstała też pierwsza na terenie Warszawy kaplica Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. Obiekt został poświęcony w marcu 1907 roku, a 10 października tego samego roku odbyła się inauguracyjna Kapituła Generalna Kapłanów Mariawitów, na której postanowiono o wprowadzeniu ję-

tania. Dokumentacja pozwalająca na jego zbudowanie kosztowała symboliczne 5 zł. Wkrótce stał się on podstawowym sprzętem przyszłych lotników zarówno cywilnych, jak i wojskowych – przypomina Piotr Stryczyński. W warsztacie zaprojektowano też szybowiec treningowo-wycieczny „Komar”, na którym w 1937 roku Wanda Modlibowska pobiła kobiecy rekord świata w długości lotu, pierwsza przebywając w powietrzu dłużej niż dobę – o 14 minut!

Paweł Elsztajn, publicysta i dziennikarz lotniczy, w książce „Moja Praga” wspominał: „Do Kocjana chodziliśmy po doskonale przycięte listewki drewniane oraz po celon jeszcze nie wszędzie w handlu osiągalny, a bardzo potrzebny do budowy małych modeli latających samolotów. Sam Wędrychowski lubił patrzeć na nasze próby w locie, których dokonywaliśmy na tak zwanych Kozakach, czyli wojskowym terenie służącym do ćwiczeń”.

Od 1938 roku w oficynie działała także Fabryka Koronek i Haftów Adolfa Pypke. W zakładzie, wyposażonym w silnik elektryczny, pracowało 36 pracowników. Po II wojnie światowej zabudowania zajęte były przez Odzieżową Spółdzielnię Pracy „Mazowszanka”, później działała w tym miejscu także prywatna szwalnia.

Kazimierz Dadak

Tragizm i komizm APOSTAZJI

„Red. XX: Apostazja na nowy rok – ja już, a pan? Prof. YY: A ja nie” – tak zaczyna się wywiad na jednej ze stron internetowych. W końcowej części wywiadu prof. YY (nie podaje nazwisk, ponieważ nie chodzi tu o polemikę z konkretnymi osobami) wyjaśnia, że nie ma zamiaru dokonać formalnego aktu apostazji, ponieważ nie ma ochoty bawić się w papierkową robotę. Podkreśla, że wielokrotnie publicznie wyrażał brak przynależności do Kościoła, więc sprawa jest w jego mniemaniu załatwiona. Na uwagę przeprowadzającego wywiad, że tym sposobem jest „martwą duszą” i Kościół nadal będzie mógł go wykazywać w statystykach, odpowiada, że „Kościół ma na sumieniu mnóstwo znacznie większych zbrodni. Czym jest przy tym fałszowanie statystyk?”.

NIEREFORMOWALNY KOŚCIÓŁ?

Jednym z czołowych argumentów na rzecz apostazji jest rzekoma „niereformowalność” Kościoła. Zatem przypomnijmy, że u zarania Kościoła potrzeba było kilku wieków i kilku soborów do tego, żeby przezwyciężyć ariańską herezję, wielką schizmą zachodnią, podczas której urzędowało jednocześnie dwóch, a w pewnym okresie nawet trzech papieży, trwała cztery dekady (1378-1417). Na wyzwanie rzucone przez reformację skuteczną odpowiedzią okazał się Sobór Trydencki. Z tej perspektywy II Sobór Watykański można uznać za działanie prewencyjne, bo nie był zwołany w celu gaszenia jakiegось pożaru. Zatem, wbrew temu, co głoszą różni sceptycy, Kościół jest reformowalny, aczkolwiek niekoniecznie w tym kierunku, w którym oni chcieliby widzieć zmiany.

Kościół nieustannie dostosowuje metody ewangelizacji do bieżących potrzeb, choć można mieć zastrzeżenia co do tempa tych przemian. Nieustannie pogłębia rozumienie Boga i Jego przesłania dla ludzkości. Bez przesady można powiedzieć, że w ostatnich czasach w obu tych zakresach przełomowy był pontyfikat Jana Pawła II. Jego encykliki, nacisk na sprawę miłosierdzia Bożego, a w szczególności pielgrzymki pozwoliły Kościołowi zjednać sobie rzesze nowych wyznawców na całej ziemi.

Nieprzejezdne ataki na Jana Pawła II są przejawem arogancji wynikającej z ignorancji. Ilu z tych, którzy go obrzucają błotem, uważnie przeczytało materiały z choćby jednej pielgrzymki do ojczyzny, albo encykliki na konkretny temat, że o mniejszych pracach nie wspomnę?

ZEW BOGA

Paragraf 27 Katechizmu Kościoła Katolickiego (KKK) głosi: „pragnienie Boga jest wpisane w serce człowieka, ponieważ został on stworzony przez Boga i dla Boga. Bóg nie przestaje przyciągać człowieka do siebie i tylko w Bogu człowiek znajdzie prawdę i szczęście, których nieustannie szuka”. Wbrew pozorom dobitnie o tym świadczy rozgłos nadawany przypadkom apostazji. W głębi serca, w podświadomości ludzie ci zdają sobie sprawę z ist-

fot. xhtz

nienia Boga i ich radosne witanie kolejnego nieszczęśnika w swym gronie jest formą zagłuszania tego „zewu” Boga. Świadomość, że są inni tacy sami, dodaje im otuchy, utwierdza w przekonaniu, że dokonali właściwego wyboru, bo nic tak nie podnosi na duchu jak świadomość działania w grupie.

To poczucie słuszności jest wzmacniane poprzez używanie wulgarnej mowy. Człowiek wykształcony i kulturalny unika „łaciny kuchennej”, ale w przypadku apostazji mamy do czynienia z odwrotnym zjawiskiem – chamstwo wywołuje uznanie i zachwyt ze strony licznych „autorytetów moralnych”. Na stare powiedzenie „dlaczego dzwon jest głośny?” nakłada się ordynarny język i to wszystko ma być rzekomym dowodem słuszności podejmowanych decyzji.

Od dawna słyszymy o „mowie nienawiści”. Ma nią być obrona prawa nienarodzonych do życia, na przykład w formie wywieszania plakatów ze zdjęciem nienarodzonego dziecka wpisanym w serce. Podobnie „mową nienawiści” jest przypominanie innych podstawowych prawd

wiary, choćby dotyczących się sodomii. Natomiast do mowy nienawiści nie zalicza się „wyp...lać” kierowane pod adresem obrońców kultury życia ani niszczenie wspomnianych plakatów, a nawet gablot, w których się one znajdują. Ponownie nie wiadomo, czy się śmiać, czy płakać.

WOLNY WYBÓR

Każdy człowiek ma wolną wolę, może wybrać, co mu się podoba. Nie podoba mi się homilia księdza, nie podoba mi się takie czy inne przykazanie przekazane Mojżeszowi na Horebie albo to wydedukowane przez Kościół na podstawie Biblii i Tradycji, zatem hucznie ogłaszam apostazję. Pioruny nie rażą, niebo nie wali się na głowę, a ziemia nie zapada się pod nogami.

Niestety, jest i druga strona medalu: wolna wola niesie z sobą odpowiedzialność za dokonane wybory. Każdy z nas kiedyś będzie się musiał wytłumaczyć przed Sędzią Sprawiedliwym, jak gospodarował otrzymanymi talentami (Mt 25,

14-30). Można bowiem „wypisać się” z Kościoła, ale nie z odpowiedzialności przed Bogiem za własne czyny.

Tutaj kandydaci do apostazji zakrzykną: właśnie dlatego porzucam wiarę, bo nie jestem w stanie pogodzić bezgranicznego miłosierdzia z karzącym Bogiem. Kłopot w tym, że w istocie rzeczy to nie Bóg, karząc, odrzuca, ale człowiek odrzuca. „Umrzeć w grzechu śmiertelnym, nie żałując za niego i nie przyjmując miłosiernej miłości Boga, oznacza pozostać z wolnego wyboru na zawsze oddzielnym od Niego. Ten stan ostatecznego samowykluczenia z jedności z Bogiem i świętymi określa się słowem ‘piekło’ (KKK par. 1033)”.

Bardzo obrazowo to „samowykluczenie” określił C.S. Lewis, pisząc, że „bramy piekielne są zamknięte od wewnątrz”. Apostazja to prosta droga do osiągnięcia tego „samowykluczenia” i z punktu widzenia katolika w tym zakresie nie ma już nic komicznego, jest tylko czysta tragedia.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

fot. TVP

Powrót pięknej modelki **Mirosław Winiarczyk**

Kończący się właśnie nadawany w TVP 2 rosyjski serial „Królowa piękności” przypomina emitowany w ubiegłym roku, także w Dwójce, serial „Czerwona królowa”, o którym pisałem na jesieni w „Idziemy”. Bohaterką obydwu utworów jest słynna radziecka modelka, która na początku lat 60. XX wieku, w okresie politycznej odwilży, została gwiazdą tamtejszych pokazów

fot. TVP

mody. Miałem wrażenie, że oglądam dwie wersje tej samej historii o dziewczynie z rosyjskiej prowincji, która przebojem robi karierę w Moskwie, tęskni za zagranicznymi podróżami, wychodzi za mąż, ale w końcu musi stawić czoła prześladowaniom funkcjonariuszy KGB. Wyrzucona z pracy w państwowym domu mody – w komunie wszystko w ZSRR musiało być państwowe – z biegiem czasu po śmierci męża wdawała się niemal samotnie w coraz większe intrygi.

Ciekawe, że w popularnym od strony formy i dramaturgii serialu, podobnie jak w innych tego typu produkcjach, niektóre po-

stacie przypominają bohaterów klasycznych powieści literatury rosyjskiej, w tym Fiodora Dostojewskiego. Świadczy to o nieustannej więzi tamtejszej produkcji filmowej i telewizyjnej z rosyjską tradycją kulturową. Pułkownik KGB został ukazany jako skończona ludzka gnida, rodem z „Biesów”. Kierując się niemal bezinteresowną nienawiścią, mści się na modelce i jej mężu, oskarżając ich o zdradę. Natomiast ojciec męża Katii, generał KGB, mający na sumieniu zbrodnie na niewinnej rosyjskiej ludności popełnione w czasie wojny, miota się między miłością do syna a wiernością partii i KGB.

Niektóre wątki „Królowej piękności” mogą wydać się nieco naiwne i naciągane, akcja chwilami staje się nudna. Jednak najważniejsze wydaje się tu oddanie klimatu epoki początku lat 60. XX wieku w ZSRR, kiedy dążenie większości społeczeństwa do większej swobody i prawdy zderzało się z represyjnością systemu, który nie dawał się zreformować. Komunistyczna elita nie zamierzała zaś rezygnować ze swoich przywilejów. Można zatem powiedzieć, że „Królowa piękności”, podobnie jak inne rosyjskie serie emitowane w TVP, była ciekawą wizytówką tamtejszej produkcji telewizyjnej.

TVP 2; „Królowa piękności” (Korolewa krasoty); Rosja 2015; 12 odcinków; reżyseria: Karen Oganiesian; aktorzy: Karina Andolenko, Paweł Pritulcznij i inni; emisja: TVP 2, wtorki, godz. 21.50

Sprzed 45 tys. lat

Rysunek, który archeolodzy znaleźli wewnątrz wapiennej jaskini na wyspie Sulawesi w środkowej Indonezji, ma co najmniej 45,5 tys. lat. Przedstawia dzikie świnię i odciski rąk. Odkrycie ogłoszono na łamach amerykańskiego czasopisma naukowego „Science Advances”.

Malowidło wykonano przy użyciu ciemnoczerwonej ochry. Na najlepiej zachowanym wizerunku zwierzęcia można zauważyć grzebienie wyprostowanych włosów na karku, a w dolnej części głowy parę rogów brodawek charakterystycznych dla dorosłych samców. Jak poinformowali naukowcy, jaskiniowi artyści prawdopodobnie

fot. PAP/EPA/Maxime Aubert

nie uzyskali odciski dłoni, umieszczając je na powierzchni skały i wypływając na nią przygotowany wcześniej pigment. Maxime Aubert z australijskiego Griffith University poinformował, że wiek malowidła określono na 45,5 tys. lat na podstawie datowania metodą uranowo-torową. Wykorzystano w tym celu warstwę kalcytu – minerału, który uformował się na powierzchni rysunku. Jak wyjaśnił Aubert w rozmowie z agencją AFP, samo dzieło sztuki może być jednak jeszcze starsze. W 2019 r. ten sam zespół archeologów odnalazł na Sulawesi malowidło o 1,5 tys. lat młodsze. Przedstawia ono polowanie. Badacze uważają, że ludzie żyli w dzisiejszej Indonezji, zanim 65 tys. lat temu dotarli do Australii, i spodziewają się, że penetracja kolejnych niezbadanych jaskiń na Sulawesi doprowadzi do dalszych odkryć.

I

KONKURS

W roku św. Józefa warto sobie uzmysłwić, co ten milczący bohater mówił czynami, jaki rodzaj wiary reprezentował. Jego ojcostwo pokazuje, że dziecko nie jest własnością rodziców, ale darem dla nich, jak przekonuje ks. prof. Robert Skrzypczak w wydanej przez Esprit książce „Trzeci. Jak św. Józef ratuje świat”. To zbiór rozmów z duchownymi i publicystami katolickimi, m.in. Pawłem Zuchniewiczem, ks. Dominikiem Chmielewskim, którzy dzielą się refleksjami na temat znaczenia Józefa dla współczesnego człowieka, historii jego kultu i objawień, a także postawy posłuszeństwa, opierającej się na słuchaniu i zaufaniu, a zaprzeczającej temu, że jeśli czegoś nie rozumiem, to tego nie ma.

Wśród czytelników, którzy 25 stycznia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Co znalazł pod kamieniem mężczyzna, któremu w 1660 r. objawił się św. Józef?** rozlosujemy trzy egzemplarze książki „Trzeci”.

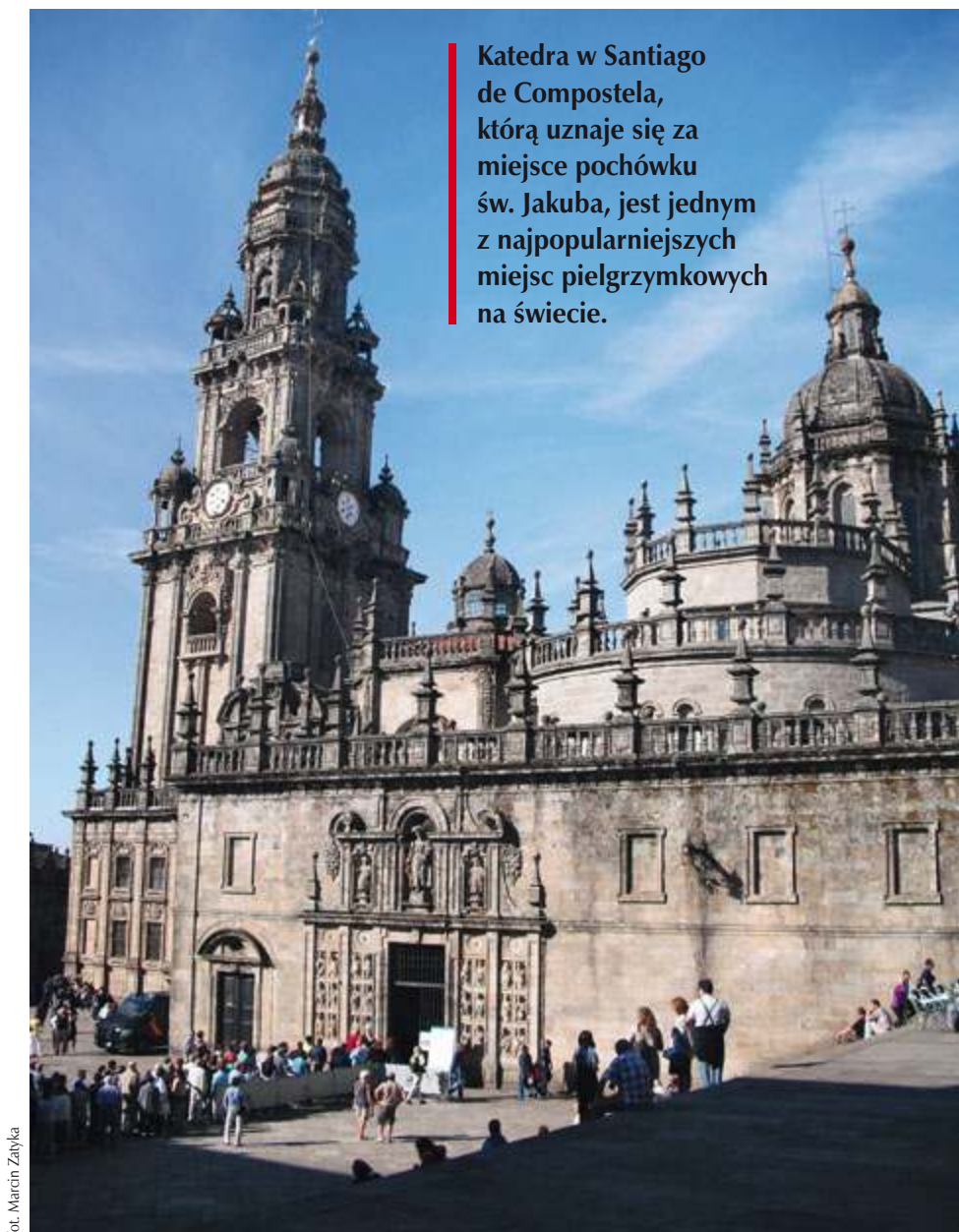
Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 3: Św. Paweł pisał: „(...) postępujcie według ducha, a nie spełnicie pożądanía ciała” (Ga 5, 16). Zwycięzcom gratulujemy!

Rozpoczęty w Santiago de Compostela Rok Święty Jakubowy przejdzie do historii jako jeden z najsłabszych w historii pod względem liczby osób podróżujących do grobu apostoła.

Pielgrzymujący muszą pokonać szereg restrykcji epidemicznych, a także strach przed infekcją w drodze. Nic dziwnego, że pielgrzymka w warunkach pandemii COVID-19 jest nazywana „wyzwaniem dla odważnych” czy wręcz „drogą dla zuchwałych”. Wprawdzie Hiszpański Instytut Jakości Turystyki (ICTE) już kilka miesięcy temu opracował zasady bezpieczeństwa sanitarnego przeciwdziałające zakażeniom w schroniskach, ale wyzwań jest dużo. Zbyt wiele, jak twierdzi pochodząca z okolic Caceres (na zachodzie Hiszpanii) Ana Lalande. Wskazuje, że problem stanowią dziś zarówno obawa o możliwość infekcji koronawirusem, jak i obostrzenia panujące w poszczególnych prowincjach Hiszpanii, w tym lokalne kordony sanitarne. Restrykcji na początku Świętego Roku Jakubowego przybywa zarówno na francuskim, jak i portugalskim szlaku. Na obu z nich, jak szacują samorządowcy, pandemia wypłoszyła w 2020 r. ponad 80 proc. pątników.

OSZUKAĆ PANDEMIE

Rok Święty Jakubowy obchodzony jest w Santiago de Compostela, kiedy dzień św. Jakuba, patrona miasta, 25 lipca, przypada w niedzielę. Z okazji jubileuszu można tam wówczas uzyskać odpust zupełny. Dotychczas pewnikiem podczas roku ju-

Katedra w Santiago de Compostela, którą uznaje się za miejsce pochówku św. Jakuba, jest jednym z najpopularniejszych miejsc pielgrzymkowych na świecie.

foto: Marcin Zatyka

Droga dla zuchwałych Marcin Zatyka

bileuszowego był znaczący wzrost liczby pielgrzymów napływających do galicyjskiego miasta. Tym razem tak nie będzie, gdyż pandemia nie odpuszcza, a WHO już teraz przestrzega, że pokonanie COVID-19 nie nastąpi przed 2022 r.

Zapoczątkowany rok jubileuszowy jest inny również w związku z wyjątkową zgodą papieża Franciszka na jego wydłużenie o kolejnych dwanaście miesięcy. Oznacza to, że zakończy się on dopiero w 2022 r. U podstaw tej decyzji leżą zabiegi władz regionu. We wrześniu Alberto Nunez Fe-

ijoo, premier rządu wspólnoty autonomicznej Galicji, zwrócił się z wnioskiem do króla Hiszpanii Filipa VI o wydłużenie Roku Świętego Jakubowego. Polityk argumentował, że z powodu pandemii koronawirusa może dojść do znaczącego osłabienia ruchu pielgrzymkowego do katedry w Santiago de Compostela. Feijoo w swoim wniosku do monarchy wskazywał, że król Hiszpanii, jako dożywotni ambasador drogi pielgrzymkowej do Santiago de Compostela, tzw. camino, może pomóc w wydłużeniu Roku Święte-

go Jakubowego. Ostateczną decyzję wydał papież Franciszek, który w związku z pandemią, wyjątkowo i po raz pierwszy w historii, zgodził się na wydłużenie tego roku jubileuszowego o kolejnych dwanaście miesięcy. W przesłaniu skierowanym na uroczystość inauguracji Roku Świętego Jakubowego wezwał on wstawiennictwa apostoła, oczekując w Santiago de Compostela „nadziei płynącej dla każdego pielgrzyma, odpowiedzialnego przeżywania teraźniejszości oraz zaufania przyszłości”. – Przyszłość jest

bowiem w rękach Boga – napisał w liście Franciszek.

RUCH MIĘDZY FALAMI

Katedra w Santiago de Compostela, którą uznaje się za miejsce pochówku św. Jakuba, od średniowiecza jest jednym z najpopularniejszych miejsc pielgrzymkowych na świecie. W 1985 r. zespół zabytkowy starego miasta został wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Z roku na rok zwiększyła się zarówno popularność tego miejsca na świecie, jak i liczba docierających tam pielgrzymów. Na pół roku przed pojawieniem się w Hiszpanii koronawirusa władze miasta Santiago de Compostela szacowały, że tylko w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 2019 r. dotarło tam 49 tys. pielgrzymów z całego świata, czyli aż o 45 proc. więcej w porównaniu z czerwcem 2010 r., kiedy obchodzony był tam poprzedni Rok Święty Jakubowy. Liczba gości nasiliła się w drugiej połowie roku, a w całym 2019 r. przybyła do tego hiszpańskiego miejsca kultu rekordowa liczba pątników – 347 tys. W porównaniu z 1992 r. oznacza to aż 34 razy więcej pielgrzymów. Tak duży wzrost to efekt rozwijanych nowych tras pielgrzymkowych. Obecnie do Santiago de Compostela prowadzi już dwanaście szlaków, które można pokonać pieszo, rowerem oraz konno. Z danych archidiecezji w Santiago de Compostela wynika, że w ostatnich latach szybko zwiększał się także udział obcokrajowców wśród pielgrzymów docierających do miejscowej katedry. Przed COVID-19 stanowili oni już ponad 60 proc. wszystkich pielgrzymów. Pątnikami najliczniej przybywającymi do grobu św. Jakuba byli Włosi, Niemcy oraz Amerykanie. W 2019 r. było ich odpowiednio 28,7 tys., 26 tys. i 20,6 tys., czyli nieporównywalnie mniej niż rodzimych pątników. Hiszpanów w roku poprzedzającym COVID-19 zawitało do grobu apostoła ponad 146 tys.

Wśród odbywających camino w okresie pandemii były Rosana Gomez i Maria del Collado, trzydziestolatki z Andaluzji. Wykorzystały one okres pomiędzy pierwszą a drugą falą koronawirusa, aby wyruszyć na trasę przez Portugalię. Pątniczki, zatrudnione dotychczas w jednym z hoteli, skorzystały z przymusowego urlopu wynikającego z paraliżu turystyki. Jak podkreślały podczas drogi, pielgrzymowanie między falami pandemii było nie tylko bezpieczne pod względem sanitarnym, ale też dopuszczane przez władze regionów, które latem unikały ogłoszenia kordonów sanitarnych. Alberto Barbosa z Towarzystwa Przyjaciół Pielgrzymowania

do Santiago de Compostela w portugalskim Viana do Castelo wskazuje jednak na drastyczny spadek liczby pątników nawet w okresie pomiędzy falami COVID-19. – Latem 2019 r. w ciągu dnia przez nasze miasto przechodziło średnio 120 pielgrzymów. Rok później było ich zaledwie 10 – tłumaczy Barbosa, wskazując, że w związku z restrykcjami sanitarnymi w schroniskach dla pielgrzymów służby sanitarne ograniczyły liczbę łóżek aż pięciokrotnie.

NIE TYLKO PIELGRZYMKI

Koronawirus ograniczył zarówno liczbę pątników, jak też ambitne plany wspierania ruchu pielgrzymkowego zaawansowaną technologią. Polegają one m.in. na wykorzystaniu dronów w akcjach medycznych dla osób zmierzających do Santiago de Compostela. Chodzi głównie o możliwość przenoszenia medycznego sprzętu ratowniczego, głównie defibrylatorów, służących w akcjach reanimacyjnych, a także niewielkich rozmiarów elektrokardiografów. Projekt taki planowany

Koronawirus ograniczył liczbę pątników, jak też ambitne plany wspierania ruchu pielgrzymkowego zaawansowaną technologią.

był przez regionalne służby obrony cywilnej na 2020 r.

Publicyści katolickiego portalu Religion en Libertad wskazują, że nadejście pandemii i drastyczne zredukowanie liczby pątników docierających do hiszpańskiej katedry nie ograniczyło życia religijnego w mieście. Odnotowują ciekawe inicjatywy, wśród których w 2020 r. było m.in. uruchomienie pierwszej w Santiago de Compostela kaplicy z nieustanną adoracją Najświętszego Sakramentu. Miejsce takich, jak przypominał miejscowy ordynariusz abp Julian Barrio, jest już w Hiszpanii ponad 60. Wskazał na rosnącą potrzebę modlitwy adoracyjnej. – Taka forma przeżywania wiary nie jest ucieczką przed rzeczywistością. Przeciwnie. Ożywia naszą wiarę, nadzieję i miłość, a także uzdalnia do chwalenia Boga i modlenia się do Niego – podkreślił hiszpański hierarcha.

ODKRYWANIE PRZESZŁOŚCI

Okres pandemii przyniósł również ciekawe odkrycie dotyczące historii Santiago de Compostela. Na początku czerwca wędkujący nad rzeką Sar mieszkaniec Galicji znalazł zabytkową figurę Matki Bożej. Archeolodzy szacują powstanie znaleziska na XIV w. Kamienny posąg został odkryty w nietypowym miejscu – w korycie rzeki w miejscowości A Estrada, przez którą przepływa Sar. Figura była w połowie przykryta wodą. Hiszpański wędkarz, który – jak sam przyznaje – nie miał problemów z identyfikacją postaci przedstawionej w kamiennym posągu, odnotował, że wprawdzie trzymany na rękach Maryi mały Jezus jest niekompletny, podobnie jak część twarzy Madonny, ale korona i sylwetki aniołów nie pozostawiają wątpliwości, że chodzi o Matkę Bożą Królową.

Ze wstępnych badań znaleziska, przeprowadzonych przez zespół archeologów współpracujących z urzędem miasta Santiago de Compostela, wynika, że kamienny wizerunek Maryi został wykonany w okresie średniowiecza. Jak poinformował rząd autonomiczny Galicji, rzeźba została przetransportowana do Muzeum Pielgrzymowania w Santiago de Compostela, gdzie prowadzone są szczegółowe badania granitowej figury, pomocne m.in. w precyzyjnym ustaleniu jej wieku oraz wartości. Eksperci przypuszczają, że znaleziony w hiszpańskiej rzece posąg mógł w przeszłości stanowić element dekoracji jednej z budowli w rejonie miasta Santiago de Compostela.

foto: Marcin Zaryka

fot. PAP/EPN/Sasha Steinbach

Rządy social mediów

Piotr Kościński

Po dramatycznych wydarzeniach na amerykańskim Kapitolu, kiedy to zwolennicy Donalda Trumpa opanowali siedzibę Kongresu USA, główne media społecznościowe zablokowały konta amerykańskiego prezydenta.

Wywołało to wielką dyskusję. Facebook czy Twitter są prywatnymi firmami, więc mają prawo do ustanawiania własnych reguł. Ale też mają miliony użytkowników, są więc w jakiejś mierze instytucjami publicznymi – a blokowanie kont to ograniczenie wolności słowa.

Facebook ma 2,7 miliarda użytkowników. Twitter posiada ich 330 milionów, YouTube zaś odwiedzają miesięcznie i oglądają filmy

2 miliardy osób. Ich oddziaływanie jest więc gigantyczne. Jak długo ktoś wrzuca posty z widokiem kotleta – „tak wygląda mój pyszny obiad” – czy szczytów górskich – „co za przepiękne widoki!” – nie ma to większego znaczenia poza nim i grupką jego najbliższych znajomych. Ale wypowiedzi polityków mogą oddziaływać zarówno na ich zwolenników, jak i przeciwników, a także na osoby niezdeterminowane, jak głosować w najbliższych wyborach. Kampanie wyborcze w coraz większym stopniu przenoszą się do mediów społecznościowych, a więc Facebook czy Twitter swoimi decyzjami mogą w znacznej mierze wpływać na ich przebieg. To one bowiem ustalają, kto ma rację, a kto nie.

Czy nie będzie więc tak, że właśnie te media – prywatne i poza niemal jakąkolwiek państwową lub międzynarodową kontrolą – będą wybierać nam prezydentów i parlamentarzystów? To brzmi jak teoria spiskowa, ale wcale nią nie jest.

BLOKADA TRUMPA

Walka wyborcza w USA była bardzo wyrównana. Niewielką przewagą wygrał ją de-

mokrata Joe Biden, ale prezydent Donald Trump uznał się za zwycięzcę, a wybory – za sfałszowane. Wielokrotnie pisał o tym w mediach społecznościowych.

6 stycznia Kongres miał zatwierdzić ostateczne wyniki głosowania. Trump zorganizował przed Białym Domem wiec, na którym powtórzył słowa o tym, że wygrał wybory, ale zostały one sfałszowane („ukradzione”) – i wezwał swych zwolenników do działania. Większość uczestników wiecu uznała to za apel do ataku na Kapitol. Wobec znikomego oporu policji wdarli się do siedzib Senatu i Izby Reprezentantów; ostatecznie w wyniku starć kilka osób straciło życie, a wiele zostało rannych. Wieczorem policja i wojsko usunęły protestujących. Prezydent elekt Joe Biden wprost oskarżył Trumpa o wywołanie zamieszek i sprowokowanie agresji.

Potem nastąpiły działania mediów społecznościowych. Facebook zapowiedział, że zablokuje prezydenta Trumpa na swoich platformach przynajmniej do końca jego kadencji 20 stycznia. Twitter najpierw zablokował konto prezydenta, potem jednak je „odwiesił”, a wreszcie zamknął ostatecznie.

W obu przypadkach oficjalną przyczyną blokady było zamieszczenie przez prezydenta postów naruszających zasady.

Mark Zuckerberg, szef Facebooka, oświadczył: „ryzyko związane z zezwoleniem prezydentowi na dalsze korzystanie z naszych usług jest po prostu zbyt duże”. I dlatego Trump stracił możliwość publikowania czegokolwiek zarówno tu, jak i na należącym do Facebooka Instagramie. Także należący do Google YouTube zablokował oficjalny kanał Donalda Trumpa, dowodząc, iż stwarza on zagrożenie ponownego użycia przemocy. Usunięto nowy film, na którym prezydent oświadczył, że oskarżenie go o podżeganie do przemocy na Kapitolu byłoby „bardzo niebezpieczne dla USA”. Powód: „naruszenie zasad”.

SZUKANIE ALTERNATYWY

Zwolennicy Donalda Trumpa zaczęli szukać alternatywnych serwisów społecznościowych. Najważniejszym z nich był Parler, założony w 2018 r. przez Johna Matze i Jareda Thomsona. Podobno pieniądze konieczne do jego powstania wyłożyła Rebekah Mercer, córka miliardera Roberta Mercera. Znana jest ze swych konserwatywnych poglądów i poparcia dla Partii Republikańskiej; w 2016 r. pismo „Politico” uznało ją za „najsilniejszą kobietę w GOP”. GOP to skrót od „Grand Old Party” („Wielka Stara Partia”), a tak właśnie określani są republikanie.

W 2019 r. Parler miał już 100 tys., a potem 200 tys. użytkowników, także z innych krajów – na przykład z Arabii Saudyjskiej. Gdy w maju 2020 r. Twitter zaczął opatrywać posty Trumpa słowami „potencjalnie nieprawdziwe”, Parler opublikował Deklarację Niepodległości Internetu, wzorowaną na Deklaracji Niepodległości USA. Ogłosił też „twexit” (przez analogię bo brexitu). W lipcu konto na Parlerze założył prawicowy prezydent Brazylii Jair Bolsonaro.

Jesienią ubiegłego roku Facebook i Twitter zaczęły blokować wyznawców tzw. QAnona (zagadkowej postaci publikującej teorie spiskowe w mediach społecznościowych) oraz członków prawicowej amerykańskiej organizacji Proud Boys (Dumni Chłopcy). Większość z nich przeniosła się na Parler. Tam też omawiali plan ataku na Kapitol.

Zdaniem szefów portalu na początku 2021 r. miał on już 15 milionów użytkowników. Dwa dni po szturmie na Kapitol Google wycofało aplikację Parlera ze swojego sklepu internetowego, twierdząc, że zagraża on bezpieczeństwu publicznemu. Podobnie uczynił inny dostawca aplikacji – Apple. W liście do Parlera firma Amazon Web Services, świadcząca usługę hostingu dla Parlera, poinformowała: „Parler nie jest w stanie skutecznie zapewnić zgod-

ności z warunkami korzystania z naszych usług”. W efekcie Parler zniknął z internetu. Co prawda Maze twierdzi, że spróbuje odbudować serwis, ale trudno powiedzieć, czy się to uda.

Zdaniem niektórych amerykańskich ekspertów, np. Angelo Carusone, szefa Media Matters for America („Media mają znaczenie dla Ameryki”), Parler w jakiejś mierze odgrywa rolę kozła ofiarnego. Wskazują oni, że uczestnicy szturm na Kapitol porozumiewali się głównie na Facebooku, a nie na Parlerze – a Facebooka jakoś nikt nie usiłuje zamykać.

Na razie trzyma się jeszcze inny serwis społecznościowy – MeWe („MyWy”). Powstał w 2015 r. i jest bardzo podobny do Facebooka, ale zapewnia, że ściśle przestrzega wolności słowa i nikogo nie kontroluje. W 2018 r. działało na nim 90 tys. grup dyskusyjnych; w 2020 r. przybyło sporo antykomunistycznych użytkowników z Hongkongu, pojawiła się też wersja w języku chińskim. MeWe nigdy nie określał się jako konserwatywne medium społecznościowe (wielu użytkowników dyskutuje tam na takie tematy, jak turystyka i muzyka) – ale przyciągnął sporo amerykańskich konserwatystów, w tym zwolenników Donalda Trumpa.

Za skrajnie prawicowy uznawany jest natomiast powstały w 2017 r. Gab. Inaczej niż MeWe jest on podobny do Twittera. Obok Amerykanów jest na nim sporo Brazylijczyków, zwłaszcza zwolenników prezydenta Bolsonaro. W Gabie pojawiło się też wielu popierających Trumpa, a po szturmie na Kapitol i zablokowaniu prezydenckiego konta na Twitterze ruch na tym portalu wzrósł o 40 proc. Obwiniany o udostępnianie miejsca ekstremistom Gab ma ogromne problemy z funkcjonowaniem, np. z płatnościami dokonywanymi przez użytkowników. Nie chcą ich prowadzić renomowane firmy.

KONIEC WOLNOŚCI SŁOWA?

„Nie możemy żyć w świecie, w którym warunki korzystania z Twittera są ważniejsze niż zasady naszej konstytucji i karty praw” – napisał na Twitterze republikański kongresman Matt Gaetz. A republikański deputowany stanowy z Florydy Randy Fine zażądał od gubernatora tego stanu zerwania jakichkolwiek kontaktów z Facebookiem, Twitterem czy Google, dowodząc, że „jeśli prezydent Stanów Zjednoczonych może zostać uciszony przez te firmy, to tak może stać się z każdym”.

Problem polega na tym, że nie doszło do złamania konstytucji USA. – Pierwsza

poprawka do konstytucji chroni nas tylko przed cenzurą rządową, a nie cenzurą ze strony podmiotów prywatnych, takich jak Twitter czy Facebook – twierdzi Clay Calvert, profesor prawa na Uniwersytecie Florydy.

Wydawany na znanej amerykańskiej uczelni „MIT Technology Review” wskazuje, że Facebook blokował i innych – na przykład przywódców Birmy czy uznanej za terrorystyczną organizacji Hezbollah. Ale też twierdzi, że „ci, którzy określają politykę Facebooka, a zwłaszcza Mark Zuckerberg, przez lata mieli problem z oceną, co może, a co nie powinno być publikowane”.

Tymczasem znany amerykański biznesmen i miliarder Elon Musk wprost oskarżył Facebook o spowodowanie zamieszek w Waszyngtonie. Jego zdaniem były one „efektem domina” – a pierwszą kostką domina stało się stworzenie „strony internetowej dla oceniania kobiet na uniwersyteckim kampusie”, a więc właśnie Facebooka, powstałego w 2004 r. na Uniwersytecie Harvarda. Ostatnią kostką ma być „przejęcie kontroli nad Kapitołem przez człowieka w hełmie wikinga” (chodzi o osławionego „szamana ruchu QAnona”, którego zdjęcia w Kongresie obiegły świat).

Wiadomo, że Facebook wprowadził własne regulacje wewnętrzne, kto i co może w nim zamieszczać. Ciągłe zmienia algorytm, na podstawie którego posty widzi mniej lub więcej ludzi. Zamieszczenie linku do strony spoza Facebooka powoduje „obcięcie zasięgów”, bo portal liczy przede wszystkim na reklamy i nie chce za darmo czegokolwiek promować. Użytkownicy są blokowani przez pomyłkę lub z powodu niezrozumienia treści postu przez facebookowego „robota”; dopiero odwołanie i rozmowa z żywym człowiekiem mogą pomóc. Ostatnio na przykład zablokowane zostało konto polskiego aktora Jarosława Jakimowicza (znanego m.in. z seriali „Pierwsza miłość” i „Klan”) – i właściwie nie wiadomo, dlaczego.

Afera Cambridge Analytica, gdy z Facebooka wyciekły miliony danych użytkowników, wykazała, jak portal jest silny. Oczekiwano nawet jego upadku – a po krótkotrwałym spadku ceny akcji znów wzrosły. Facebook, Google czy Twitter są mocniejsze niż niejedno państwo, a Mark Zuckerberg okazuje się ważniejszy niż prezydent USA. Próby wprowadzenia uregulowań prawnych niewiele przyniosły. A to nie jest dobrym prognozą na przyszłość, i to całkowicie niezależnie od tego, jak oceniamy Donalda Trumpa i jego ostatnie działania.

Jedynym zapisanym w Ewangeliach przymiotnikiem odnoszącym się do św. Józefa jest słowo „sprawiedliwy” (*cadik* po hebrajsku lub *dikaioi* po grecku; por. Mt 1, 19). Dlaczego tylko ten przymiotnik zostaje podany w odniesieniu do człowieka wybranego przez Boga Ojca na ziemskiego Opiekuna Syna Bożego?

kładzie brzmi: „Noe przechadzał się z Bogiem”. Z kolei nieskazitelnosć Noego i jego więź z Panem przed potopem przejawiały się w pełnym posłuszeństwie Bogu. Wszystko, co Noe czynił do chwili wyjścia z arki, było dyktowane słuchaniem, przyjęciem i wdrażaniem Bożego słowa w życie. Od tej postawy zależała przyszłość rodzaju ludzkiego. Bo gdyby ten pierwszy cieśla na kartach Pisma Świętego, budowniczy pierwszej drewnianej „arki domowej”, nie był posłuszny Bogu, wszyscy ludzie i zwierzęta zostaliby unicestwieni.

Ocalając Syna Bożego przed zagładą i dbając o Jego rozwój, Święty Józef – pierwszy sprawiedliwy i pierwszy cieśla na kartach Nowego Testamentu – ocalił rodzaj ludzki przed grzechem i jego skutkami. Jego sprawiedliwość, podobnie jak sprawiedliwość Noego, polegała na pełnym posłuszeństwie Bogu. Zestawienie tych dwóch osób pozwala

ale jego posłuszeństwo przenika każdy wymiar jego życia.

Na tym właśnie polegała sprawiedliwość Świętego Józefa: posłuszeństwo Bogu charakteryzowało jego życie. Gdy Bóg powiedział mu: „nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki” – on „wziął swoją Małżonkę do siebie”. Gdy Pan mu kazał: „wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu”, on to uczynił. Gdy następnie Bóg powiedział: „wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i idź do ziemi Izraela”, on był posłuszny. Jego posłuszeństwo nie tylko uratowało Świętą Rodzinę przed zagładą, ale też sprawiło, że nic złego nie mogło jej odwieść od celu, który Bóg jej wyznaczył.

Z tej racji mamy w osobie Przczystego Małżonka Matki Bożej stałego orędownika i nauczyciela, chroniącego nas przed wszystkim, co nie pochodzi od Pana Boga. Człowiek

Święty Józef sprawiedliwy

ks. Jacek Stefański

Odpowiedź wskazuje Święty Jan Paweł II w adhortacji *Redemptoris custos* o Świętym Józefie: Święty Józef, jako człowiek sprawiedliwy, „nosił w sobie całe dziedzictwo Starego Przymierza” (RC 32). Oznacza to, że wszelka próba zrozumienia, na czym polegała „sprawiedliwość” Świętego Józefa, musi się rozpocząć od Starego Testamentu.

POSŁUSZEŃSTWO PIERWSZEGO I „DRUGIEGO” NOEGO

Podobnie jak pierwszą osobą określoną mianem sprawiedliwego w Nowym Testamencie jest Święty Józef, tak też pierwszą osobą nazwaną sprawiedliwym – *cadik* – w Starym Testamencie jest Noe. Czytamy, że „Noe był człowiekiem sprawiedliwym (*cadik*), wyróżniał się nieskazitelnoscią wśród współczesnych sobie ludzi; w przyjaźni z Bogiem żył Noe” (Rdz 6, 9).

Znamienne jest to, że Noe jest nazwany sprawiedliwym z dwiema rzeczywistościami w tle: współczesnymi mu ludźmi, od których się różnił jako jedyny sprawiedliwy na ziemi (por. Rdz 7, 1) oraz swoją przyjaźnią z Bogiem, która w dosłownym hebrajskim prze-

nam wyciągnąć możliwy wniosek, że sprawiedliwość Świętego Józefa, tak jak sprawiedliwość Noego, też wyróżniała się na tle postawy reszty społeczeństwa. Oznaczałoby to, że w pojęciu biblijnym „sprawiedliwość” jako nieskazitelnosć i przyjaźń z Bogiem, przejawiające się w posłuszeństwie Bogu, zawsze będą w konflikcie z postawą osób nie cieszących się ani nieskazitelnoscią, ani przyjaźnią z Panem.

SZCZĘŚLIWY MĄŻ BOŻY

Aby lepiej zrozumieć powyższe przesłanie biblijne, możemy sięgnąć do początku Księgi Psalmów. Nie ma tam co prawda słowa „sprawiedliwy” – *cadik* – ale mąż Boży jest tam opisany w tradycji żydowskiej obrazem biblijnego „sprawiedliwego”: „Szczęśliwy mąż, który nie idzie za radą występnych, nie wchodzi na drogę grzeszników i nie siada w kręgu szyderców, lecz ma upodobanie w Prawie Pana, nad Jego Prawem rozmyśla dniem i nocą” (Ps 1, 1-2).

Podobnie jak w przypadku Noego mamy tu do czynienia z człowiekiem, który nie da się ani zwieść, ani wciągnąć w jakiegokolwiek grzeszne działanie (por. Hbr 11, 7). Słowa „nie wchodzi na drogę grzeszników” oznaczają, że sprawiedliwy mąż Boży nie tylko unika grzechów, ale nawet ich nie rozpatruje. Jego umysł jest tak uformowany, że gdyby coś miało choćby pozór zła, od razu by to odrzucił. Zło w żaden sposób nie przyciąga jego uwagi, bo on jest nie tylko posłuszny Bogu,

żyjący w pełnym posłuszeństwie Bogu nie da się zwieść żadną ideologiczną trucizną, która spłyca różnicę między dobrem a złem. Widzimy to spłylenie w działaniu licznych medialnych celebrytów – nawet duchownych – cieszących się dużą oglądalnością i słuchalnością tylko dlatego, że głoszone przez nich słowa zawierają ziarna prawdy subtelnie zmieszane z ziarnami fałszu. Nie da się jednak dokonać syntezy łaski z grzechem lub również dobra ze złem. Pan Jezus powiedział: „Niech wasza mowa będzie tak, tak; nie, nie. A co nadto to jest, od Złego pochodzi” (Mt 5, 37).

RECEPTA SPRAWIEDLIWEGO

Możemy powiedzieć, że w celu spełnienia tego Chrystusowego nakazu człowiek określony mianem sprawiedliwego proponowałby profilaktyczne lekarstwo. Jest nim słowo Boże, w którym osoba sprawiedliwa ma upodobanie i nad którym „rozmyśla dniem i nocą” (Ps 1, 2). W języku hebrajskim słowo „rozmyślać” oznacza jednocześnie „rozważać” oraz „głosić” to, co się rozważa. Ten fakt jest znaczący ze względu na błędne przekonanie, że Święty Józef milczał. Przecież zgodnie z powyższą zasadą biblijny sprawiedliwy nie mógł milczeć! On musiał się dzielić owocem swoich rozważań. Jeżeli Józef jest ukazany na kartach Nowego Testamentu jako nie mówiący niczego, to nie dlatego że nic nie mówił, ale dlatego że mówił inaczej niż inni. O ile inni ludzie mówią wszystko, co tylko

**Orędownictwo
dziewiczego Małżonka
Niepokalanej może
uratować świat.**

Gdy wszyscy spali,
gdy Boga już nikt nie
słuchał, Józef nadal
Go słuchał.

Sen Józefa – fresk w kościele św. Józefa w Nazarecie

przychodzi im do głowy, sprawiedliwy mąż Boży mówi to, co Duch Święty podpowiada mu pod wpływem rozważania słowa Bożego.

Psalm Pierwszy podaje, że to rozważanie odbywa się nie tylko w ciągu dnia, ale również w nocy. Jakże pięknie odnosi się to do Małżonka Niepokalanej Dziewicy, bo to właśnie w nocy przemawiał do niego Bóg. Gdy wszyscy spali, gdy Boga już nikt nie słuchał, Józef nadal Go słuchał. Czy my też potrafimy słuchać Pana wówczas, gdy już prawie nikt Go nie słucha? Czy my też jesteśmy gotowi być Bogu posłuszni, gdy już prawie nikt nie jest Mu posłuszny? Oto nasz rachunek sumienia.

OWOC SPRAWIEDLIWEGO

Księga Przysłów podejmuje kwestię dobrych skutków działania człowieka sprawiedliwego: „Owocem sprawiedliwego [człowieka] jest drzewo życia” (Prz 11, 30). Drzewo życia po raz pierwszy pojawia się w raju (Rdz 3, 22). Nikt nie mógł mieć do niego dostępu. Było zapowiedzią zbawczego Krzyża Chrystusowego udostępniającego nam życie wieczne. A zatem „owoc sprawiedliwego” może się odnosić do ojcostwa Świętego Józefa, wyposażającego Syna Bożego od narodzin w ludzkie cnoty, które dostrzegamy u Chrystusa na przestrzeni Jego ziemskiego życia.

Ojcostwo Opiekuna Zbawiciela nie jest biologiczne, ale nic nie stoi na przeszkodzie, by nazwać Opiekuna Zbawiciela ojcem. Nawet Najświętsza Maryja Panna nie nazywa go „przybranym ojcem”, lecz wprost ojcem Jezusa, a przecież wiedziała, że nie był biologicz-

nym ojcem Jej Boskiego Syna (por. Łk 2, 48). W związku z tym, skoro „ojcostwo” Świętego Józefa polegało na uformowaniu ludzkiej natury Syna Bożego, to znaczy, że Opiekun Zbawiciela jest duchowym ojcem wszystkich ochrzczonych. Jesteśmy bowiem powierzeni Józefowi przez Boga Ojca, abyśmy mogli się stawać coraz lepszymi dziećmi Bożymi na wzór Dziecięcia Bożego.

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO SPRAWIEDLIWEGO

Księga Przysłów poucza, że „w domu sprawiedliwego są wielkie zapasy” (Prz 15, 6), więc „sprawiedliwy daje i nie szczędzi” (Prz 21, 26). Ze względu na błogosławieństwo Boże w domu sprawiedliwego panuje obfitość, ale sprawiedliwy nie zachowuje tej obfitości dla siebie. Dzieli się nią, bo pragnie pomóc innym w potrzebie. Podobnie obraz Świętego Józefa jako żywiciela Świętej Rodziny można rozszerzyć poza granicę domu nazaretańskiego na Kościół powszechny, który jest domem Pana. W tym domu Józef nadal pełni rolę ojca i gospodarza, co zresztą zostało potwierdzone w Fatimie, gdy podczas ostatniego objawienia ukazał się Józef trzymający Dzieciątka Jezus. Wówczas obaj: Józef i Syn Boży błogosławili światu.

Jakże potrzebne nam jest to podwójne błogosławieństwo! Księga Przysłów poucza: „Przekleństwo Pańskie w domu występnego, a mieszkanie sprawiedliwych Bóg błogosła-

**Człowiek żyjący
w posłuszeństwie
Bogu nie da się zwieść
ideologiczną trucizną.**

wi (Prz 3, 33); „powaleni są nieprawdą i znikają, a dom sprawiedliwych będzie stał” (Prz

12, 7); „mnożą się występni, mnoży się i przestępstwo, lecz sprawiedliwi ujrzą ich upadek” (Prz 29, 16). Innymi słowy, zło jest skazane na porażkę w zetknięciu z człowie-

kiem, którego Pismo Święte określa mianem sprawiedliwego. Dlatego też w litanii Święty Józef nazwany jest postrachem duchów piekielnych. Tam, gdzie błogosławieństwo sprawiedliwego Józefa jest przywołane w modlitwie, tam szatan nie ma ani siły przebicia, ani możliwości zwycięstwa. Orędownictwo dziewiczego Małżonka Niepokalanej może uratować świat.

Ten fakt zostaje doskonale ujęty w słowach – „sprawiedliwy jest podstawą, która trwa na wieki” (Prz 10, 25). Hebrajski tekst tych słów może być też przetłumaczony inaczej: „Sprawiedliwy jest fundamentem świata”. Ten ostatni przekład trafniej określa sprawiedliwego Męża Dziewicy jako wielce potrzebnego Patrona. W Nim otrzymujemy od Boga odpowiedź i lekarstwo na liczne choroby naszych czasów w sferze moralnej, kulturowej i duchowej. Józef, którego Bóg wybrał na Opiekuna swojego Syna, wskazuje nam drogę, która prowadzi do Chrystusa: posłuszeństwo Bogu zawsze, wszędzie i we wszystkim.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

SZUKANIE SENSU

Wpadła mi kiedyś w ręce książka Viktora E. Frankla „Człowiek w poszukiwaniu sensu”. Niektóre opinie mówią, że „to jedna z najbardziej wpływowych książek w literaturze psychiatrycznej od czasu Freuda”. Autor opisuje w niej swój pobyt w Auschwitz i innych obozach koncentracyjnych.

Te tragiczne wydarzenia wywołały wiele przemyśleń, które pomogły psychiatrze w opracowaniu metod psychoterapeutycznych. W życiu kierował się zasadą, że najgłębszym popędem w człowieku jest poszukiwanie sensu i celu. Wydaje się, że ta idea bliska jest temu, czego uczymy się we wspólnocie Kościoła i czego nauczał Jezus. Każdy z nas w głębi serca chce żyć sensownie, a nie bezsensownie, chcemy działać w jakimś określonym celu, który osiągniemy, wpisując w serce konkretną treść.

Powracając do doświadczenia obozowego Frankla, warto przytoczyć dramatyczne w skutkach zdarzenie, którego był świadkiem. To historia jednego z więźniów, który miał sen, że w konkretnym dniu opuści obóz. Od tego momentu był człowiekiem bardziej radosnym, wypełnionym nadzieją. Kiedy przyszedł długo wyczekiwany termin, o którym myślał, że będzie godziną wyzwolenia, nic się nie wydarzyło. Sen się nie spełnił. Następnego dnia więzień zmarł. Frankl wspominał, że jak długo ów człowiek miał nadzieję, to miał po co żyć. W chwili gdy okazało się, że nadzieja się nie spełniła, załamał się i umarł. Czy to nie jest o naszym życiu, o naszych trudnościach, wyborach i decyzjach?

Gdy Bóg powołuje, przychodzi ze Słowem, które nadaje życiu człowieka sens i wyznacza cel. Bóg przychodzi do człowieka i zaprasza do pójścia za Nim. Trzeba powtórzyć za św. Janem, że doświadczenie spotkania z Bogiem rodzi postawę wspomnianą w pierwszym jego liście: „Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam” (1 J 4, 16-19). Wpatrując się w bohaterów dzisiejszej ewangelii, możemy wyciągnąć podobne wnioski. Chrzciiciel już siedzi w więzieniu – za wybór życiowej drogi, za głoszenie prawdy i wierność Stwórcy. Szymon i Andrzej zostawiają sieci, swoją pracę, a Jakub i Jan odchodzą od swojego ojca. Mają ogromną siłę do tego wszystkiego, bo widzą największy Sens i cel, który jest ostateczny i wieczny.

„Człowiek nie może siebie sam do końca zrozumieć bez Chrystusa. Nie może zrozumieć, ani kim jest, ani jaka jest jego prawdziwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostatecznie przeznaczenie” (św. Jan Paweł II)

ks. Michał Dziedzic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

III NIEDZIELA ZWYKŁA

24 stycznia 2021

Czytanie z Księgi proroka Jonasza

3, 1-5. 10

Pan przemówił do Jonasza po raz drugi tymi słowami: „Wstań, idź do Niniwy, wielkiego miasta, i głosź jej upomnienie, które Ja ci zlecam”. Jonasz wstał i poszedł do Niniwy, jak powiedział Pan. Niniwa była miastem bardzo rozległym – na trzy dni drogi. Począł więc Jonasz iść przez miasto jeden dzień drogi i wołał, i głosił: „Jeszcze czterdzieści dni, a Niniwa zostanie zburzona”. I uwierzyli mieszkańcy Niniwy Bogu, ogłosili post i przyoblekli się w wory od największego do najmniejszego. Zobaczył Bóg czyny ich, że odwrócili się od złego postępowania. I ulitował się Bóg nad niedolą, którą postanowił na nich sprowadzić, i nie zesłał jej.

Psalm responsoryjny

25, 4-6. 7b-9

Refren: Naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami.

Daj mi poznać Twoje drogi, Panie,
naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami.
Prowadź mnie w prawdzie według swych pouczeń,
Boże i Zbawco, w Tobie mam nadzieję.

Wspomnij na swoje miłosierdzie, Panie,
na swoją miłość, która trwa od wieków.
Tylko o mnie pamiętaj w swoim miłosierdziu
ze względu na dobroć Twą, Panie.

Dobry jest Pan i łaskawy,
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.
Pomaga pokornym czynić dobrze,
uczy ubogich dróg swoich.

Czytanie z Pierwszego Listu świętego Pawła Apostoła do Koryntian

7, 29-31

Mówię wam, bracia, czas jest krótki. Trzeba więc, aby ci, co mają żony, tak żyli, jakby byli nieżonaci, a ci, co płaczą, tak jakby nie płakali, ci zaś, co się radują, tak jakby się nie radowali; ci, co nabywają, jak gdyby nie posiadali; ci, którzy używają tego świata, tak jakby z niego nie korzystali. Przemija bowiem postać tego świata.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.

Bliskie jest królestwo Boże.

Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię.

Słowa Ewangelii według świętego Marka

1, 14-20

Gdy Jan został uwięziony, przyszedł Jezus do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówił: „Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię!”. Przechodząc obok Jeziora Galilejskiego, ujrzał Szymona i brata Szymonowego, Andrzeja, jak zarzucać sieć w jezioro; byli bowiem rybakami. I rzekł do nich Jezus: „Pójdźcie za Mną, a sprawię, że się staniecie rybakami ludzi”. A natychmiast, porzuciwszy sieci, poszli za Nim. Idąc nieco dalej, ujrzał Jakuba, syna Zebedeusza, i brata jego, Jana, którzy też byli w łodzi i naprawiali sieci. Zaraz ich powołał, a oni zostawiwszy ojca swego, Zebedeusza, razem z najemnikami w łodzi, poszli za Nim.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 25 stycznia

Święto Nawrócenia św. Pawła

Czytania mszalne: Dz 22, 3-16 albo Dz 9, 1-22; Ps 117, 1b-2; Mk 16, 15-18

Wtorek, 26 stycznia

Wspomnienie świętych biskupów Tymoteusza i Tytusa

Czytania mszalne: 2 Tm 1, 1-8 albo Tt 1, 1-5; Ps 96, 1-3. 7-8. 10; Łk 10, 1-9

Środa, 27 stycznia

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Anieli Merici, dziewicy

Czytania mszalne: Hbr 10, 11-18; Ps 110, 1b-4; Mk 4, 1-20

Czwartek, 28 stycznia

Wspomnienie św. Tomasza z Akwinu, prezbitera i doktora Kościoła

Czytania mszalne: Hbr 10, 19-25; Ps 24, 1b-4b. 5-6; Mk 4, 21-25

Piątek, 29 stycznia

Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Bolesławy Marii Lament, dziewicy

Czytania mszalne: Hbr 10, 32-39; Ps 37, 3-6. 23-24. 39-40; Mk 4, 26-34

Sobota, 30 stycznia

Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Bronisława Markiewicza, prezbitera

Czytania mszalne: Hbr 11, 1-2. 8-19; Ps: Łk 1, 69-75; Mk 4, 35-41

fol. PAP/EPN/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

MODLITWA UWIELBIENIA

Droży bracia i siostry, nasza dzisiejsza katecheza poświęcona jest modlitwie uwielbienia.

Wyjdźmy od krytycznego wydarzenia w życiu Jezusa. Po Jego pierwszych cudach pojawia się pewna wrogość wobec Niego. I właśnie w tym momencie rozczarowania Jezus nie wznosi do Ojca narzekania, lecz modlitwę uwielbienia: „Wysławiam Cię, Ojczy, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztroptymi, a objawiłeś je prostaczkom”.

Modlitwa Jezusa zachęca nas do patrzenia w inny sposób na nasze rozczarowania lub porażki osobiste, na sytuacje, w których nie widzimy wyraźnie obecności Boga, kiedy zdaje się, że zło przeważa i nie ma sposobu, aby je powstrzymać. Jezus, który tak bardzo polecał modlitwę prośby, właśnie w chwili, w której miałby powód, żeby prosić Ojca o wyjaśnienia, zamiast tego zaczyna Go wysławiać.

Wspaniały przykład modlitwy uwielbienia znajdujemy w „Pieśni słonecznej”, którą św. Franciszek ułożył pod koniec swojego życia, gdy przeżywał wielkie trudności. Był on już prawie ślepy i odczuwał w swej duszy ciężar samotności, jakiej nigdy wcześniej nie odczuwał, a ponadto dostrzegał coraz bliższe kroki śmierci. Mógłby to być moment skrajnego rozczarowania i postrzegania własnej porażki. Ale w tej właśnie chwili Franciszek, modląc się: „Pochwalony bądź, Panie mój”, wysławia Boga za wszystko, nawet za śmierć, którą odważnie nazywa „siostrą”. Modlitwa uwielbienia jest nam potrzebna. Święci i święte ukazują nam, że zawsze można uwielbiać Pana Boga, w dobrej i złej doli, ponieważ On jest wiernym przyjacielem, a Jego miłość nigdy nie zawodzi.

Podczas audyencji generalnej 13 stycznia

DO POLAKÓW

Kościół w Polsce kontynuuje realizację trzyletniego programu duszpasterskiego zatytułowanego „Eucharystia daje życie”. Życzę Wam, abyście w nowym roku, z odnowionym zapalem, mogli pogłębiać tajemnicę Eucharystii jako centrum życia chrześcijańskiego. Z serca Wam błogosławie.

Podczas audyencji generalnej 13 stycznia

KIEDY BÓG STAŁ SIĘ OBECNY

Zapamiętajmy jedno: w życiu każdego z nas była chwila, kiedy Bóg stał się obecny w sposób bardziej intensywny, wzywając nas. Pamiętajmy o niej. Cofnijmy się do tej chwili, aby pamiętać o tej chwili nieustannie nas odnawiała, w spotkaniu z Jezusem.

Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański” 17 stycznia

MODLITWA O JEDNOŚĆ

Jutro jest ważny dzień: rozpoczyna się Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijań. W tym roku temat odwołuje się do napomnienia Jezusa: „Trwajcie w mojej miłości, a przyniesiecie obfity owoc”. W poniedziałek 25 stycznia zakończymy go celebracją nieszpórów w bazylice św. Pawła za Murami wraz z przedstawicielami innych wspólnot chrześcijańskich obecnych w Rzymie. W tych dniach módlmy się zgodnie, aby wypełniło się pragnienie Jezusa: „aby wszyscy stanowili jedno”.

Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański” 17 stycznia

Wśród barwnej publicystyki i soczystych polemik, obok wielu znakomitości, wyróżnia się postać Gilberta Keitha Chestertona (1874-1936).

Patrząc na Chestertona, trudno nie odnieść wrażenia, że jego nawrócenie było logiczną konsekwencją ustawicznych poszukiwań i zadawanych pytań, a także czytanych lektur. Sam o sobie pisał, że był poganinem w wieku lat dwunastu i kompletnym agnostykiem, nim skończył lat szesnaście. Zauważył przy tym: „wiara zaś jest czymś tak ogromnym, że

na zachód”. Uznał, że jego obowiązkiem jest wyjaśnienie, w jaki sposób chrześcijaństwo według jego krytyków „posiada zadziwiającą zdolność łączenia w sobie wad, które wydają się ze sobą sprzeczne”. Zaczęło go zastanawiać, dlaczego w jednym rozdziale może przeczytać, że chrześcijaństwo jest zbyt pesymistyczne, po czym w następnym czyta, że jednak

Nawrócenie Chestertona

Tomasz Brzustowski

Jego przejście na katolicyzm w 1922 r., a więc w wieku 48 lat, stało się wydarzeniem epoki, choć pod względem ceremonialnym miało wymiar bardzo skromny, a mówiąc konkretniej – osobisty. Nie zgodził się na uroczystość w katedrze. Wolał kaplicę w Beaconsfield, niewielkiej miejscowości na północny zachód od Londynu, gdzie mieszkał. Zamiast wielkiej fety wybrał posługę ks. Johna O’Connora, którego niezwykle cenił.

Mistrz groteski i humoru, autor niekiedy kontrowersyjnych i mocnych tez przeszedł zaskakujące nawrócenie. Być może dla wielu współczesnych brzmiało to jak kolejny żart, lecz Chesterton z właściwą sobie swadą wyluszczył powody. Nie było to nagłe objawienie, nie wynikało z choroby nagle uleczonej, nie było również efektem życiowych doświadczeń. Chesterton dojrzał do tej decyzji... rozumowo.

Karierę felietonisty rozpoczął w 1902 r. w dzienniku „Daily News”, a w 1905 r. zaczął publikować w „The Illustrated London News”, na którego łamach gościł przez kolejne trzydzieści lat.

W 1904 r. wyszła jego powieść „Napoleon z Notting Hill”. Opisał w niej państwo, którego przywódcę wybierało poprzez losowanie.

Demokrację dawno przykrył kurz historii, a świat ogarnięty jest ideą postępu i modernizacji. Pod tą prześmiewczą wizją ukryty jest manifest wolności głoszonej niezmiennie przez Chestertona.

W 1908 r. ukazał się jego sensacyjny kryminał (a w zasadzie thriller metafizyczny) „Człowiek, który był Czwartkiem”, gdzie pod pretekstem wartkiej akcji toczy się w zasadzie walka idei. Stworzył też cykl opowiadań detektywistycznych z Ojcem Brownem jako główną postacią.

fol. archiwum

trzeba długiego czasu, aby się zdecydować uwierzyć w pełni”. Jego czas był wyjątkowo długi i skomplikowany. Etap szkolny swojego życia zakończył jako ateista i antyklerykał. Po drodze zahaczył o okultyzm, ale seanse spirytystyczne odchorowywał fizycznymi bólami głowy i nieodpartym wrażeniem „cuchnącej woni w umyśle”. W końcu nadszedł ten moment, kiedy czytając różnej maści antychrześcijańskie wywody, zaczął zadawać pytania, które nie przynosiły oczywistych odpowiedzi. Analizując wszystkie te teksty, uznał, że „napadano na chrześcijaństwo ze wszystkich stron i ze wszystkich możliwych przecięgich sobie nawzajem powodów. Ledwie jeden racjonalista wykazał, że posuwa się ono za daleko na wschód, a już następny wykazywał z równą przejrystością, że posuwa się ono o wiele za daleko

jest zbyt optymistyczne. W jaki sposób można jednocześnie uznać, że jest to religia zabraniająca „szukania uciech i swobód na łonie natury”, a z drugiej, że „daje człowiekowi pocieszającą iluzję fikcyjnej opatrności”. W końcu musiał uznać, że „chrześcijaństwo nie może wszak być czarną maską na białym obliczu świata, a zarazem białą maską na czarnym obliczu świata”. Uznał, że świat był dużo bardziej szary, dopóki nie zmienił go sam Jezus Chrystus. Podkreślił, że to właśnie chrześcijaństwo przyniosło światu pojęcie ludzkiej godności, a jednocześnie zwracało uwagę na małość człowieka, wymagającą pokory i postów.

Ostatecznie musiał przyznać: „Im bardziej zagłębiałem się w rozważaniach na temat chrześcijaństwa, tym mocniej dochodziłem do przekonania, że wtedy, gdy ustalało ono swoje reguły i porządek, głównym celem tych reguł i tego porządku było zapewnić miejsce dla nieujarzmionego dobra”.

Nawrócenie Chestertona było logiczną konsekwencją ustawicznych poszukiwań i zadawanych pytań.

Gdzie godzina policyjna?

fol. PAP/EPN/Jan Langsdon

Państwa w całej Europie wprowadziły obostrzenia o różnym stopniu surowości, aby powstrzymać rozprzestrzenianie się koronawirusa w tzw. trzeciej fali pandemii. Podajemy w skrócie szczegóły dotyczące godziny policyjnej w krajach Unii Europejskiej.

Belgia: od 22.00 do 6.00 w Walonii, a od 24.00 do 5.00 we Flandrii; Cypr: od 21.00 do 5.00; Czechy: od 21.00 do 5.00; Francja: od 18.00 do 6.00; Grecja: od 21.00 do 5.00; Hiszpania: w zależności od regionu godzina policyjna zaczyna się między 22.00 a 24.00 i kończy między 5.00 a 7.00; Luksemburg: od 23.00 do 6.00; Łotwa: od 22.00 do 5.00 od

piątku wieczorem do niedzieli rano; Niemcy: jedynie w niektórych landach, np. w Bawarii: od 21.00 do 5.00; Rumunia: od 23.00 do 6.00; Słowenia: od 21.00 do 6.00; Węgry: od 20.00 do 5.00; Włochy: od 22.00 do 5.00.

Podobnie jak w Polsce w następujących krajach obowiązuje lockdown bez godziny policyjnej: w Austrii, Chorwacji, Irlandii, Holandii, Litwie, Portugalii, Słowacji i nienależącej już do UE Wielkiej Brytanii. Zaledwie w sześciu krajach Wspólnoty nie ma ogólnokrajowego lockdownu ani godziny policyjnej: w Bułgarii, Danii, Estonii, Finlandii, Szwecji i na Malcie.

O wolną Mszę

Około 140 osób manifestowało przed belgijskim ministerstwem sprawiedliwości w Brukseli, domagając się poluzowania ograniczeń dotyczących uczestnictwa w Mszy świętej. Zgodnie z obowiązującymi obecnie restrykcjami epidemicznymi w nabożeństwach może brać udział do 15 osób. Przedstawiciele organizatorów demonstracji ze stowarzyszenia „O wolną Mszę” (Pour la Messe libre) argumentują, że 15-osobowy limit jest dyskryminujący. Przytaczają przykład sklepów oferujących „nieistotne” z punktu widzenia egzystencji towary – tam liczbę klientów, którzy mogą przebywać w środku, oblicza się na

podstawie metrażu. „Uważamy, że jest to niesprawiedliwe, ponieważ mamy wiele świątyń, które są ogromne” – mówiła Therese Van Houtte ze stowarzyszenia, cytowana na portalu The Brussels Times. Internetową petycję do katolickich biskupów Belgii, żeby zaangażowali się w obronę Mszy, podpisało dotychczas 13 tys. osób.

Niektóre kościoły w belgijskiej stolicy, jak chociażby ten pod wezwaniem św. Józefa w samym sercu Dzielnicy Europejskiej, zrezygnowały z publicznego odprawiania Mszy, żeby nie dyskryminować wiernych, którzy nie zmieszczą się w 15-osobowej puli.

Grażyna Rybak

Choroba letalna? Już nie

Wady letalne – było o nich głośno po wyroku TK – to ciężkie zaburzenia rozwojowe, które mogą pośrednio lub bezpośrednio doprowadzić do śmierci płodu lub noworodka. Są spowodowane czynnikami genetycznymi lub innymi.

Wada genetyczna, nawet letalna, nie jest „medycznym wskazaniem do aborcji”! Rolą lekarza zawsze jest chronić życie człowieka na każdym etapie jego rozwoju, zapobiegać chorobom i stosować skuteczną terapię. Nauka i medycyna prenatalna wciąż się rozwijają i to, co dawniej było niewyleczalne, obecnie takie nie jest. Przepukliny oponowe i oponowo-rdzeniowe to wady wrodzone związane z rozszczepem kręgosłupa i nieprawidłowym rozwojem układu nerwowego (cewy nerwowej) w 3.-4. tygodniu ciąży. Podczas ciąży ta wada doprowadza do wodogłowia, które uszkadza mózg i prowadzi do porażeń kończyn, zaburzeń pęcherza moczowego.

Prof. Michael Havissón w 1981 r. przeprowadził pierwszą operację wewnątrzmaciczną u dziecka z rozszczepem kręgosłupa. Kolejna dotyczyła Samuela Alexandra Armasa. Podczas badań prenatalnych przeprowadzonych w 14. tygodniu ciąży okazało się, że cierpi on na rozszczepienie kręgosłupa. Wiele osób z otoczenia sugerowało rodzicom aborcję, oni wybrali leczenie. W 1999 r. zoperowano dziecko wewnątrzmacicznie w 21. tygodniu ciąży.

Operację przeprowadził zespół chirurgów z Vanderbilt University w Nashville: dr Joseph Bruner i dr Noel Tulipan, którzy opracowywali technikę korygowania problemów płodowych podczas rozwoju ciąży. Dzięki temu pacjent z „wadą le-

talną” obecnie uprawia sport, bo wczesna terapia zapobiegła uszkodzeniu rdzenia w okresie prenatalnym. Urodził się bez wodogłowia i bez uszkodzeń mózgu, może się rozwijać, uczyć i trenować, choć porusza się na wózku. Miał szczęście, że rodzi-

ce nie zgodzili się na aborcję. „Bez tej choroby nie spotkałbym tylu ludzi, których dziś znam, i nie byłbym częścią drużyny koszykówki na wózkach, która całkowicie zmieniła to, kim jestem. Można by pomyśleć, że rozszczep kręgosłupa jest wadą, ale każdego dnia dziękuję Bogu i dr. Brunerowi za to” – podkreślił Samuel. Zamknięcie przepukliny w życiu płodowym dało dziecku szansę na częściową sprawność ruchową i kontrolę nad wypróżnianiem. Wewnątrzmaciczna operacja, obecnie unowocześnioną metodą fetoskopową, pozwala już przed narodzinami skutecznie leczyć dzieci z ciężką wadą rozwojową, z rozszczepem kręgosłupa. Wiadomo, że taka operacja jest bezpieczniejsza dla matki niż klasyczna operacja.

Wystąpieniu wady letalnej cewy nerwowej można także zapobiegać. W profilaktyce tych chorób nastąpił ogromny postęp. Obecnie zalecane jest podawanie kobietom w okresie przed poczęciem i po zająciu w ciążę wysokich dawek kwasu foliowego, ponieważ badania wykazały, że o ok. 70 proc. zmniejsza to możliwość wystąpienia u płodu wady cewy nerwowej (rozszczep kręgosłupa, beczaszkowie, przepuklina oponowo-rdzeniowa – zaliczane do wad letalnych). W Polsce od 1997 r. prowadzony jest „Program pierwotnej profilaktyki wad cewy nerwowej”, zapobiegający wystąpieniu danej wady.

Aborcja nie wyleczy dziecka ani matki. Lekarze liczą na to, że zaawansowane technologie chirurgiczne doprowadzą do tego, że większość wad, w tym także genetycznych, będzie można zlikwidować, i to jeszcze zanim dzieci przyjdą na świat.

Autorka jest lekarzem pediatrą

„Całoboleść”, „całostworzenny” i „całoswobodnie”

dr hab. Tomasz Korpysz

Wśród wyrazów zaklasyfikowanych do neologizmów w „Internetowym słowniku języka Cypriana Norwida” zwraca uwagę dość liczna grupa słów rozpoczynających się od cząstki „cało-”. Są wśród nich zarówno rzeczowniki, np. *całoboleść*, *calobyty*, *całoczłowieczość*, *całowzór* czy *całozwot*, jak i przymiotniki, np. *całokształtny*, *całoludzkościowy*, *całostworzenny* czy *całozalobny*, a nawet pojedyncze przysłówki: *całoprzytomnie* oraz *całoswobodnie*. Mimo tego, że z oczywistych względów nie jesteśmy oswojeni z takimi słowami, nie znamy ich, to na pierwszy rzut oka wydają się one dość zrozumiałe. Kiedy jednak bliżej przyjrzymy się kontekstom, w których występują, to okaże się, że cząstka „cało-” wnosi do nowo utworzonych, neologicznych wyrazów złożonych różnorakie i nie zawsze oczywiste sensy.

W jednym z wczesnych listów Norwid pisze: *Jeśli mię opuścicie, może mi Zbawiciel nie odmówi, że wejdę tu w służbę do zakonu takiej, jaka w Polsce jest, a przynajmniej umrę może w zbliżeniu z całoboleścią naszą*. Zapisywaną przez poetę z często przez niego stosowanym dywizem (łącznikiem) *całoboleść* można tu rozumieć jako ‘boleść (cierpienie) wszystkich, o których mowa’. Podobnie jest z rzeczownikiem *calobyty* z rozprawki „Słowo i litera”: oznacza on, jak się zdaje, ‘wszystkie byty’. Jednak „cało-” w Norwidowskich neologizmach wskazuje nie tylko na powszechność czegoś, na to, że obejmuje ono jakiś cały zbiór (w cytowanych wyżej przykładach: wszystkich, którzy cierpią, oraz wszystkie byty).

Kolejny leksem z przywołanej listy, *całoczłowieczość*, przynosi już inne treści związane z cząstką „cało-”. Odnosi się ona już nie do jakiegoś zbioru, ale do pełni czegoś. *Całoczłowieczość* w „Internetowym słowniku języka Cypriana Norwida” definiowana jest wła-

śnie jako ‘pełnia człowieczeństwa’. Z kolei *całozwot* to ‘cały żywot’, a więc ‘całość życia’.

Spójrzmy teraz na przykładowe przymiotniki. *Całokształtny* to inaczej: ‘tworzący, stanowiący jakąś odrębną całość’, ale już *całoludzkościowy* należy rozumieć jako ‘odnoszący się do całej ludzkości’. Z kolei gdy we fragmencie jednego z listów czytamy *globowa jakaś, cało-stworzona rewolucja, która na człowieka (ile że człowiek małym światkiem jest) oddziaływa*, to widzimy, że przymiotnik *całostworzenny* oznacza tu ‘odnoszący się do wszystkich stworzeń, do całego stworzenia’. A jaki sens można przypisać zaskakującemu słowu *całozalobny*? W didaskaliach do dramatu „Kleopatra i Cezar” Norwid zaznacza: *Coraz znakomitsza część tłumy ustępuje – od jednej strony arkał blask podobny do tury daje się na chwilę widzieć, a przy kolumnie kobieta w długiej całozalobnej szacie*. Niełatwo o parafrazę znaczenia tego neologizmu, ale widać, że poeta opisuje w ten sposób strój całkowicie, w pełni zalobny, a więc niemający żadnego elementu, który nie wskazywałby na żalobę.

Jak widać, zarówno w neologizmach rzeczownikowych, jak i przymiotnikowych cząstka „cało-” wskazuje albo na powszechność (obejmowanie wszystkich elementów jakiegoś zbioru), albo na całościowość (a przez to także odrębność), albo też na pełnię (skończoność, może nawet doskonałość) czegoś.

Bardziej jednolite pod względem znaczeniowym są neologizmy przysłówkowe z cząstką „cało-”. W pismach Norwida znaleźć można jedynie dwa takie wyrazy: *całoprzytomnie* oraz *całoswobodnie*. W obu przypadkach „cało-” znaczy tyle co ‘w pełni, całkowicie’.

Stosunkowo duża liczba Norwidowskich neologizmów z cząstką „cało-” niewątpliwie wiąże się z tym, że bardzo istotne było dla tego poety pojęcie całości, a przymiotnikiem *cały* niejednokrotnie określał on nie tylko to, co skończone, zamknięte, lecz także to, co pełne i doskonałe.

Umowy-zlecenia bez składek

Edyta Pisarczyk-Kulon

Kolejna tarcza antykryzysowa wprowadziła możliwość ubie-

gania się o zwolnienie ze składek od umów-zleceń. Od 1 stycznia 2021 r. zleceniobiorcy mogą wnioski przysyłać elektronicznie przez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.

Zleceniobiorca składa do ZUS wniosek o zwolnienie z obowiązku naliczania składek w ciągu 7 dni od dnia zawarcia umowy-zlecenia. Termin złożenia wniosku jest istotny, ponieważ złożenie go po upływie 7 dni spowoduje, że ZUS go nie rozpatrzy.

Wniosek może dotyczyć składek należnych za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia

2021 r. W ten sam sposób traktowany jest przychód z umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług. Osoby wykonujące pracę na podstawie tych umów mogą ubiegać się o zwolnienie ze składek ZUS.

Skorzystanie ze zwolnienia dotyczy umów zawartych pomiędzy 1 stycznia a 31 marca 2021 r. Przedmiot umowy musi być związany z działalnością i usługami określonymi w Tarczy antykryzysowej 6.0, np. działalnością twórczą, artystyczną, w zakresie architektury czy muzealnictwa. Łączny przychód uzyskany z wykonywania umów na rzecz wszystkich zleceniodawców, w miesiącu przed tym, w którym został złożony wniosek, nie może przekraczać 100 procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego

kwartału, obowiązującego na dzień złożenia wniosku. A dodatkowo zleceniobiorca nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu niż umowa-zlecenie.

Data zawarcia umowy-zlecenia ma kluczowe znaczenie, ponieważ o zwolnienie ze składek mogą ubiegać się wyłącznie zleceniobiorcy, którzy zawarli umowę od 1 stycznia 2021 r. (lub później). Nie ma przy tym znaczenia, że jest to kolejna umowa-zlecenie, pomiędzy którymi nie ma nawet jednego dnia przerwy. Przykład: umowa ze zleceniobiorcą została zawarta na okres od 1 października 2020 r. do 31 stycznia 2021 r. Kolejną umowę zleceniobiorca podpisał na okres od 1 lutego 2021 r. do 31 marca 2021 r. W tym przypadku o zwolnienie ze składek zleceniobior-

ca może ubiegać się z tytułu umowy zawartej od 1 lutego 2021 r.

Jeżeli ZUS zwolni zleceniobiorcę ze składek, prześle zleceniobiorcy i zleceniodawcy informację poprzez profile PUE ZUS. Zwolnienie obejmuje wszystkie należne składki, opłacane zarówno ze środków zleceniobiorcy, jak i zleceniodawcy. W przypadku odmowy zwolnienia ze składek ZUS wyda decyzję, od której można odwołać się w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Za okres zwolnienia ze składek ZUS nie będzie ewidencjonował ich na koncie zleceniobiorcy – ubezpieczonego. Niemniej w okresie zwolnienia zleceniobiorca oraz członkowie rodziny zgłoszeni do ubezpieczenia zdrowotnego mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Autorka jest radcą prawnym

fol. PAP/EPA/Seven Summit Trek/Handout

TAK CZY NIE?

Mariusz Jankowski

W każdej dziedzinie w 2021 roku czekają nas trudne momenty i decyzje. Także w sporcie. Wszystko przez pandemię. Nie mamy wyjścia: musimy po prostu przyjąć to do wiadomości.

Może za jakiś czas będzie lepiej. Może spędzimy w miarę normalne wakacje. A może do jesieni będziemy w kleszczach pandemii... Nie znam nikogo, kto by dziś dał jasną odpowiedź na pytanie, jaka czeka nas najbliższa przyszłość. Dlatego im szybciej przyzwyczajamy się do takich myśli, tym lepiej. Po prostu będzie to trudny rok. I nie przemawia przeze mnie maruda ani pesymista. Takie są realia.

Kiedy pisałem te słowa, rozpoczynały się mistrzostwa świata piłkarzy ręcznych. I był to start pod znakiem koronawirusa: z polskiej kadry z tego powodu wypadł Kamil Syprzak, Brazylia (nasz grupowy rywal) musiała radzić sobie bez zakażonego trenera i kapitana, ważny zawodnik opuścił także reprezentację Tunezji (pierwszy przeciwnik Polski na turnieju). Mało tego – pandemia tak przetrzebiła reprezentację Czech, że ta wycofała się z mistrzostw. To samo spotkało drużynę Stanów Zjednoczonych.

Jakby mało było problemów, na egipskich gospodarzy imprezy spada coraz więcej słów krytyki. Reprezentacje miały być skoszarowane i miały przebywać w „bańkach” na wzór tych organizowanych choćby przy okazji piłkarskiej Ligi Mistrzów. Problem w tym, że wprowadzone obostrzenia sanitarne pozostawiają bardzo wiele do życzenia. Dlatego nie zdziwię się, jeśli w kolejnych dniach dowiemy się o poważnych problemach w innych drużynach. Takiego scenariusza oczywiście nie życzą kibicom piłki ręcznej.

To, co dzieje się w Egipcie, daje do myślenia. I tym większe zdziwienie budzą słowa Aleksandra Ceferina. Prezydent UEFA jest niemal w stu procentach pewien, że mistrzostwa Europy odbędą się zgodnie z planem w dwunastu miastach w różnych krajach. Godny podziwu optymizm. Według europejskiej centrali piłkarskiej pomogą w tym szczepienia i wszystko powinno pójść dobrze. Ceferin oczywiście zastrzega, że jego organizacja jest przygotowana na każdy inny scenariusz. Jednym słowem tak, Euro się odbędzie. A może jednak nie? Może nie wolno dziś rzucać takich deklaracji? Bo niby na jakiej podstawie? Skoro naukowcy związani z WHO mówią wprost: pomimo szczepień możemy zapomnieć w tym roku o odporności populacyjnej. Wszyscy chcemy powrotu do normalności. Problem w tym, że droga do niej wciąż daleka. Dlatego zamiast pewnego „tak” wolałbym nieco stonowane „mamy nadzieję”, „oby” lub „być może”.

Autor jest dziennikarzem TVP

Udany atak na K2

Nepalczyk jako pierwsi na świecie dotarli zimą na szczyt K2 (8611 m) w Karakorum. O sukcesie dziesiątki wspinaczy poinformował Chhang Dawa Sherpa, kierownik komercyjnej ekspedycji Seven Summit Treks, w której uczestniczyła także była lekkoatletka Magdalena Gorzkowska.

Jednym punktem!

Po emocjonującej walce Polacy ulegli Hiszpanom 26:27 w I rundzie mistrzostw świata w Egipcie. Mimo to polscy szczypiornicy wciąż mogą awansować do kolejnej rundy. Dzięki wcześniejszej wygranej z Tunezjczykami zyskali dobrą pozycję w grupie. O ostatecznych wynikach zadecydują spotkania Brazylia – Polska oraz Hiszpania – Tunezja.

fol. PAP/EPA/Khaled Elitri/POOL

Siła drużyny

Drugie miejsce zajęli polscy skoczkowie narciarscy (P. Żyła, K. Stoch, A. Stękała, D. Kubacki) w konkursie drużynowym na Wielkiej Krokwi. Zwycięstwo świętowali Austriacy, a trzecie miejsce zdobyli Norwegowie. W konkursie indywidualnym naj-

lepszy z Polaków był A. Stękała (5. miejsce), a na podium stanęli M. Lindvik, Anze Lanisek i Robert Johansson.

fol. PAP/Czestaw Momot

Kadra bez Brzęczka

fol. PAP/Andrzej Grygiel

Jerzy Brzęczek przestał pełnić obowiązki selekcjonera reprezentacji Polski – poinformował Polski Związek Piłki Nożnej. 49-letni trener prowadził kadrę narodową od lipca 2018 r., kiedy zastąpił Adama Nawalkę. Związek zdecydował o zmianie selekcjonera dwa miesiące przed eliminacjami do mistrzostw świata w 2022 r. i pięć miesięcy przed Euro 2021.

Maksimum możliwości

– Jestem z tego dumny. Osiągnęliśmy wraz z Timo maksimum naszych możliwości – powiedział Jakub Przygoński, który z pilotem Timo Gottschalkiem zajął 4. miejsce w Rajdzie Dakar. Po raz 14. rajd wygrał Stephane Peterhansel. Podczas wyścigu doszło do tragicznego wypadku, w wyniku którego zmarł motocyklista Pierre Cherpier.

fol. PAP/EPA/Florent Gooden HANDOUT via ASO

NIE LUBIĘ GOTOWAĆ

Barbara Wiśniowska

Nigdy nie lubiłam gotować, ale lubię jeść – i tego się trzymam jak ostatniej deski ratunku. Lubię nowe smaki, lubię wpaść do restauracji. Czego nie lubię? Dotykać ziemniaków i surowego mięsa, mieć rąk oblepionych ciastem lub mokrych, gdy obieram warzywa (dłatego kupiłam rękawiczki lateksowe), a już najbardziej nie znoszę zagapić się, nie przyrządzić przekąski na czas i strasznie zgłodnieć...

Przez wiele lat nie miałam dobrego mniemania o swoich kulinarnych umiejętnościach i powtarzałam jak mantrę, że nie umiem gotować. Wiedziałam za to, że piękne smaczne ciasta i potrafię robić świetne zupy. No i jeszcze kurczaka, różne rodzaje twarożku, sałatki, wszelkie cuda z marchewki, pizzę, ciasteczka, chleby i bułki, kiszonki, dżemy, dekoracje cukiernicze... Gdy zaczęłam przyglądać się tej liście, okazało się, że całkiem sporo potraw dobrze mi wychodzi, a frazes o nieumiejętności to było tylko mylne postrzeżenie świata, zakodowane

niepotrzebnie w mojej głowie. Odkrycie nietolerancji glutenu było kolejnym poziomem w grze i poradziłam sobie z nim. Choć z pszenicy wychodzą cudowne ciasta, da się ją z powodzeniem zastąpić innymi zbożami i ciasta nadal będą cudowne. Dieta eliminacyjna wymaga dyscypliny, ale można się jej nauczyć w kilka dni. Kiedy czasem czuję rano tęsknotę za szybką kanapeczką, tłumaczę sobie, że nie tęsknię za trądzikiem i bólem brzucha. Podczas gdy na kuchence bulgocze mi kasza jaglana, nie czekam na nią głodna i sfrustrowana, ale delectuję się poranną herbatką.

Gdy jednak zapomnę przyrządzić drugie śniadanie na czas i czuję, że prędzej skonom, niż doczekam ugotowania kaszy – robię sałatki. Kocham je najbardziej ze wszystkich potraw. Są różnorodne, pyszne, zdrowe i szybko się je przyrządza.

W przyrządzaniu wszystkich potraw najbardziej lubię myśleć, że zaraz zjem to, co przygotowałam.

foto: Barbara Wiśniowska

SALAATKA SEROWO-ORZECHOWA

Składniki: Szklanka jogurtu naturalnego ■ 2 łyżki soku cytrynowego ■ pół łyżki utartego chrzanu ■ łyżeczka miodu ■ garść orzechów włoskich ■ garść orzechów laskowych ■ opakowanie sera camembert ■ 10 dag sera gouda ■ 3 łydzy selera naciowego ■ duże jabłko ■ sałata rzymska do dekoracji

Sposób przygotowania: Jogurt mieszamy z sokiem cytrynowym, miodem i chrzanem. Orzechy siekamy i dodajemy do sosu. Kroimy sery, seler i jabłko, mieszamy z sosem. Liśćmi sałaty układamy salaterkę i nakładamy na nie salatkę.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – zlepek stylów
- 1 G – część złotego
- 2 E – wyżyna w Nigrze
- 3 A – w parze z iksem
- 3 G – stan niepokoju
- 6 A – część wyścigu
- 6 H – topliwy metal
- 8 C – przodkowie rodziny
- 9 A – prezentacja mody
- 9 G – wypustka neuronu
- 10 E – głos kobiecy
- 11 A – krok do kariery
- 11 G – uczta chrześcijan

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – leczenie zimnem
- C 1 – odkryty wagon
- C 8 – ramy z szybami
- D 3 – poemat epicki
- E 1 – szara papuga
- E 8 – płynie jak rzeka
- F 4 – wilcza wataha
- G 1 – ostrze włóczni
- G 8 – bywa szklana
- H 3 – smaczny grzyb
- I 1 – wsad do pieca
- I 8 – rozmiar odzieży
- K 1 – kłopot w pracy

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 2 lutego na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3733) – telenowela TVP;
05.10 Klan (3734) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3735); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl;
06.55 Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.05** Stulecie Winnych (20); **10.55** Słowo na niedzielę – Sukces, statystyka, smutek; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Rwanda 2020; **13.10** BBC w Jedyńce; **14.10** Z pamięci; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.25** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Lahti – konkurs indywidualny (studio); **15.40** Skoki narciarskie (1 seria); **16.45** Teleexpress; **16.55** Skoki narciarskie (2 seria); **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Osiecka (10) – serial TVP – wyk.: Magdalena Popławska, Karolina Piechota, Eliza Rycembel
21.15 Sanatorium miłości (4)
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
22.20 Zakochana Jedyńka – Grudniowa panna młoda – Kanada 2017
23.55 Czwarta władza – dramat, USA 2017, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Meryl Streep, Tom Hanks, Sarah Paulson
02.00 Między światami – dramat, USA 2010, reż.: John Cameron Mitchell, wyk.: Nicole Kidman, Aaron Eckhart, Dianne Wiest
03.40 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.35 Z pamięci – Leon Schiller cz. 1
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2368) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2369) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2370) – serial obyczajowy TVP; **07.00** Dla niesłyszących – M jak miłość (1559) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska, Małgorzata Pieńkowska, Robert Moskwa; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.20** Zaczynaj Od Nowa; **11.50** Szansa na sukces. Opole 2020; **12.55** Świąteczny Koncert Życzeń; **14.00** Familiada; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole 2020; **16.10** Na dobre i na złe (794); Nie znam cię jeszcze... ale już cię kocham – serial TVP; **17.05** Jutro należy do nas – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Lepsza połowa; **18.55** Lepsza połowa (20) – serial TVP; **19.25** Na sygnale (286); Patrz, komu ufasz – serial fabularyzowany TVP
20.00 Regulamin zabijania – dramat, USA/Wielka Brytania 2000, reż.: William Friedkin, wyk.: Tommy Lee Jones, Samuel L. Jackson, Ben Kingsley
22.15 Kino bez granic – Labirynt kłamstw – dramat, Niemcy 2014, reż.: Giulio Ricciarelli, wyk.: Alexander Fehling, Johannes Krisch, Friederike Becht, Gert Voss
00.25 Róża – dramat, Polska 2011, reż.: Wojciech Smarzowski, wyk.: Agata Kulesza, Marcin Dorociński, Kinga Preis, Jacek Braciak, Marian Dziędziel
02.15 Uciekający pociąg – dramat, USA 1985, reż.: Andrzej Konczakowski
04.05 Rodzinka.pl (213)
04.40 Rodzinka.pl (214)
05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **16.45** Teleexpress; **16.49** Teleexpress Extra; **17.04** Teleexpress na deser; **17.19** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Filmy dokumentalne
04.10 Pomnik
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojesz – 10 przykazań; **06.55** Głos serca; **07.40** Kolory Świętości; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Geniusz Stworzenia; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Jestem Gabriel; **15.40** Święty na każdy dzień; **15.45** Kolory Świętości; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert żywcem; **17.00** Tam, gdzie Bóg płacze; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Śladami Apostoła Pawła
22.30 Inżynier
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Komedia romantyczna
GRUDNIOWA PANNA MŁODA

TVP 1 – 22.20

Dekoratorka wewnątrz Layla O'Reilly (Jessica Lowndes) zawsze marzyła o ślubie w grudniu. Gdy jednak staje przed ołtarzem, narzeczony Jack (Jay Hindle) porzuca ją dla kuzynki Jessiki (Pauline Egan). Wkrótce kobieta dostaje zaproszenie na ich wesele. Gdy jej partner w ostatniej chwili informuje, że nie może pojawić się na ceremonii, bankier Seth Murphy (Daniel Lissing) oferuje pomoc. Layla niechętnie zgadza się, by mężczyzna jej towarzyszył, gdyż to on przedstawił sobie narzeczonych. Podczas wesela dekoratorka spotyka się ze spojrzaniami pełnymi litości, dlatego Seth ogłasza, że jest jej narzeczonym (źródło: filmweb.pl).

TVN

05.00 Uwaga!; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (68/84); **12.00** Brzydula (69/84); **12.30** Co za tydzień; **12.55** Kolekcja smaków; **13.25** Wyjątkowe domy; **13.55** Patent na dom; **14.55** Władca pierścieni: Powrót króla – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2003, reż.: Peter Jackson; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.40** Raport smogowy; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Dobre, podaj dalej; **20.05** Matrix Rewolucja – film s.f., USA 2003, reż.: Lana Wachowski, Andy Wachowski, wyk.: Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Hugo Weaving, Harold Perrineau Jr., Jada Pinkett Smith; **22.50** John Q – film sensacyjny, USA 2002, reż.: Nick Cassavetes; **01.25** Nieobecni. Kulisy powstawania serialu; **01.30** MasterChef – program rozrywkowy; **02.45** MasterChef; **04.05** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.15** Dom – animacja, USA 2015, reż.: Tim Johnson; **10.35** Karate Kid 4: Mistrz i uczennica – film familijny, USA 1994, reż.: Christopher Cain; **12.50** Zwierzogród – USA 2016, reż.: Byron Howard, Rich Moore; **15.15** Strażnicy Galaktyki – USA 2014, reż.: James Gunn, wyk.: Dave Bautista, Bradley Cooper, Vin Diesel; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Kabaretowa Noc Pod Gwiazdami. Lidzbark Warmiński 2019, odc. 1; **22.45** Mexican – USA 2001, reż.: Gore Verbinski, wyk.: Bob Balaban, Brat Pitt, James Gandolfini, Gene Hackman, Julia Roberts, J.K. Simmons; **01.15** Ja, robot – thriller s.f., USA/Niemcy 2004, reż.: Alex Proyas, wyk.: Will Smith, Bruce Greenwood, James Cromwell, Bridget Moynahan, Alan Tudyk; **03.50** Tajemnice losu; **04.40** Disco Grammy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (337) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (901) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (32): Wielkie odkrycie – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (68): Uciekinierzy – serial kryminalny TVP; **10.30** Ojciec Mateusz (240): Bezpieczna odległość – serial kryminalny TVP; **11.20** Kasta – Hakerka – serial paradoksalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.45** BBC w Jedyńce; **14.00** Elif (902) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (338); **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3737); **18.20** Kasta – Poświęcenie matki; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (326)
21.00 Teatr Telewizji – Znaki – spektakl teatralny, reż.: Artur Tyszkiewicz
22.15 Świat bez fikcji – Putin: historia rosyjskiego szpiega. Wrogowie i zdradcy – film dokumentalny, Wielka Brytania 2020, reż.: Nick Green
23.15 Warto rozmawiać
00.15 Grudniowa panna młoda – Kanada 2017, reż.: David Winning
01.55 Kamper – film obyczajowy, Polska 2016, reż.: Łukasz Grzegorzek
03.25 Za kulisami: Korea Północna – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2016, reż.: Rupert Wingfield-Hayes
04.00 Notacje – Elżbieta Kępińska. Masz dobrze zagrać i tyle
04.10 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Loka – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (109): Znak ostrzegawczy – serial, Niemcy 2019; **06.50** Coś dla Ciebie; **07.20** Familiada (2283) – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.55** Pytanie na śniadanie; **11.25** Policzmy się dla Polski; **11.35** Nabożeństwo Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Żychlinie; **12.35** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2370) – serial obyczajowy TVP; **13.15** Kozacka miłość (35) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (213): Trauma – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (118): Dla tej chwili – serial, Niemcy 2019; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Wieź miłość (476) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (36) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2370)
20.10 Barwy szczęścia (2371)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1560)
21.50 Hotel Vidago Palace (5) – serial obyczajowy, Portugalia 2016
22.45 Lepsza połowa (21)
23.25 Fritz Bauer kontra państwo – dramat, Niemcy 2015, reż.: Lars Kraume, wyk.: Ronald Zehrfeld, Burghart Klauener
01.15 Warto kochać (43) – serial TVP
02.15 Labirynt kłamstw – dramat, Niemcy 2014, reż.: Giulio Ricciarelli, wyk.: Alexander Fehling, Johannes Krisch, Friederike Becht, Gert Voss
04.25 Rodzinka.pl (215): Niech sobie kociak mruczy – serial komediowy TVP
04.50 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **16.45** Koronawirus. Szpital; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Reportaż TVP Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.42 Taśmy bezpieki
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Śladami Apostoła Pawła; **06.45** Inżynier; **07.15** Łaska niepojęta; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Historia, której nie pamiętam; **13.15** Młodzi Świata; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Filmowe Życiorysy; **15.35** Filmowe Życiorysy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Las uczy i bawi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojżesz – 10 przykazań
23.05 Afonico.
Jan Kobylański
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.05 Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Dobry, podaj dalej; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3162) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Nico: Ponad prawem – film sensacyjny, USA 1988, reż.: Andrew Davis, wyk.: Steven Seagal, Pamiętam Grier, Henry Silva; **23.40** Walka – film sensacyjny, USA 2009, reż.: Dito Montiel; **01.50** Co za tydzień; **02.20** Na granicy światów; **03.15** Uwaga!; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3158); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Ja, robot – thriller s.f., USA/Niemcy 2004, reż.: Alex Proyas, wyk.: Will Smith, Bruce Greenwood, James Cromwell, Bridget Moynahan; **22.40** Plan ucieczki – USA 2013, reż.: Mikael Hafstrom, wyk.: Amy Ryan; **01.00** Jack Reacher: Nigdy nie wracaj – USA/Chiny 2016, reż.: Edward Zwick; **03.40** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial kryminalny KOMISARZ ALEX

TVP 1 – 09.35

Ochroniarz Pokorski w trakcie awantury strzela do żony, ciężko ją raniąc. Świadkiem zdarzenia jest ich córka, Ola. Dziewczynce udaje się wymknąć z domu i odnaleźć młodszego brata Adasia. Ukrywają się razem. Tymczasem będący pod wpływem alkoholu mężczyzna postanawia zamordować swoje dzieci, a potem odebrać sobie życie. Orlicz i Puchała otrzymują wezwanie na miejsce strzelaniny. Szybko uświadamiają sobie, co planuje Pokorski. Organizują na niego obławę. Lucyna w tym czasie próbuje odnaleźć Olę i Adasia. Funkcjonariusze muszą się spieszyć, by nie dopuścić do tragedii.

TVP 1

05.15 Przysięga (338) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (902) – serial, Turcja 2017; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (33): Sprawca – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (69): Bratobójstwo – serial kryminalny TVP; **10.30** Ojciec Mateusz (241): Remont – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Poświęcenie matki; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce – Peru; **14.00** Elif (903) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (339) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3738) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Bez zgody; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy
20.30 Leśniczówka (327) – wyk.: Jolanta Fraszyńska, Marek Bukowski, Przemysław Bluszcz, Janusz Chabior, Weronika Książkiewicz, Henryk Talar, Krystyna Tkacz
21.00 Magazyn kryminalny 997
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Ostatni cesarz – dramat, Wielka Brytania/Hongkong/Chiny 1987, reż.: Bernardo Bertolucci, wyk.: John Lone, Joan Chen, Peter O'Toole
02.35 Facet z odzysku – film fabularny, USA/Niemcy 2002
04.15 Magazyn Ekspresu Reporterów
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – Golden Life; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (110): Ukryte morderstwa – serial, Niemcy 2019; **06.50** Wspólne Słowo; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (39): Wakacje pod Elkiem – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2371) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (36) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (214): Polowanie na małpy – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (119): Ojcowie i córki – serial, Niemcy 2019; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (477) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (37) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2371)
20.10 Barwy szczęścia (2372)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1561)
21.50 Hotel Vidago Palace (6)
22.45 Lepsza połowa (22)
23.20 Ludzkie historie – Graniczne cięcie – film dokumentalny, reż.: Igor Chojna
00.25 Zapowiedź – thriller, USA 2009, reż.: Alex Proyas, wyk.: Nicolas Cage, Chandler Canterbury, Rose Byrne
02.35 Fritz Bauer kontra państwo – dramat, Niemcy 2015, reż.: Lars Kraume, wyk.: Ronald Zehrfeld, Burghart Klauener
04.30 Poetka z Arabii – film dokumentalny, Niemcy 2017, reż.: Andreas Wolff, Stefanie Brockhaus
05.30 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 wojsko-polskie.pl
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.55** Stan bezpieczeństwa państwa; **07.05** Sanktuarium św. Anny w Auray; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.45** Filmowe Życiorysy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyznę; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Nieoczekiwana podróż; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **14.30** Św. Klara; **15.25** Ja głuchy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Anioł Pański**; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Boże Narodzenie w zamku
23.40 Jerash
23.55 Święty na każdy dzień
00.00 Programy powtórkowe

Serial kostiumowy KOZACKA MIŁOŚĆ

TVP 2 – 18.45

Alona zjawia się z Karasikiem w domu Kolewanowa. Oznajmia, że zrywa z nim wszelkie kontakty. Ich rozmowę przerywa pojawienie się Olgi. Kupiec przedstawia jej dziewczynę jako swoją siostrzenicę, która przyjechała z naręczonym. Alona nie protestuje jego słów. Ilja rozmawia z siostrą o jej przyszłości. Dowiaduje się, że Olga nie zamierza wychodzić za Piotra, za to Nikoła nie jest jej obojętny. Fiodor błaga Serafima, żeby jechał do Konstantynowa ratować Rogożynę. Ten odmawia, potem jednak rusza do miasta, gdzie Olga i jej brat witają go z radością. Grigorij wyznaje synowi, że jest winien samobójczej śmierci córki Serafima.

źródło: kultura.onet.pl

TVN

05.30 Uwaga!; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Paszporty Polityki 2020; **22.00** Miasto złodziei – film sensacyjny, USA 2010, reż.: Ben Affleck, wyk.: Ben Affleck, Rebecca Hall, Jon Hamm, Jeremy Renner, Blake Lively, Pete Postlethwaite; **00.35** Kuba Wojewódzki – talk-show; **01.40** Niewierni (2/10); **02.35** MasterChef – program rozrywkowy; **04.00** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **04.15** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk. Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3159); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jack Reacher: Nigdy nie wracaj – USA/Chiny, reż.: Edward Zwick; **22.40** Babel – dramat, USA/Francja 2006, reż.: Alejandro Gonzalez Inarritu; **01.45** Trzyście duchów – USA 2001, reż.: Beck Steve; **03.45** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (339) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (903) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (34); Odsiecz – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (70): Powstały z martwych – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (242): Filmowcy – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Bez zgody; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (904) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (340) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3739) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Do końca; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy
20.30 Leśniczówka (328)
21.00 Geniusze i marzyciele. Henryk Magnuski – film dokumentalny
22.05 Historia bez tajemnic – Tony Halik. Urodzony dla przegrody – film dokumentalny, reż.: Marcin Borchardt
23.45 McMafia (4) – serial, Wielka Brytania 2018
01.00 Mapy gwiazd – dramat, Kanada/ Niemcy/Francja/USA 2014, reż.: David Cronenberg, wyk.: Julianne Moore, Robert Pattinson, Mia Wasikowski, John Cusack
03.00 W szeregach ISIS (2) – serial, USA 2017
03.55 wojsko-polskie.pl
04.20 Chichot losu (2/13): Tercet egzotyczny
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Doktor Kleist – lekarz rodzinny (111): Za pięć dwunasta – serial, Niemcy 2019; **06.50** Pożyteczni.pl; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Policzmy się dla Polski; **11.30** Rodzinka.pl (40): Dorosłe nastolatki – serial komediowy TVP, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2372) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (37) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (215): Ani słowa – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (120): Podopieczny – serial, Niemcy 2019; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (478) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (38) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2372)
20.10 Barwy szczęścia (2373)
20.40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (795): Serce matki
21.50 Urodzona gwiazda (1) – Rosja 2015
22.45 Na sygnale (287): Mama na śmieciarce – serial fabularyzowany TVP
23.15 Kino relaks – Lol – film obyczajowy, USA 2012, reż.: Lisa Azuelos, wyk.: Demi Moore, Miley Cyrus, Adam Sevani
01.00 Tylko jedno spojrzenie (2) – serial kryminalny, Francja 2017
02.10 Stroiciel Himalajów – film dokumentalny, Wielka Brytania 2018
03.45 Defekt (3/9)
04.45 Rodzinka.pl (216): Sie czyta, sie wie
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy безпеaki
04.45 Taśmy безпеaki
05.15 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Boże Narodzenie w zamku; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kaleidoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuarium polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audycja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Filmowe Życiorysy; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Antarktyda; **15.25** Ja głuchy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galileusz; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Kateri
23.30 Łaska niepojęta
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.00 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3163) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Wyzwanie – film sensacyjny, USA 2016, reż.: Henry Joost, Ariel Schulman; **23.30** Operacja Dunaj – komedia, Polska/Czechy 2009, reż.: Jacek Głomb, wyk.: Tomasz Kot, Zbigniew Zamachowski; **01.50** MasterChef; **03.15** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **03.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Glińiarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Glińiarze; **18.00** Pierwsza miłość (3160); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Sami swoi – komedia, Polska 1967, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Wacław Kowalski, Władysław Hańcza, Zdzisław Karczewski; **21.55** Klik: i robisz, co chcesz – komedia, USA 2006, reż.: Frank Coraci; **00.10** Skok przez miotłę – komedia, USA 2011, reż.: Akil Salim; **02.40** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia SAMI SWOI

POLSAT – 20.05

Jedna z najpopularniejszych polskich komedii, opowieść o dwóch zwaśnionych rodach: Pawlaków i Karguli, którzy po wojnie zostają przesiedleni z Kresów na Śląsk. Rodziny, oprócz wspólnej tradycji i przyzwyczaję, przenoszą ze sobą dawny spór o miedzę. Klóca się jak dawniej za Bugiem, ale zarazem nie potrafią bez siebie żyć. Film w wersji barwnej.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.10 Przysięga (340) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (904) – serial, Turcja 2017; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (35): Upadek obyczajów – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (71): Śmierć w muzeum – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (243): Narzeczona – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Do końca – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (905); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (341) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaką to melodię?; **17.55** Klan (3740); **18.20** Kasta – Podejrzana klinika; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (329)
20.55 Ojciec Mateusz (282): Pokój z widokiem – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk
21.40 Sprawa dla reportera
22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.05 Motel Polska
23.35 Magazyn kryminalny 997
00.20 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
00.55 Londyńczyk (6/13) – serial obyczajowy TVP
01.50 Falszerze. Powrót sfory (10/14) – serial sensacyjny TVP
02.50 Sprawa dla reportera
03.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.25 Notacje – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – KOMBI – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (112): Milczenie to bzdura – serial, Niemcy 2019; **06.45** Zaczynaj Od Nowa; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (41): Kryzys – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2373) – serial obyczajowy TVP; Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (38) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (216): Miał być inaczej – serial fabularzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (121): Falszywi przyjaciele – serial, Niemcy 2019; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Wieżien miłości (479) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (39) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2373)
20.10 Barwy szczęścia (2374)
20.50 Anything goes. Ale jazda!
21.50 Urodzona gwiazda (2) – serial, Rosja 2015
22.45 Żyj i pozwól umrzeć – film sensacyjny, Wielka Brytania 1973, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour
00.55 Podróż na sto stóp – komedia, Indie/USA/Zjednoczone Emiraty Arabskie 2014, reż.: Lasse Hallstrom, wyk.: Helen Mirren, Om Puri, Manish Dayal, Charlotte Le Bon
03.00 Bez tożsamości (18) – serial, Hiszpania 2016
03.45 Art Noc – Włodek Pawlik Trio – AMERICA I
04.40 Rodzinka.pl (217): Emocjonalne zombie
05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **16.45** Koronawirus. Szpital; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Matka Teresa z Kalkuty; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **08.55** Święty na każdy dzień; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Filmowe Zyciorysy; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszyński; **13.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Brat naszego Boga; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Historia Bożego Narodzenia; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański; **18.05** Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Domek nr 6
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok
00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny
ŻYJ I POZWÓL
UMRZEĆ

TVP 2 – 22.45

W roli super agenta 007 debiutuje Roger Moore i znakiem firmowym jego Jamesa Bonda stanie się od tej pory ironicznie wzniesiona brew. Akcja – podobnie jak w pierwszej części przygód Bonda – rozgrywa się na Jamajce. Trzej brytyjscy agenci tracą życie w tajemniczych okolicznościach, a ich wyjaśnienie należy do Bonda. Podczas śledztwa przyjdzie mu się zmierzyć nie tylko z niebezpiecznym mordercą, ale także z niezwykle mocami wyznawców Voodoo. Jane Seymour wciela się w rolę pięknej kapłanki Voodoo odczytującej przyszłość i przeznaczenie z kart tarota, która traci jednak swą moc i niewinność, ulegając czarowi (i małemu podstępowi) przystojnego super agenta. Natomiast w roli przestępcy doskonałego w tym egzotycznym epizodzie bondowskiej serii występuje Yaphet Kotto.

TVN

05.30 Uwaga!; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3164); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Najgorsze polskie tatuaże; **23.15** Bez smyczy – komedia, USA 2011, reż.: Bobby Farrelly, Peter Farrelly; **01.30** Klinika bez tajemnic; **02.30** Człowiek na krawędzi – film sensacyjny, USA 2012, reż.: Asger Leth, wyk.: Sam Worthington, Elizabeth Banks; **04.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3161); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** To nie tak jak myślisz, kotku – Polska 2008, reż.: Sławomir Kryński, wyk.: Michał Bajor, Jacek Borusiński, Małgorzata Buczkowska; **22.15** Step Up 2 – film muzyczny, USA 2008, reż.: Jon M. Chu; **00.35** Nostalgia anioła – USA/Wielka Brytania/Nowa Zelandia 2009, reż.: Peter Jackson; **03.20** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (341) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (905) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (36): Miedź brzęcząca – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (72): Mężczyzna, który patrzy – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (244): Spar-ring – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Podejrzana klinika; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (906) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (342) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3741) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Piramida; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (330)
21.00 Blondynka (103): Zalew
22.00 U Pana Boga w ogródku – komedia, Polska 2007, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Krzysztof Dzierma, Andrzej Zaborski, Mieczysław Fiodorow, Emilian Kamiński, Wojciech Solarz, Łukasz Simlat, Jan Wieczorkowski
00.10 Birdman, czyli Nieoczekiwane pożytki z niewiedzy – dramat, USA 2014, reż.: Alejandro Inarritu, wyk.: Michael Keaton, Edward Norton, Emma Stone
02.10 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (24) – serial, USA 2018
03.00 Syn (2) – serial, USA 2017
03.50 Ocaleni – reality show
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – Robert Chojnacki – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (113): Najważniejsza jest miłość – serial, Niemcy 2019; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Zaczniij Od Nowa; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2374) – serial obyczajowy TVP, wyk.: Ewa Ziętek, Krzysztof Kiersznowski; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (39) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (217): To się jeszcze okaże... – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (122): Zamknięcie umysłu – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Wieźień miłości (480) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (40) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2374) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2375) – serial obyczajowy TVP
20.45 Przepis dnia – magazyn kulinarny
20.55 Postaw na milion – teleturniej
21.50 Urodzona gwiazda (3) – serial, Rosja 2015
22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.45 Dawno temu w Ameryce, cz. 1 – dramat, USA/Włochy 1984, reż.: Sergio Leone, wyk.: Robert De Niro, James Woods, Elizabeth McGovern
01.55 Lol – film obyczajowy, USA 2012
03.35 Żyć i pozwolić umrzeć – film sensacyjny, Wielka Brytania 1973, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour
05.35 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy безпеکی
04.45 Taśmy bezpieczeństwa
05.37 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Niepodzielny; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Antarktyda; **13.15** Historia Bożego Narodzenia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Aktywna zima; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Misja Bilaj; **17.30** Antykultura III; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
18.55 Niedziela
19.00 Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.35 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Antarktyda
23.40 Mahajanga
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.30 Uwaga!; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Niepamięć – film s.f., USA 2013, reż.: Joseph Kosinski, wyk.: Tom Cruise, Morgan Freeman, Olga Kurylenko; **22.45** Czerwony smok – film sensacyjny, USA/Niemcy 2002, reż.: Brett Ratner, wyk.: Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes, Harvey Keitel, Emily Watson; **01.20** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **03.25** Uwaga! – magazyn interwencyjno-śledczy; **03.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3162); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Piękna i Bestia – USA 2017, reż.: Bill Condon, wyk.: Dan Stevens, Luke Evans, Josh Gad; **22.50** X-Men 2 – film akcji, USA 2003, reż.: Singer Bryan, wyk.: Hugh Jackman, Patrick Stewart, Ian McKellen; **01.45** Resident Evil: Potępienie – Japonia 2012, reż.: Kamiya Makoto; **03.50** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Musical PIĘKNA I BESTIA

Polsat – 20.00

Dawno, dawno temu był sobie przystojny młody Książę. Kiedy u bram jego zamku stanęła stara żebraczka, prosząc o schronienie przed burzą i oferując w zamian skromny kwiat róży, nieczuły młodzieniec przegonił ją. Aby ukarać Księcia za jego bezduszość, kobieta rzuciła kłutwą na zamek, przemieniając jego właściciela w Bestię, a służących w przedmioty codziennego użytku. Zaklęcie straci moc tylko wtedy, gdy młodzieniec nauczy się kochać ludzi i okaże się godzien ich miłości, zanim opadnie ostatni płatek zaczarowanej róży...

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.00 Klan (3737) – telenowela TVP;
05.25 Klan (3738) – telenowela TVP;
06.00 Sprawa dla reportera; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra;
08.15 wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.00** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.30** Fascynujący świat; **10.40** Blondynka (103): Zalew – serial TVP; **11.35** Konnica – western, USA 1959, reż.: John Ford, wyk.: John Wayne, William Holden, Constance Towers, Judson Pratt; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci – Leon Schiller cz. 2; **14.25** Przyrodnik na tropie; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.20** Zakochaj się w Polsce; **15.50** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Willingen – konkurs drużynowy (studio); **15.55** Skoki narciarskie (1 seria); **17.00** Teleexpress; **17.10** Skoki narciarskie (2 seria); **18.25** Sanatorium miłości (4); **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (146): Osaczona
21.35 Hit na sobotę – Czas zemsty – film akcji, USA 2013, reż.: Niels Arden Oplev, wyk.: Collin Farrell, Noomi Rapace
23.40 U Pana Boga w ogródku – komedia, Polska 2007, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Krzysztof Dzierma, Andrzej Zaborski, Mieczysław Fiedorow, Emilian Kamiński, Wojciech Solarz, Łukasz Simlat, Jan Wierczokowski
01.45 Birdman, czyli Nieoczekiwane korzyści z niewiedzy – dramat, USA 2014, reż.: Alejandro Inarritu, wyk.: Michael Keaton, Edward Norton
03.50 Z pamięci – Leon Schiller cz. 2
03.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2371); **06.20** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2372); **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1560); **07.45** Przepis dnia; **07.55** Pytanie na śniadanie; **09.30** Pogoda Flesz; **09.30** Pytanie na śniadanie – zapowiedź; **10.05** Pogoda Flesz; **10.10** Pytanie na śniadanie – zapowiedź; **10.15** Pytanie na śniadanie; **10.40** Pogoda Flesz; **10.45** Pytanie na śniadanie – zapowiedź; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzym się dla Polski; **11.20** Program rozrywkowy; **11.20** Rodzinny ekspres; **11.55** Alternatywy 4 (5/9): Dwudziesty stopień zasilania; **12.55** Anything goes. Ale jechał!; **14.00** Familiada; **14.35** Koło fortuny; **15.15** The Voice Senior – Przeglądanie w ciemno; **16.15** The Voice Senior – Przeglądanie w ciemno; **17.20** Rodzinka.pl (152); **17.50** Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Postaw na milion
19.35 Lajki!
20.00 The Voice Senior – Półfinał cz. 1
21.20 The Voice Senior – Półfinał cz. 2
22.45 Hity wszech czasów
23.50 Podróż na sto stóp – komedia, Indie/USA/Zjednoczone Emiraty Arabskie 2014, reż.: Lasse Hallström, wyk.: Helen Mirren, Om Puri, Manish Dayal, Charlotte Le Bon
02.00 Władza – USA 2013, reż.: Allen Hughes, wyk.: Mark Wahlberg, Russell Crowe, Catherine Zeta-Jones, Jeffrey Wright
03.55 Balanga – dramat, Polska 1993, reż.: Łukasz Wyleżalek, wyk.: Jacek Półucha, Paweł Fesolowicz, Jan Tesarz, Marcin Tronński, Maciej Kozłowski, Zofia Merle, Sława Kwaśniewska
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debaty TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiety w okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
04.10 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Historia, której nie pamiętam; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **10.00** Wieści biskupie ks. Artura Ważnego – biskupa pomocniczego diecezji tarnowskiej; **13.00** Aktywna zima; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Karol de Foucauld; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Lodowa podróż; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokonane
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bp'a Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Głos serca
23.45 Filmowe Zyciorysy
00.00 Programy powtórkowe

Komedia
U PANA BOGA
W OGRÓDKU

TVP 1 – 23.40

Przez lata w Królowym Moście niewiele się zmieniło. To wciąż to samo miasteczko z kościelną wieżą górującą nad okolicą i złotą kopułą cerkwi, z charyzmatycznym proboszczem i posłusznymi parafianami. To świat, w którym czas niemal się zatrzymał.

Powracają ci sami bohaterowie: miejscowy komendant policji i ksiądz proboszcz, który ma niemal całkowitą władzę nad duszami parafian. Jest i organista Witek, dziś już stateczny mąż i ojciec czwórki dzieci. Pojawiają się też nowe postaci. Do Królowego Mostu trafiają najgorszy absolwent szkoły policyjnej i świadek koronny, któremu trzeba zapewnić ochronę (źródło: filmweb.pl).

TVN

05.00 Uwaga!; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (5/8); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (70/84) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk, Dorothea Pomykała; **12.00** Brzydula (71/84); **12.30** Brzydula (72/84); **13.05** Na Wspólnej Omnibus (806); **14.20** Kobieta na krańcu świata (2/8); **14.55** Wyjątkowe domy; **15.30** Totalne remonty Szlagowskiej; **16.30** Kolekcja smaków; **17.00** Klinika bez tajemnic; **18.00** Patent na dom; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** #TVNpomagajmy sobie; **20.05** Polowanie na druhny – komedia, USA 2005, reż.: David Dobkin, wyk.: Vince Vaughn, Christopher Walken, Rachel McAdams; **22.40** Magic Mike XXL – komedia, USA 2015, reż.: Gregory Jacobs; **01.00** Rytuał – horror, USA/Włochy/Węgry 2011, reż.: Mikael Hafstrom; **03.20** Uwaga!; **03.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.25** Herkules – animacja, USA 1997, reż.: John Musker; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.15** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Avengers: Czas Ultrona – USA 2015, reż.: Josh Whedon, wyk.: Don Cheadle, Robert Downey Jr; **23.05** Hitman: Agent 47 – USA/Wielka Brytania/Niemcy 2015, reż.: Aleksander Bach, wyk.: Hannah Ware, Zachary Quinto; **01.10** W odwecie za śmierć – film akcji, 2010, reż.: Lauro Chartrand; **03.15** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Jest pierwsza połowa XIX w., Włochy. Wiosna Ludów zaczyna zbierać swoje żniwo. Nienawiść do władzy papieża osiąga apogeum. Do głosu dochodzą ruchy społeczne, dla których Kościół jest uosobieniem ucisku.

fot. Salvatti

Nowocześni misjonarze

Monika Mostowska

fot. Salvatti

Giuseppe Garibaldi gromadzi wojska, które będą walczyć o zjednoczenie Włoch. Nad Państwem Kościelnym zawisły czarne chmury. Także Kościół nie jest już tak dynamiczny jak po Soborze Trydenckim. Ks. Wincenty Pallotti, skromny rzymski kapłan, nie traci jednak ducha. Zakłada nowe dzieła dobroczynne. Pomaga ubogim. Tworzy Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego – księży i braci pallotyńców.

I oto mamy pierwszą połowę XXI w. W Europie spada liczba chrześcijan. Coraz głośniejsz brzmi głos krytyków Kościoła. Osoby duchowne tracą autorytet. Świątynie są zamykane, a meble liturgiczne trafiają na wyprzedaż. Jednak zgromadzenie księży pallotyńców, duchowych synów św. Wincentego Pallottiego, idąc śladami swojego założyciela, aktywnie działa w świecie. W Paryżu polscy pallotyni przez wiele lat prowadzili Centrum Dialogu, gdzie gościli najwięksi intelektualści, jak Czesław Miłosz, Julia Hartwig, Krzysztof Zanussi. Prowadzą duszpasterską posługę w Belgii, Szwajcarii, Kana-

dzie, Stanach Zjednoczonych. Serce oddali także Afryce. Mija prawie 50 lat, odkąd pierwsza karawana pallotyńskich misjonarzy z Polski wyjechała do Rwandy. Potem pallotyni podjęli posługę misyjną w Demokratycznej Republice Konga, na Wybrzeżu Kości Słoniowej, a dwa lata temu w Burkina Faso. Głoszą orędzie o Bożym Miłosierdziu. Próbują zmieniać świat na lepsze.

Rok temu w Burkina Faso polski pallotyn ks. Stanisław Filipek zorganizował Kongres Bożego Miłosierdzia pod hasłem „Miłosierdzia Boże, łaska naszych czasów”. Celem kongresu było „uświadczenie Afrykańczykom, że Miłosierdzie Boże może być pomocą w rozwiązywaniu najbardziej palących problemów Afryki i Madagaskaru i niesie nową nadzieję dla całego świata”. Ważną część kongresu stanowiły konferencje propagujące nauczanie społeczne Kościoła. Dla mieszkańców Afryki to bardzo ważne, ponieważ, żyjąc w krajach nękanych wojnami i ubóstwem, postrzegają Boże Miłosierdzie nie tylko jako rzeczywistość duchową, ale przede wszystkim jako drogę do wyzwolenia z niesprawiedliwości społecznej.

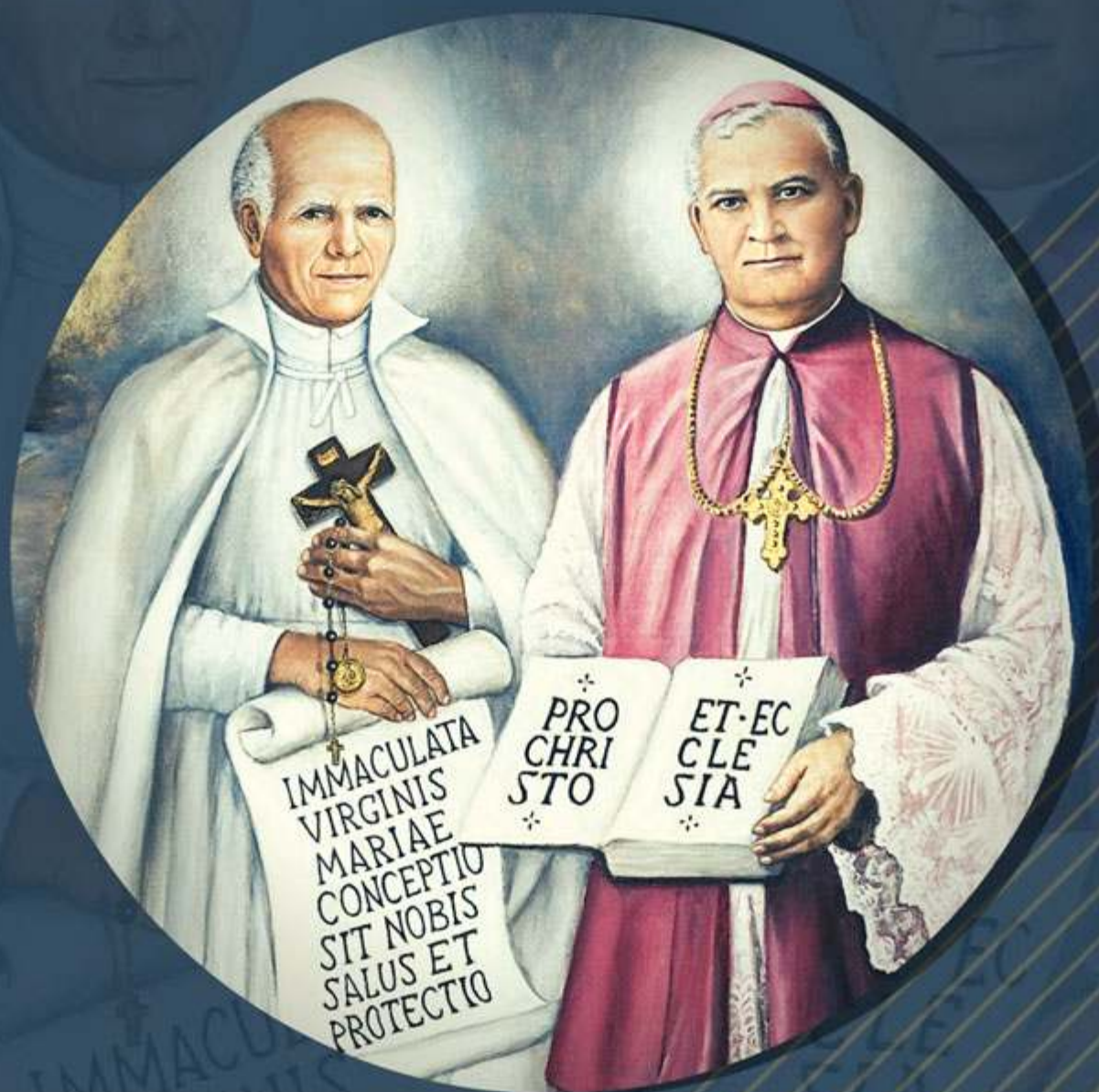
Polskie akcenty na Czarnym Lądzie, zapoczątkowane przez polskich misjonarzy, utrwała Pallotyńska Fundacja Misyjna Salvatti.pl. Coraz wyraźniej są obecni w Afryce wolontariusze z Polski, którzy dzielą się swoimi umiejętnościami. Wspierają misjonarzy, pomagając im w prowadzeniu szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia. Wolontariusze Fundacji Salvatti.pl i misjonarze są także mostem łączącym Polskę z Afryką. Ponieważ od podszewki znają kraje, w których pracują, oraz miejscowych ludzi i zwyczaje, są wsparciem dla polskich przedsiębiorców, którzy próbują wchodzić na afrykańskie rynki. Fundacja Salvatti.pl, odczytując znaki czasu, dostrzegła, że nadszedł czas, by Afrykańczycy się usamodzielniali. Już nie wystarczy dać im rybę, ani nawet nie wędkę. Nadszedł czas, by kupować od nich rybę, którą łowią. Rybą jest kawa i herbata. Rwandyjczycy czy Etiopczycy potrafią ją uprawiać perfekcyj-

nie. Fundacja Salvatti.pl, by pomóc im stanąć na własnych nogach, założyła sklep charytatywny Amakuru (sklep.salvatti.pl) i importuje produkty z tych krajów. Poprzez to uczy Afrykańczyków, że mogą własną pracą zarobić na utrzymanie swoich rodzin. Kupując bez zbędnych pośredników, pozwala godziwie zarabiać pracownikom plantacji. Uprawa kawy i herbaty daje wielu ludziom szansę na godne życie. Owoce kawy i herbaciane liście są nasycone nie tylko wyśmienitym smakiem i aromatem bogatej w minerały wulkanicznej ziemi, ale także radością plantatorów. Że wreszcie się udaje. Wyrazem uznania dla rwandyjskiej kawy był pierwszy w Afryce konkurs kawy „Cup of Excellence”, który w 2008 roku odbył się właśnie w Rwandzie. Obecnie rwandyjskie arabiki należą do najlepszych na świecie.

Takie działania tworzą nowe oblicze misji – bo Afryka to nie tylko głód i wojny. To wielka otwartość ludzi, a teraz – w dużej mierze dzięki działaniom misjonarzy – także szansa na wydostanie się z matni ubóstwa. To zbliża Afrykańczyków do Boga. Bo dla nich wolność, o której mówi Ewangelia, to przede wszystkim wolność od ubóstwa. Dzięki działaniom pallotyńskich misjonarzy kościoły w Afryce są pełne. Dzięki inicjatywom Pallotyńskiej Fundacji Misyjnej Salvatti.pl młodzi Polacy angażują się w działania wolontariackie i pomagają w ubogich krajach. Pokazują światu, co to znaczy być chrześcijaninem we współczesnym świecie, który zdaje się odsuwać od Kościoła. Bo jak mawiał św. Wincenty Pallotti, „wspieranie naszego Bliźniego w jego potrzebach duchowych i doczesnych jest pewnym środkiem uzyskania miłosierdzia”.

22 stycznia – liturgiczne wspomnienie św. Wincentego Pallottiego.
Wspomóż pallotyńskie dzieła misyjne!
Konto: Pekao SA,
44 1240 1095 1111 0010 3468 8020,
tytułem MISJE 21

94. rocznica śmierci
bł. Jerzego Matulewicza
Odnowiciela Zgromadzenia Księży Marianów
27 stycznia 2021 r.

SPM
ZGROMADZENIE
KSIĘŻY MARIANÓW

PARAFIA I SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ Z LOURDES
PRAGA.MARIANIE.PL

PARAFIA PW. NIEPOKALANEGO POJCZECIA NMP
LUBLIN.MARIANIE.PL

PARAFIA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO
CYRHLA.WIARA.ORG.PL

MARIANSKI DOM REKOLEKCYJNY BETLEJEM
SULEJOWEK.MARIANIE.PL

PARAFIA MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI
PARAFIA-MARYMONT.PL

PARAFIA PW. NMP MATKI MIŁOSIERDZIA
STEGNY.MARIANIE.PL

PARAFIA PW. NIEPOKALANEGO SERCA NMP
GRUDZIADZ.MARIANIE.PL

DOM REKOLEKCYJNO-WYPOCZYNKOWY STAJENKA
RZEPISKA.MARIANIE.PL

SANKTUARIUM W STOCZKU KLASZTORNYM
STOCZEK.PL

PARAFIA PW. NMP MATKI KOŚCIOŁA
RDZAWKA.MARIANIE.PL

PARAFIA CHRZYSTUSA KRÓLA W KORZYSTNIE
KORZYSTNO.MARIANIE.PL

PARAFIA PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA
PUSZCZA.MARIANIE.PL

PARAFIA PW. NIEPOKALANEGO POJCZECIA NMP
GORAKALWARIA.MARIANIE.PL

PARAFIA NAWRÓCENIA ŚW. PAWŁA APOSTOŁA
SANKTUARIUM KRZYŻA ŚWIĘTEGO W SKORZEC
SKORZEC.MARIANIE.PL

Lufcik Prymasa

**„Zwycięska Pani Jasnogórska!
Przyrzekamy stoczyć pod
Twoim sztandarem najświętszy
i najcięższy bój z naszymi
wadami narodowymi.
Przyrzekamy wypowiedzieć walkę
lenistwu, lekkomyślności,
marnotrawstwu,
pijaństwu i rozwiązłości.”**

AKTYWNI PRZYGOTOWUJEMY SIĘ DO BEATYFIKACJI PRYMASA KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO!

**„Albo będziemy trzeźwi,
albo nie będzie nas wcale”**

**Organizujemy pomoc kościołowi
Republiki Środkowoafrykańskiej.**

W odpowiedzi na apel skierowany przez 385 zebranie plenarne KEP jako młodzi ludzie postanowiliśmy aktywnie przygotować się do beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia. Na plan pierwszy - w świetle Testamentu Prymasa - wysuwają się Jasnogórskie Śluby Narodu. Wśród nich znajduje się zobowiązanie do walki z pijaństwem. Jest ono chorobą społeczną i zagraża niepijącym współzależniem. Z troski o Święty Kościół Katolicki podejmujemy się zatem abstynencji od alkoholu na okres roku i zachęcamy do tego wszystkich młodych.

Nie potrzebujemy uznania lecz aktywnego działania! Jeśli rozeznasz w sobie taką wolę Bożą, prześlij nam swoją deklarację abstynencji i modlitwy za potrzebujących.

deklaracja@lufcikprymasa.pl

Środki na pomoc będą zbierane z pieniędzy nie wydanych na alkohol przez osoby dobrowolnie podejmujące abstynencję. Liczymy, że Duchowni przyjdą nam z odsieczą i również podejmą wyzwanie związane z trzeźwością. Osoby chętne do wsparcia kościoła RŚA mogą wpłacać swoje darowizny na SUB-KONTO Lufcika Prymasa utworzone przez PKWP specjalnie dla tego celu: **68 1020 4900 0000 8702 3139 5400 - PKO BP**, Fundacja im. Ojca Werenfrieda ul. Wiertnicza 142; 02-952 Warszawa.

Uwaga: wszelkie wpłaty z dopiskiem Lufcik Prymasa (np. na otrzeźwienie, na szkołę, na leki, od małżeństw etc).

Odwiedź nas na:

Lufcik Prymasa

<https://lufcikprymasa.pl/>

kontakt@lufcikprymasa.pl

lufcik Prymasa

dzięki
wsparciu

fundacja
uskrzydlaamy